

ИЗДАТЕЛСТВО КАМЕЯ

ИЗДАТЕЛСТВО ОРФИЯ

ФАНТАСТИКА

КЛИФЪРД САЙМЪК
РОЖБИ НА
РАЗУМА

КЛИФЪРД САЙМЪК РОЖБИ НА РАЗУМА

Превод: Емануел Икономов, Сийка Петрова

chitanka.info

Какъв е следващият етап на еволюцията? Едва ли някой е предполагал, че Земята ще бъде наследена от същества, родени от... човешкото въображение. В един паралелен свят живеят и най-милите, и най-ужасните създания, родени от разума на хората.

Но за зла беда техен предводител е Дявола. А той е решен на всичко, за да накара човечеството да му се подчинява...

ПЪРВА ГЛАВА

Все не можех да забравя този стар мой приятел и онова, което ми каза последния път, когато го видях. Беше само два дни преди да загине на една широка магистрала, която по време на катастрофата не била натоварена както обикновено. Колата му се бе превърнала в неузнаваема развалина, а следите от гумите показваха как е станало всичко: колата му се блъснала в друга, която внезапно изскочила от своето платно и връхлетяла насреща му. Най-обикновена история с изключение на едно обстоятелство, че нямаше и помен от другата кола.

Опитах се да го изхвърля от съзнанието си и да мисля за нещо друго, но часовете минаваха, дългата асфалтова лента продължаваше да се развива пред очите ми, край мен профучаваха пролетни пейзажи, а аз отново и отново откривах, че мислите ми се връщат към онази вечер, когато го видях за последен път.

Седеше като сбръчкано джудже в голямото кресло, заплашващо да го погълне в плетеницата си от червени и жълти шарки, и въртеше чашата си с коняк в ръце, гледайки към мен.

— Мисля — каза той, — че сме преследвани от всички фантазии, всички вярвания, всички страшилища, които някога сме сънували, като се започне от деня, когато първобитният човек, — клекнал в отблясъците край огъня си, се загледал в мрака на нощта, разстлал се въвн от пещерата му, и започнал да си представя какво може да има там. Знаел е естествено какво може да има там, тъй като именно той би трябвало да го знае — като човек, който ловува, събира плодове, скита из дивата природа. Имал е очи да види, нос да подуши, уши да чуе и всички негови сетива навярно са били много по-изострени отколкото нашите днес. Така че е трябвало да познава всички опасности, които го дебнат в мрака. Познавал ги е, разбира се, но не си вярвал, не вярвал напълно на сетивата си. Защото малкият му буден мозък, колкото и да бил животински, започнал трескаво да измисля други, нови форми, други видове живот, други заплахи...

— И смяташ, че ние правим същото? — попитах.

— Да, естествено — отвърна той, — но по различен начин.

Слаб полъх на вятъра идваше от градината през отворената врата, която водеше към двора, и стаята леко ухаеше на пролетни цветя. Дочувахме и далечното тихо бръмчене на самолет, който кръжеше над Потомак, за да се приготви за кацане на пистата от другата страна на реката.

— По различен начин — повтори той. — Ще трябва да го обмисля. Навярно не сънуваме същите страшилища като първобитния човек. Неговите са били физически, докато повечето, измислени днес, струва ми се, са интелектуални.

Имах чувството, че щеше да разказва още много за това свое странно хрумване, ако в този момент в стаята не бе влязъл племенникът му Филип Фрийман. Филип, който работеше в Държавния департамент, се захвана да ниже чудновата и забавна история за някакво гостуващо високопоставено лице, а след нея неусетно преминахме на други теми и повече никой не спомена, че сме преследвани.

Далеч пред мен проблесна предупреждаващият знак за изхода от магистралата, водещ към стария военен път, и аз намалих, за да завия, а когато излязох на него, намалих още повече. След няколко хиляди километра непрестанно каране със скорост от сто и двайсет километра в час движението с шейсет приличаше на пълзене, а и това бе твърде бързо за условията на пътя, на който се озовах.

В действителност почти бях забравил, че съществуват подобни пътища. Някога е бил асфалтиран, но сега на много места асфалтът се бе напукал, навярно при пролетното топене на снега, и повърхността му бе станала на дупки, в които трошеният камък се бе износил през годините и превърнал във фин бял прах. Пътят бе тесен и това се подчертаваше от гъсти храсталаци, издигащи се като жив плет, които растяха от двете му страни и го стесняваха на височината на раменете. Така че колата се движеше през море от листа, а пътят приличаше на виеща се плитка канавка.

Магистралата следваше хребета, докато старият военен път веднага се отклоняваше надолу към хълмовете и именно такъв, разбира се, си го спомнях. Само не си спомнях, че спускането е толкова стръмно след като се напуснеш пътя по билото,

реконструиран преди няколко години и разширен в магистралата, по която пътувах.

Този свят тук е различен, помислих си, и тъкмо него естествено търсех. Въпреки че не очаквах да го намеря толкова внезапно — просто като свия встрани от магистралата. А светът най-вероятно не бе чак толкова различен; навярно моето въображение го караше да изглежда така особен, самовнушено виждане на онова, което очаквах.

Чудех се действително ли ще намеря Пайлът Ноб непроменен? Изглеждаше невероятно, че малкото село може външно да се е променило. Нямах шанс да се промени. През всичките тези години то бе останало далеч от световните проблеми, тъй недокоснато и забравено, че нямаше причина да се промени. Въпросът, обаче, признах на себе си, бе не толкова дали Пайлът Ноб се е променил, а колко аз самият може да съм се променил.

Питах се, защо човек се опитва с такъв копнеж да се върне към миналото си, когато, дори стремейки се натам, знае, че листата на нито едно есенно дърво няма да горят тъй ярко, колкото през едно утро отпреди трийсет години, че водата във вирчето не може да е толкова бистра, студена или дълбока, каквато си я спомня? Когато в действителност всичко, което си спомняше, бяха преживяванията на едно десетинагодишно момче.

Имаше стотици други места (а и много по-удобни), между които можех да избира — места, където също щях да съм освободен от дрънченето на телефона, където нямаше да има резюмета за писане, срокове за спазване, важни особи, които човек трябва да познава, нужда да е постоянно добре информиран и знаещ, нито необходимост да се съобразява със сложна комбинация от преплетени народни обичаи. Стотици други места, където човек би имал време да мисли и да пише, където няма нужда да се бърсне, освен ако пожелае, където могат да се носят леко смачкани дрехи и никой няма да им обърне внимание, където човек може да е мързелив, ако поиска, необезпокояван, ако поиска, незнаещ, ако поиска, където никога не е задължен да е умен, нито остроумен и може да се чувства добре, когато дрънка неща безсмислици.

Стотици други места и все пак когато взех решението си, изобщо не си зададох въпроса, къде точно ще отида. Залъгвайки себе си навярно, но щастлив от това залъгване. Връщайки се у дома, но без да

си признавам, че се връщам у дома. Макар и да знаех, докато преодолявах дългите километри по магистралата, че няма такова място, за което си мислех като дом, и че никога не е съществувало, че годините са превърнали спомена ми за него в приятна фантазия, с която хората се залъгват, когато се връщат мислено в детството си.

Свечеряваше се, когато се отклоних от магистралата; на места, където пътят се спускаше от една малка долина в друга, започваше да пропълзява мрак. От другата страна на долините, в настъпващия здрач, блестяха меките бели кълба на разцъфналите овошки; от време навреме долавях лекото ухание на цъфтящи дървета, които бяха скрити от погледа ми, но се намираха съвсем близко. Макар вечерта да настъпваше едва сега, струваше ми се, че усещам също и странния дъх на мъглата, която се надигаше от ливадите край лъкатушещите потоци.

Години наред си мислех, че познавам добре местността, през която сега се движех, че нейният образ така се е вкоренил в спомените ми от детството, та безпогрешно да стигна до Пайлът Ноб, след като веднъж поемех пътя. Но вече започнах да подозирам, че съм грешил. Защото дотук не бях разпознал нито една особеност на пейзажа. Общите черти навярно бяха същите, тъй като страната бе досущ такава, каквато си я спомнях, но нямаше нито едно определено място, което да посоча с пръст и да кажа къде точно се намирам. Това беше отчайващо и донякъде унижително и се чудех дали ще е така и когато стигна Пайлът Ноб.

Пътят беше лош, много по-лош, отколкото бях очаквал. Защо, питах се, хората, които отговарят за него, са допуснали да се разбие до такава степен? Непрестанните извивки, които следваха релефа на хълмовете, бяха разбираеми, но не и дупките, правещи го на решето, или участъците, където асфалтът напълно липсваше. А много отдавна е трябвало да се направи нещо и за тесните каменни мостове, по които нямаше достатъчно място да се разминат две коли. Не че имаше много други коли. Изглежда бях сам на пътя.

Тъмнината се сгъсти и включих фаровете. Малко преди това бях намалил скоростта, като от време на време пълзах с не повече от трийсет километра в час. Острите завои на криволичето шосе изскачаха насреща ми прекалено бързо, за да е безопасно.

Знаех, че Пайлът Ноб не може да е твърде далеч, най-много на шейсет километра от изхода на магистралата, в който отбих, а бях

сигурен, че оттогава трябва да съм изминал доста повече от половината на това разстояние. Щях да знам с точност, ако бях погледнал километража, когато отбих, но за съжаление не го бях сторил.

Вместо по-добър, пътят стана още по-лош и изведнъж ми се стори много по-разбит в сравнение с минути по-рано. Минавах през тясна клисура, от двете страни на която се извисяваха хълмове, а край платното, точно на границата на конуса от светлина, хвърляна от фаровете, клечаха огромни камъни. Вечерта също се бе променила. Няколкото звезди, които се виждаха преди малко в небето, бяха изчезнали и до мен достигна далечният тътен на гръм, сякаш търкалящ се надолу по склоновете.

Запитах се дали не съм пропуснал някое отклонение, ако в тъмнината съм поел път, който извежда от долината. Връщайки се мислено назад, не можех да си спомня да е имало някакво място, на което пътят да се разделя. Откакто бях свил по стария военен път, той бе единственият. От време навреме на шосето излизаше коларски път от някоя ферма, но винаги под прав ъгъл или почти прав.

След един остър завой съзрях някъде вдясно групичка ниски постройки. Само в един-единствен прозорец блесна светлина. Вдигнах крака си от педала на газта и го преместих върху спирачката, почти решил да спра и да попитам за пътя. Но по някаква причина, неясна дори за мен самия, реших да не го правя и продължих нататък. Ако се наложеше, винаги можех да намеря удобно място, където да обърна колата и да се върна да питам за пътя. Или пък можеше да открия друга малка ферма, където да спра и да питам.

Забелязах още едно подобно място след около километър или два — друга групичка къщички, сгущени на тъмния склон на хълма, с един-единствен прозорец, почти еднакъв, както ми се стори, с онзи, който току-що бях видял.

Вниманието ми за миг бе отклонено от пътя, докато гледах светлината в единствения прозорец, и когато се извърнах отново напред, видях, че нещо се задава право срещу мен, пресичайки пътя, осветен от фаровете ми. За част от секундата, предполагам, съм замръзнал на място от гледката пред очите ми, тъй като моето съзнание отказваше да приеме онова, което възприемаха сетивата ми. Защото това бе динозавър.

Не разбирам много от динозаври и нямам особено желание да науча каквото и да било за тях, след като съществуват толкова много други неща, които ме вълнуват повече. Но през едно лято преди няколко години бях отишъл в Монтана и бях прекарал няколко седмици с екип от палеонтолози, които с радост (и с пот) разкопаваха това, което наричаха находище на вкаменелости, изравяйки от земята най-различни интересни предмети, свързани със събития отпреди шейсет милиона години. Докато бях там, те извадиха добре запазен скелет на трицератопс и макар един трицератопс да не представлява толкова велика находка, защото на много места се срещат негови вкаменелости, настъпи голяма възбуда, понеже точно този екземпляр бил донякъде различен в определен технически аспект от всички останали, които били намерени.

А ето, че срещу мен, съвсем не от костни вкаменелости, а от плът и кръв, връхлиташе трицератопс. Главата му бе наведена и двата големи рога над очите му бяха насочени право срещу мен, а зад рогата бе широкият щит. Приближаваше се целеустремено и доста бързо и бе толкова голям, че сякаш запълваше пътя. Знаех, че огромното му тяло притежава достатъчно маса и сила, за да направи колата на пихтия.

Завъртях бясно волана, без да си давам наистина сметка какво трябва да направя, но знаейки, че трябва да сторя нещо. Може би се надявах да кача странично колата по склона край пътя, за да избегна носещото се насреща тяло; навярно мислех, че може да има достатъчно място, за да завия обратно и да избягам.

Колата се завъртя и поднесе, а вместо шосето фаровете осветиха преплетените храсти и скалите на хълма. Вече не виждах динозавъра и очаквах всеки момент да почувствам удара на онази огромна бронирана глава, когато тя се забие в колата.

При поднасянето задните колела попаднаха в канавката и тъй като пътят бе страшно тесен, предните се качиха на склона от отсрещната страна, така че колата сякаш се изправи на два крака, а аз потънах назад върху седалката, гледайки нагоре през предното стъкло. Моторът изгасна, светлината на фаровете отслабна и аз останах беззащитен направо на шосето, където старият трицератопс след миг щеше да връхлети върху мен.

Не го дочаках. Блъснах вратата, изтърколих се навън и хукнах нагоре по хълма, като се препъвах в камъни и задирах през храстите.

Очаквах всеки момент да чуя удара, но сблъсък не последва.

Спънах се в един камък и паднах в храсталак, който здравата ме изподра, но все още не се чуваше никакъв звук откъм шосето долу. А това бе странно; трицератопсът, дори да вървеше бавно, досега щеше да е ударил колата.

Измъкнах се от храсталака и седнах на земята. Отразената от хълма светлина на фаровете осветяваше слабо пътя на около трийсетина метра в двете посоки. Шосето бе празно, нямаше никакъв динозавър. Но той трябваше да е все още някъде наоколо, след като едно от тези създания се разхождаше тук — бях сигурен в това. Бях го видял съвсем ясно и не можех да го сбъркам. Може би се бе притаил обратно някъде в тъмнината и ме дебнеше в засада, въпреки че мисълта, такъв голям и тежък звяр като трицератопса да се прокрадва, ми се стори абсурдна. Той не бе създаден да се придвижва безшумно.

Свих се, треперейки, а зад мен сред хълмовете се разнесе ревът на гръмотевица. В хладния нощен въздух долових аромата на ябълков цвят.

Колко смешно, казах си, когато в моя помощ сработи добрата стара психологическа защита. Не е имало динозавър, не може да е имало динозавър. Не тук, сред тези хълмове от моето детство, на не повече от трийсет километра от родната ми къща в Пайлът Ноб. Просто съм си го въобразил. Видял съм нещо друго и съм си представил, че е динозавър.

Но независимо от добрата стара психологическа защита, много добре знаех какво бях видял и все още можех да го видя в съзнанието си: широко разперения щит, червените като въглени очи, които блестяха в светлината на фаровете. Не разбирах какво става и нямаше как да си го обясня (тъй като бе невъзможно да има трицератопс на този провинциален път, най-малко шейсет милиона години след като последният трицератопс бе умрял), но все пак не можех да приема версията, че не е бил там.

Изправих се, залитайки, и внимателно заслизах надолу към колата, като предпазливо проправяйки си път през разбитите камънаци, които покриваха склона на хълма и непрестанно заплашваха да се изтърколят изпод краката ми. Гръмотевиците вече бяха по-силни и хълмовете на запад, които лежах покрай долината, през която се

виеше пътят, се очертаваха на всеки няколко секунди от светкавици. Бурята бързо приближаваше.

Колата бе заседнала напъряко на пътя, като задните ѝ колела бяха потънали в канавката и долната част на купето бе само на около пет сантиметра над пътното платно. Влязох в нея, изключих фаровете и запалих двигателя. Но когато се опитах да тръгна, тя не помръдна. Задните колела се въртяха със свистене, хвърляйки прахоляк и камъчета в улеите на калниците. Опитах се да дам назад, за да направя малко място, но колелата продължаваха да се въртят напразно. Беше очевидно, че колата не може да помръдне.

Изключих мотора, излязох от автомобила и за известно време се опитах в паузите между бумтенето на гръмотевиците да доловя някакъв звук, издаван от някой огромен звяр, спотаил се в тъмнината. Но не чух нищо.

Тръгнах пеш по пътя, но не особено смело — бях изплашен до смърт и готов да побягна при най-малкото движение в мрака или най-слабия звук.

Някъде далеч пред себе си забелязах къщата, която бях видял. Единственият осветен прозорец все още блещукаше, но останалата част от къщата бе тъмна. Светкавица заля околността с ярък син блясък и успях да видя, че къщата е малка и порутена, вкопана почти цялата в земята, със смешен разкривен комин, насочен срещу вятъра. На склона зад къщата имаше разнебитена плевня, залитнала като пияна към купата сено в единия ѝ край. Още по нататък следваше кошара, оградена с издялани колове, които от поредната светкавица блеснаха като щръкнали оглозгани и полирани кости. В близост до къщата се виждаше също голяма камара от дърва и край нея стоеше доста стара кола, чиято задница бе вдигната на трупчета.

Под светлината на тази последна засега светкавица разпознах мястото. Не точно конкретното, разбира се, ами типа място, каквото беше то. Защото, когато бях малко момче в Пайлът Ноб, имаше подобни места — трудно обработваеми парцели земя (човек би се поколебал дали да ги нарече ферми), където лишени от надежда семейства се трудеха робски в продължение на безкрайни години, за да осигурят храна на масата и дрехи върху телата си. Такива места се срещаха в тази страна преди двайсетина години и тук все още ги имаше, така че времената не се бяха променили на практика.

Независимо какво ставаше във външния свят, хората тук продължаваха да живеят постарому.

Продължих напред към осветения прозорец, като светкавиците осветяваха пътя ми, и накрая стигнах пред вратата. Изкачих се на малката веранда по паянтовата стълба и почуках.

Не се наложи да чакам. Вратата се отвори почти мигновено. Сякаш хората вътре знаеха, че съм тук, сякаш наистина бяха очаквали да се появя.

Мъжът, който отвори вратата, бе дребен и имаше прошарена коса. Носеше шапка и пушеше лула. Зъбите, които стискаха лулата, бяха пожълтели. Изпод увисналата периферия на голямата черна шапка, ме гледаха очи, които имаха изсветлял син цвят.

— Е, хайде, влизай — викна ми той. — Не зяпай. Бурята ще се разрази всеки момент и ще ти намокри гърбината.

Влязох и затворих вратата след себе си. Намирах се в кухня. Едра жена, облечена в безформена роба и с парче плат, увито около главата ѝ, стоеше пред печка, в която горяха дърва и върху която в момента се приготвяше вечерята. Разклатена маса, покрита със зелена мушам, бе подредена за вечеря, а стаята се осветяваше от газена лампа, поставена по средата на масата.

— Съжалявам, че ви обезпокоих — рекох, — но съм закъсал недалеч оттук. А освен това предполагам, че съм се и загубил.

— Тези пътища тук са доста обърквачи — каза мъжът — за човек, който не им е свикнал. Те криволичат ужасно и някои от тях са задънени. Накъде си се запътил, страннико?

— Пайлът Ноб — отговорих аз.

Той кимна с разбиране:

— Завил си в грешна посока.

— Питам се — подех аз, — дали не бихте могли да впрегнете кон и да ме издърпате обратно на пътя. Колата поднесе и задните колела попаднаха в канавката. Ще ви платя щедро за труда.

— Хей, страннико, седни — отвърна мъжът, като придърпа още един стол до масата. — Тъкмо ще слагаме вечерята и тъй като има достатъчно за трима, ще ни е приятно да я споделиш с нас.

— А колата? — припомних му. — Все пак бързам.

Той поклати глава.

— Няма да стане. Поне не тази вечер. Конете не са в плевнята. Те са отишли някъде да пасат, навярно на върха на хълма. Не можеш да ми платиш достатъчно, никой не би могъл, за да ме накараш да ги търся, когато ще завали и наоколо има гърмящи змии.

— Но гърмящите змии — опитах се да противореча наивно и без особен ефект — не излизат нощно време.

— Нека да ти кажа, синко — реши да ме поучи мъжът, — никой никога не може да знае истината за гърмяща змия.

— Забравих да се представя — извиних се аз. — Името ми е Хортън Смит.

Започваше да ми писва от това „синко“ и „страннико“.

Жената пред печката се извърна, стиснала в ръката си голяма вилица.

— Смит? — рече тя възбудено. — Ха, та това е и нашто име! Възможно ли е да сме роднини?

— Не, Мецо — прекъсна я мъжът. — Толкова много хора носят името Смит. Просто защото човек се казва Смит не означава, че ни е роднина. Обаче — допълни той — ми се струва, че това щастливо съвпадение на имената може да е повод да пийнем по една глътка.

Той бръкна под масата и измъкна средноголяма дамаджана. От една полица зад гърба си взе две чаши.

— Приличаш ми на момче от града — обяви той. — Чувал съм, че някои от тях доста добре се справят с пиенето. Това тук не е нещо, което може да се нарече първокласно уиски, но е от прекрасна царевица и гарантирам, че няма да те отрови. Не отпивай твърде голяма глътка като начало, защото може да се задавиш. Но след третата глътка, можеш да не се безпокоиш повече, защото дотогава ще си му свикнал. Ще ти кажа, че няма нищо по-приятно през нощ като тази от това да се сгушиш на топло с дамаджана, пълна с хубаво питие. Взех уискито от стария Джо Хопкинс. Той го прави на острова в реката...

Надигна дамаджаната да налее, но изведнъж на лицето му се изписа изумено изражение и той ме изгледа внимателно:

— Я кажи, да не си случайно данъчен инспектор?

— Не, не съм — отговорих.

Той отново се върна към операцията по наливането.

— Човек никога не може да е сигурен — замърмори той. — Промъкват се наоколо и няма как да ги разпознаеш. Едно време можех

да ги различа от километър разстояние, но сега взеха да хитреят. Преправят се така, че да изглеждат като всички останали.

Побутна към мен една от чашите на масата и продължи да говори:

— Мистър Смит, много съжалявам, че не мога да ти помогна. Най-малкото не веднага. Не тази вечер, не и с тази буря, която се задава. Утре рано сутринта наистина ще се радвам да впрегна кон и да изтегля колата ти.

— Но колата е насред пътя. Блокира движението.

— Мистър — обади се жената, която стоеше край печката, — това не трябва да ви безпокои. Този път не отива никъде. Просто още малко нагоре по хълма до една стара изоставена къща и после се губи.

— Казват — допълни мъжът, — че къщата била обитавана от призраци.

— Вероятно имате телефон. Бих могъл да се обадя...

— Нямаме телефон — прекъсна ме жената.

— Така и не мога да разбера за какво му е на човек телефон — каза мъжът. — Дрънчи през цялото време. Хората ти се обаждат, просто за да си почешат езиците. Не оставя човек на мира нито за миг.

— Телефоните струват пари — обясни жената.

— Предполагам, че ще мога да се върна по пътя — разсъждавах аз. — По-надолу имаше друга ферма. Навярно те ще могат...

Мъжът поклати глава.

— Хайде, вземи чашата — нареди той — и отпий една глътка. Може да ти струва живота, ако тръгнеш надолу по този път. Не съм такъв човек, който да говори лошо за свой съсед, но на никому не трябва да се разрешава да държи глутница зли кучета. Те пазят мястото, разбира се, и прокуждат злосторниците, но животът на човек не би струвал пукната пара, ако налети на тях в тъмнината.

Вдигнах чашата и опитах уискито, което се оказа доста долнопробно. Но то веднага запали огънче в стомаха ми.

— Никъде няма да ходите — каза жената. — Скоро ще завали.

Отпих още една глътка и вече вкусът ѝ не беше толкова лош. Беше по-приятна от първата и подсили огънчето в мен.

— Най-добре да седнете, мистър Смит — предложи жената. — Ей сега ще поднесе храната. Вълчо, подай му чиния и чаша...

— Но аз...

— Глупости — рече мъжът, — няма да откажеш да хапнеш с нас, нали? Старата е сготвила яхния от свински бузи със зеленчуци, която ще те накара да си оближеш пръстите. Няма друга на света, която може да готви по-добре свинска гуша. Седях тук и ми течаха лигите, докато чаках да се свари — той ме изгледа въпросително. — Обзалагам се, че никога не си опитвал истински свински бузи. Това не е храна, каквато се намира в града.

— Грешите — отвърнах му. — Ял съм свински бузи преди много години.

Да си кажа правичката, бях гладен и поканата звучеше примамливо.

— Давай, изпий чашката си — подкани ме той. — Това питие ще те съживи.

Допих уискито и мъжът се пресегна отново към полицата, за да вземе чаша и чиния, а от чекмеджето на масата извади нож, вилица и лъжица, които постави пред мен. Жената донесе тенджерата с храната.

— А сега, мистър — каза тя, — просто преместете стола си до мястото, което е наредено за вас. Вълчо, махни тази лула от устата си. — После пак се обърна към мен: — Не стига, че носи през цялото време ужасната си шапка, даже спи с нея, но не мога да го понасям да седи на масата и да се опитва да натика храната в устата си покрай проклетата лула.

Тя седна на мястото си. Просто вземете голямата лъжица и си сипвайте сам — посъветва ме домакинята. — Яденето не е някакъв специалитет, но е чисто и има предостатъчно от него. Надявам се да ви хареса.

Храната беше много вкусна и засищаща. А от нея наистина имаше огромно количество, сякаш, помислих си, през цялото време бяха очаквали, че още едно гладно гърло ще се появи допълнително за вечеря.

Насред яденето дъждът заваля на плътни струи, които заудряха разнебитената къща, вдигайки такъв шум, че трябваше да повишим глас, за да се чуваме.

— Няма нищо по-вкусно — каза мъжът, когато намали малко скоростта, с която поглъщаше храната, — от свински бузи, като изключим може би опосума. Ето как се готви опосум: взимаш един и го сваряваш със сладки картофи, няма нищо друго, което така да ти се

уследи. Едно време имаше много опосуми, но не сме хващали никакъв от памтивека. За да хване опосум, човек трябва да има куче, а след като старият Проповедник взе, че умря, сърце ми не даваше да си взема друго куче. Толкова много обичах това кутре, че не можех и да си помисля друго да взема неговото място.

Жената избърса една сълза.

— Той беше най-доброто куче, което някога сме имали — обясни тя. — Почти като член на семейството. Спеше под печката, а когато тя се нагорещяваше твърде много, козината му започваше сякаш да цвърти. Но той като че ли не обръщаше внимание на това. Предполагам, че горещината му е харесвала. Навярно ще си помислите, че Проповедник е странно име за куче, но той изглеждаше досущ като такъв. И се държеше също като проповедник, тържествен, някак си величествен и тъжен...

— Освен когато гонеше някой опосум — намеси се Вълчо. — Приличаше на вирнало опашка страшилище, когато преследваше опосум.

— Никога не сме искали да се подиграваме с религията — продължи жената. — Просто не бихте могли да го кръстите другояче, дори да се опитате. Той приличаше точно на проповедник.

Свършихме вечерята и Вълчо отново пъкна лулата си в уста, след което се пресегна за дамаджаната.

— Благодаря — рекох, — но не искам повече. Трябва да вървя. Ако ми позволите да взема няколко цепеници от купчината ви с дърва, вероятно бих могъл да ги подложам под колелата...

— Изобщо не бих си и помислил такова нещо — каза Вълчо. — Не и в тази буря. Ще станем за смях дори на глупците, ако те пуснем да излезеш навън. Ще останеш тук на топло и сухо, ще си пийнем още малко и утре ще продължиш. Нямаме друго легло, но има един диван, на който можеш да се изтегнеш. Наистина е удобен и ще можеш да се напиш без проблеми. Конете ще се върнат рано сутринта и тогава ще ги хванем, за да изтеглим оттам колата ти.

— Не ми е удобно — отвърнах аз. — Достатъчно ви се натрапих.

— За нас е истинско удоволствие да ни гостуваш — заяви той. — Да поговорим с някой непознат човек не е нещо, което ни се случва твърде често. Двамата с Меца през цялото време си седим тук и се

зяпаме. Няма какво да си кажем. Толкова дълго сме си дрънкали един на друг, че сме си казали всичко.

Мъжът напълни чашата ми и я побутна през масата.

— Пийни си от това — рече той — и бъди благодарен, че имаш подслон през нощ като тази. Не искам и да чувам повече за тръгване оттук, преди да се е съмнало.

Вдигнах чашката и отпих една голяма глътка. Трябва да призная, че мисълта да не излизам навън в бурята ми се стори адски привлекателна.

— В края на краищата има известни предимства — говореше Вълчо, — когато човек няма куче, което да гони опосуми, въпреки че, да си кажа правичката, много ми е мъчно за стария Проповедник. Но когато нямаш куче, ти остава повече време за почивка и макар че младок като теб няма да го оцени, времето, прекарано в седене, е най-ценното. То ти дава възможност да мислиш повече, да мечтаеш повече и така да станеш по-добър човек. Повечето мерзавци, които човек среща, са станали такива, защото не са отделяли време за почивка. Те непрестанно са под пара и през цялото време тичат. Мислят си, че преследват нещо, но в повечето случаи просто бягат от себе си.

— Смятам, че сте прав — казах му, мислейки за самия себе си. — Смятам, че сте напълно прав.

Отпих отново и се почувствах толкова добре, че сръбнах още една глътка.

— Я си дай чашата, млади човече — рече ми Вълчо. — Нещо ми се вижда празна.

Подадох му чашата си и той пак я напълни, като от дамаджаната се разнесе гърголец звук.

— Седим си тук — поде отново той, — сгушени като охлюви на топличко, и няма нищо друго какво да правим, освен да си седим и да си пийваме приятелски, да си побъбрим и да не обръщаме внимание на времето. Времето е най-добрият приятел на човека, ако човек го използва за себе си, и най-лошият му враг, ако се остави да бъде управляван от него. Повечето хора, които живеят по часовник, са наистина нещастни създанийца. Съвсем друго е обаче да живееш по слънцето.

Нещо не беше както трябва, усещах го. Долових, че има нещичко, което не е съвсем наред. Нещо, отнасящо се за тези двамата,

сякаш трябваше да ги познавам, сякаш ги бях срещал някъде преди много години и изведнъж трябваше да си ги спомня, да си припомня кои са те, къде съм ги срещал и какъв тип хора са. Но колкото и да се опитвах, споменът ми се изплъзваше.

Мъжът продължаваше да говори и си дадох сметка, че чувам само част от това, което казва. Разбихах, че разправя за лов на миещи мечки, за най-добрата стръв, която се използва за пьстърва, и за куп други съвсем обикновени неща, но бях пропуснал, знаех го, голяма част от подробностите.

Изпразних чашата си и я подадох, без да го чакам да ме подкани, той отново я напълни и всичко наоколо бе много уютно и приятно — дървата пукаха тихо в печката, а часовникът върху полицата до вратата на килера тиктакаше силно и дружелюбно в тишината на пространството на малката стая. На сутринта животът ще се събуди отново и ще отида в Пайлът Ноб, като свия по отклонението, което бях пропуснал. Сега обаче, казах си, разполагам с малко време за почивка, време за седене, през което да оставя часовника да продължи да си тиктака и да не мисля за нищо или почти за нищо. В мен се разгаряше доста силен огън от контрабандното уиски, но хич не ми пукаше. Продължих да пия, да слушам и да не мисля за утрешния ден.

— Между другото — попитах, — има ли динозаври тази година?

— Е, наоколо се навъртат няколко от тях — отвърна той небрежно, — но ми се струва, че са малко по-дребни отпреди.

След което ми разказа за дървото с диви пчели, което бе отсякъл, и за годината, през която зайците, след като били яли отровни плевели, така побеснели, че глутници от тях преследвали мечките гризли из цялата околност. Но това трябваше да се е случило някъде другаде, защото знаех, че тук, в тази местност, нямаше нито отровни плевели, нито гризлита.

Спомням си, че накрая отидох да си легна на дивана в дневната. Вълчо стоеше до мен, държейки газената лампа, докато аз свалих сакото и го метнах на облегалката на един стол, след което изух обувките си и грижливо ги оставих на пода една до друга. После, като разхлабих вратовръзката си, се изтегнах на дивана и в потвърждение на думите на домакина, той се оказа наистина удобен.

— Тук ще се напиш добре — увери ме Вълчо. — Барни винаги спеше тук, когато ни идваше на гости. Барни — тук, а Спарки в

кухнята.

Внезапно, докато тези имена проникваха в съзнанието ми, проумях всичко. Опитах се да стана и отчасти успях.

— Знам вече кой си — извиках. — Ти си Смъркащия Смит, онзи, който беше в комиксите с Барни Гугуто, Спарки Свещта, Слънчо и всички останали.

Опитах се да кажа още нещо, но не можах, а и не ми се струваше толкова важно, нито толкова остроумно.

Отпуснах се отново на дивана, а Смъркащия си отиде, като взе газената лампа. Чух дъжда да барабани върху покрива над мен.

Този шум ме унесе.

Когато се събудих, съзрях гърмящата змия...

ВТОРА ГЛАВА

Страхът ме спаси — ужасен, вледеняващ страх, от който се вцепених за няколко секунди и позволих на съзнанието ми да възприеме ситуацията, да я оцени и да реши как да действа по-нататък.

Смъртоносната, грозна глава се бе изправила над гърдите ми, насочена надолу към лицето ми, и за част от секундата, за толкова кратко време, че само високоскоростна камера би могла да заснеме движението, тази глава можеше да ме клъвне с извитите си отровни.

Ако бях мръднал, щеше да атакува.

Но аз не помръднах, защото не можех да го сторя, понеже страхът, вместо инстинктивно да задвижи тялото, ме скова и замрази, с болезнено свити мускули и втвърдени сухожилия, а кожата ми направо настръхна.

Главата, която извисяваше над мен, изглеждаше като издялана от кост, елегантна и жестока, с очички, които светеха с тъпия блясък на прясно натрошен, но още нешлифован камък, а между тях и ноздрите се намираха отворчетата, които служеха като сетивни органи. Раздвоеният език ту изскачаше навън, ту се прибираше с движение, което доста приличаше на играта на светкавиците по небето. Той опипваше, усещаше и предаваше на мъничкия мозък, криещ се в черепа, фактите за съществуването, върху което се намираще змията. Тялото ѝ имаше убит жълт цвят на тъмни линии, които го опасваха и се пресичаха в изкривени диамантени ромбове. Змията беше огромна — навярно не толкова голяма, колкото ми изглеждаше в този момент, когато вцепенен от страх я гледах в очите, — но достатъчно голяма, за да чувствам тежестта ѝ върху гърдите си.

Crotalus horridus horridus — това бе средноголяма гърмяща змия!

Тя знаеше, че съм тук. Зрението ѝ, колкото и да бе слабо, все пак ѝ даваше някаква информация. Раздвоеният език ѝ помагаше още повече. А сензорните отвори, ловящи излъчванията, навярно измерваха температурата на тялото ми. Змията бе донякъде озадачена. Както изглежда и доколкото едно влечуго може да бъде озадачено.

Очевидно не можеше да прецени приятел ли съм или враг? Твърде голям бях, за да ставам за храна, и все пак може би съм заплаха. А при първия признак на заплаха, онези смъртоносни зъби щяха да се впият в мен.

Тялото ми бе сковано, застинало неподвижно от страх, но съвсем скоро, независимо от страха, вцепенението ми ще отmine и ще се опитам да се отскубна, отчаяно ще се опитам да се измъкна от обсега на ужасното създание. Съзнанието ми обаче, все още замъглено от страх, но разсъждаващо с безпощадната логика на отчаянието, ми подсказваше, че не бива да мърдам, че трябва да остана замразеното парче месо, в каквото се бях превърнал. Това бе единственият ми шанс да оцелея. И най-малкото движение ще бъде сметнато за заплаха и змията ще се защити.

Притворих клепачи, спускайки ги надолу колкото е възможно побавно, така че да избягна някое неволно примигване, и останах да лежа в мрака, докато в гърлото ми се надигаше вълна с вкуса на жлъчка, а стомахът ми се свиваше от ужас.

Не трябва да шавам, казах си. Да няма никакво помръдване, нито едно пръстче да не трепне, нито една тръпка да не премине по тялото.

Най-трудно от всичко ми бе да държа очите си затворени, обаче знаех, че трябва да го сторя. Дори внезапното леко трепване на клепач можеше да накара змията да ме ухапе.

Тялото ми крещеше — всяко мускулно влакно, всеки нерв, цялата ми настръхнала кожа викаше да се махна оттук. С огромно усилие на волята лежах неподвижно — бяхме вцепенени: аз, съзнанието ми, мозъкът ми, мисълта ми. Тогава неканена се прокрадна мисълта, че за пръв път в живота ми мозъкът ми и тялото ми са били толкова скарани.

Кожата ми сякаш се гърчеше под леките докосвания на милиони мръсни крачета. Храносмилателната ми система се бунтуваше, стомахът ми се бе свил на топка, а всичко останало бе сякаш усукано. Сърцето ми биеше толкова силно, че налягането на кръвта, течаща във вените ми, ме караше да се чувствам подут. Направо се задушавях.

Продължавах да усещам тежестта върху гърдите си.

Опитах се да определя местоположението на змията по натиска ѝ върху гърдите ми. Променила ли бе положението си? Накарало ли бе нещо този змийски мозък да премине в нападение? Не изтегляше ли

точно в този момент тялото си нагоре и назад, за да образува S-образната крива, която предхожда удара? Или свеждаше надигнатата си глава, готвейки се да изпълзи нанякъде, удовлетворена, че не представлявам заплаха?

Само ако можех да отворя очите си и да разбера! Струваше ми се, че напрежението е повече, отколкото тялото би могло да издържи без да разпознае опасността (ако имаше такава) и, да се подготви да я посрещне.

Аз обаче продължавах да държа клепачите си затворени — не съвсем плътно притиснати, но затворени естествено, доколкото можех да го сторя. Нямах как да разбера дали движението на лицевите мускули, които биха участвали в силното присвиване на очите, би било достатъчно да предизвика змията.

Установих, че съм затаил дъх, че дишам едва-едва, тъй като вдишването и издишването бяха движения — макар да си казвах, че змията трябва вече да е свикнала с повдигането на гърдите ми.

Змията се раздвижи.

Тялото ми се напрегна, опитах се да го задържа стегнато. Змията пропълзя надолу по гърдите ми и през корема ми и като че ли на дългото ѝ тяло бе необходимо доста време, за да измине целия този път, докато най-сетне си отиде.

„Сега! — изкрещя тялото ми. — Сега трябва да се махна оттук!“

Постарах се да остана неподвижен и бавно повдигнах клепачи, толкова бавно, че зрението ми се възвърна постепенно, отначало замъглено от миглите, после пробиващо си път през тесни цепки и накрая през отворени очи.

Предишния път, когато очите ми бяха отворени, не виждах нищо, освен грозната, сплескана глава с форма на череп, насочена надолу към лицето ми. Сега видях скалния таван, който се намираше на около метър над главата ми и се спускаше надолу към краката ми. Долавях и усойната миризма на пещера.

Лежах не на дивана, на който бях заспал под шума на дъжда върху покрива, а върху друга каменна постелка, пода на пещерата. Извърнах очи наляво и видях, че пещерата не е дълбока, в действителност беше малко по-голяма хоризонтална пукнатина, образувала се от въздействието на времето върху излизаща на повърхността варовикова скала.

„Свърталище на змии!“ — помислих си. Сигурно не само на една змия, а вероятно на много. Което означаваше, че трябва да остана да лежа колкото се може по-тихо и неподвижно, поне докато се уверя, че наоколо няма други гадини.

Утринната светлина се спускаше косо през отвора на пукнатината и стопляше дясната половина на тялото ми. Извърнах очи в тази посока и установих, че гледам надолу през тясна клисура, която свързваше това място с голямата долина. По нея минаваше пътят, по който бях дошъл. Видях и колата си, която го беше препречила. От къщата, която снощи се бе намирала тук, сега нямаше обаче и следа. Нито от плевнята, нито от кошарата, нито от камарата с дърва. Между пътя и мястото, където лежах, по склона на хълма се простираше пасище, нашарено от купчини гъсти храсти, островчета от къпинови гъсталаци и разпръснати групички дървета.

Бих могъл да се закълна, че се намирам на съвсем друго място, ако не беше колата ми долу на пътя. Това означаваше, че мястото наистина е същото и че това, което се е случило, за да го промени, трябваше да се е случило с къщата. А такова предположение бе по-налудничаво от всичко останало, защото подобни неща просто не се случват. Къщи и купи сено, кошари и камари с дърва, коли повдигнати на трупчета не изчезват току-така.

От дъното на пещерата дочух шумолене от плъзгане, сухо търкане и нещо много гъвкаво и твърдо мина през глезените ми и се шумугна със скърцащ звук в купчина изсъхнали листа точно пред входа на пещерата.

Тялото ми се разбунтува. Прекалено дълго бе държано неподвижно. Задейства се по инстинкт, на който съзнанието ми бе безсилно да противодейства, и когато разсъждаващата част от него взе да протестира, аз вече бях изскочил от пещерата и се бях свил недалеч от входа ѝ. Вдясно от мен, с голяма скорост надолу по склона се спускаше змия. Тя достигна един къпинов гъсталак, шумугна се в него и шумът от движението ѝ изчезна.

Настъпи тишина и спокойствие, а аз продължавах да стоя там на склона и напрегнато следях за движение и се ослушвах за шумове.

Бързо огледах земята навсякъде около мен, после отново я обходих с поглед, но този път по-бавно и внимателно. Едно от първите неща, които видях, бе сакото ми, захвърлено на земята. Сякаш съвсем

внимателно го бях пуснал, помислих си с известно учудване, възнамерявайки да го закача върху облегалката на стол, но столът не се бе оказал там. Малко по-нагоре по склона, само на крачка или две, се намираха обувките ми, изрядно поставени една до друга с върхове, сочещи надолу към долината. И когато видях обувките, за пръв път си дадох сметка, че съм по чорапи.

Нямаше помен от змии, въпреки че нещо шаваше в дъното на пещерата, където бе твърде тъмно, за да мога да го видя. Една синя птица се спусна от небето и кацна върху старото изсъхнало стъбло на близък храст и ме погледна с мънистеното си око, а някъде отдалеч, от другата страна на долината, долетя подрънкването на звънче, каквото закачат на кравите.

Протегнах внимателно крак и докоснах сакото. Изглежда нямаше нищо нито под него, нито в него, така че се наведох, вдигнах го и го изтърсих. После взех обувките си и без да се спирам да ги обуя, заотстъпвах надолу по склона. Вървах много предпазливо, като задържах обзелото ме лудо желание да хукна и да се махна веднъж завинаги отгук, да сляза от този хълм и да стигна колата си колкото се може по-бързо. Стъпвах бавно, оглеждайки се внимателно на всяка крачка за змии.

„Склонът на хълма — казах си, — сигурно трябва да гъмжи от тях.“

Една бе стояла върху гърдите ми, друга се бе плъзнала през глезените ми, имаше и трета, която продължаваше да ме дебне в дъното на пещерата, плюс Бог знае още колко.

Но не видях нито една. Настъпих магарешки бодил с десния си крак и трябваше да продължа, стъпвайки само на пръстите на този крак, така че да не забия в плътта си бодличките, полепнали по чорапа ми. Но нямаше никакви змии — поне не забелязах такива.

„Може би“ — помислих си, — „те се страхуват от мен не по-малко, отколкото аз от тях. Това обаче едва ли е възможно.“

Усетих, че треперя и че зъбите ми тракат. Когато стигнах подножието на хълма, точно над пътя, седнах изнемощял на едно местенце, покрито с трева и достатъчно отдалечено от всякакви храсти и камъни, където може да се спотайват змии, и извадих магарешкия бодил от чорапа си. Опитах се да си сложа обувките, но ръцете ми толкова трепереха, че не можах. Едва тогава осъзнах колко изплашен

съм бил и съзнанието за истинската големина на страха ми само го позасили.

Стомахът ми се надигна и ме удари в гърлото, така че се изтъркалях на една страна и повърнах. Дълго време бях разтърсван от спазми, дори след като вече нямаше нищо, което да излезе от вътрешността ми.

Повръщането, обаче, сякаш помогна и най-накрая, като избърсах брадичката си, успях да си нахлузя обувките и да ги завържа. После се довлякох до колата и се облегнах на вратата ѝ, почти готов да я прегърна — толкова се радвах, че съм до нея.

И докато стоях там, притискайки се до грозното метално туловище, забелязах, че колата в действителност не е заседнала. Канавката бе доста по-плитка, отколкото ми се беше сторило.

Влязох в автомобила и се наместих зад волана. Ключът бе в джоба ми — запалих мотора. Колата се измъкна от дупката без абсолютно никакви проблеми и я подкарах надолу по шосето, обратно по пътя, по който бях дошъл предишната вечер.

Беше рано утро; надали бе минал повече от около час, откакто слънцето бе изгряло. Паяжините в тревата край пътя все още блестяха от утринната роса, а чучулигите се издигаха нагоре в небето, оставяйки да отзвучават след тях трелите на песните им.

След като подминах един завой, край пътя видях изчезналата къща, застанала точно пред мен, с налудничавия си наклонен комин и камарата от дърва зад нея, с колата до камарата и плевнята, която се подпираше на купата слама. И всичко бе както го бях видял предишната вечер под блясъка на светкавиците.

Изненадата ми бе огромна и съзнанието ми заработи на високи обороти, като отчаяно се опитваше да постави всичко на мястото му. Навярно бях сгрешил, когато си помислих, че след като колата стои на пътя, къщата е изчезнала. Защото къщата бе тук и изглеждаше точно такава, каквато я бях видял само преди няколко часа. Така че можеше да се предположи, че тя си е била на мястото през цялото време, а колата, както и аз самият, сме били преместени на повече от километър нагоре по пътя.

Такова развитие на събитията бе лишено от всякакъв смисъл и освен това ми се струваше невъзможно. Колата бе заседнала здраво в канавката. Бях се опитал да я измъкна, но колелата ѝ се въртяха на

място и не можех да я помръдна. А и мен, колкото и да съм бил пиан, едва ли някой би могъл да ме пренесе на около километър и да ме постави в свърталище на змии, без дори да го усетя.

Всичко това бе налудничаво — нападащият трицератопс, който бе изчезнал, преди да нанесе удара си, колата, заседнала в канавката, Смъркация Смит и жена му Луизи, дори царевичното уиски, което бяхме излели в гърлата си край кухненската маса. Защото не бях махмурлия. И почти съжалявах, че не съм, защото тогава бих могъл да обясня всичко, което ставаше, с факта, че съм бил пиан. Човек не можеше да изпие толкова много долнопробно питие, колкото си спомнях, че бях погълнал, и да не почувства никакви лоши последствия. Повърнах, разбира се, но това стана твърде късно, за да промени нещата, ако наистина трябваше да ме налегне махмурлук. Дотогава ефектът на коварното питие щеше да се е разпространил из цялото ми тяло.

И все пак пред мен се намираше нещо, което изглеждаше досущ като къщичката, в която бях потърсил подслон предишната вечер. Истина е, че я бях видял само под блясъка на светкавиците, но всичко бе тъй, както си го спомнях.

За какво бе трицератопсът, запитах се, и за какво бяха гърмящите змии? Очевидно динозавърът не представляваше действителна заплаха (дори можеше да е халюцинация, въпреки че се съмнявах), но гърмящите змии бяха истински. Те бяха сякаш част от зловец сценарий за убийство, но кой би искал да ме убие? А ако някой наистина би искал смъртта ми по неизвестни за мен причини, сигурно можеха да се намерят куп по-лесни и не толкова усложнени начини да го направи.

Така се бях втренчил в къщата, че колата за малко да изскочи от пътя. Едва успях навреме да я върна обратно.

Отначало нямаше никакви признаци на живот около къщата, но сега изведнъж забелязах такива. Кучета припнаха по двора и се втурнаха в надпревара към пътя, като джавкаха по колата. Никога през живота си не бях виждал толкова много кучета. Всичките бяха толкова кльоцави, че дори от разстоянието, на което се намираха, можех да забележа ребрата, открояващи се под козината им. Повечето бяха ловджийски, с щръкнали уши и тънки като камшик опашки. Някои от тях с лай се насочиха към портата и се изнизаха на пътя,

продължавайки да тичат пред колата. Други не си направиха труда да заобикалят и с големи скокове се прехвърлиха през оградата.

Вратата на къщата се отвори, на малката веранда излезе мъж и викна на кучетата. Дочула вика му, цялата глутница на мига се спря. С подвити опашки животните се запътиха обратно към къщата като банда хлапета, спипани в бостан с дини. Тези кучета много добре знаеха, че не им е работата да преследват коли.

Но в момента не им обърнах особено внимание, понеже се бях загледал в мъжа. Очаквах, че появилият се на верандата ще е Смъркация Смит. Не знаех защо го очаквам — може би защото имах нужда от нещо, което да ми позволи да открия логично обяснение за случилото се с мен. Но човекът не беше Смъркация Смит. Беше значително по-висок от него, не носеше шапка, нито пък пушеше лула. Хрумна ми, че не би могъл да е Смъркация Смит, защото предишната вечер не бе имало кучета. Това бе съседът, за който ме бе предупредил Смъркация, човекът с глутницата зли кучета.

„Може да ти струва живота“ — предупредил ме бе Смъркация, — „ако тръгнеш надолу по този път“.

И за малко да ми струва живота, припомних си, като останах да пия долнопробното уиски със Смъркация Смит.

Разбира се, невероятното беше, че вярвах Смъркация Смит изобщо да е съществувал. Нямахме такъв човек; просто не можеше и да има. Той и глуповатата му съпруга бяха смахнати герои, които се подвизаваха в книжки с комикси. Но колкото и да се опитвах да си вътълпя това, не можех да го приема.

С изключение на кучетата и човека, който излезе на верандата да им кресне, къщата бе съвсем същата като тази на Смъркация. А това, казах си, излизаше извън всякакви граници на разума.

После забелязах нещо, което бе различно, и се почувствах много по-добре след цялата объркана и налудничава история, въпреки че то едва ли представляваше повод за радост. Край камарата от дърва имаше кола, но задницата ѝ не бе повдигната на трупчета. Стоеше на четирите си колела, макар да видях две дървени магарета и греда, подпрени на камарата. Сякаш колата неотдавна е била повдигана за ремонт, но вече е оправена и свалена обратно на земята.

Вече почти бях подминал къщата, когато колата ми за втори път се насочи към канавката и аз едва успях да я овладея навреме. Когато

извърнах глава за последен поглед, видях пощенската кутия, закачена на един кол край портата.

Върху нея с груб почерк и явно с капеща четка бе изписано името: Т. Уилямс

ТРЕТА ГЛАВА

Джордж Дънкън бе остарял, но аз го познах в мига, в който влязох в магазина. Беше побелял, трепереше и в него се забелязваше изтощеност, типична за старите хора. Но бе същият човек, който често ми бе давал пликче с ментови бонбони, ей така безплатно, когато баща ми купуваше разнообразни провизии за дома, или чувал с трици, който Джордж Дънкън довлечаше от задното помещение, където държеше храната за животни.

Съдържателят на магазина стоеше зад тезгяха и говореше с някаква жена, обърната с гръб към мен. Дрезгавият му глас се чуваше ясно из целия магазин.

— Децата на този Уилямс — каза той — винаги са били сбирщина пакостници. От деня, когато Том Уилямс се довлече неканен тук, цялото село е имало само проблеми с него и племето му. Казвам ви, мис Адамс, те са безнадеждна пасмина и ако бях на ваше място, изобщо нямаше да се тревожа за тях. Просто бих продължил да ги уча колкото мога, бих ги стъпкал, когато излизат вън от правия път, и с това би се свършило.

— Но, мистър Дънкън — отвърна жената, — те съвсем не са толкова лоши. Нямаат добра семейна среда, естествено, и понякога обноските им са отвратителни, но наистина не са зловни. Върху тях се оказва всякакъв натиск — не можете да си представите само под какъв социален натиск се намират...

Той ѝ се усмихна, като в усмивката му, разкриваща счупените му зъби, имаше повече печал, отколкото хумор.

— Знам — рече той. — Знам. Казвали сте ми го и преди, когато са имали други неприятности. Те са отритнати. Мисля, че именно това казахте.

— Така е — потвърди тя. — Отблъснати от другите деца и отхвърлени от цялото село. Не им е останало никакво достойнство. Когато влязат тук, обзалагам се, че ги държите под око.

— Права сте, държа ги под око. Иначе биха ме ограбили до шушка.

— Откъде знаете, че ще го направят?

— Хващал съм ги да крадат.

— Това е от яд — заяви жената. — Те просто си го връщат.

— Но не и на мен. Аз никога нищо не съм им сторил.

— Може би не само вие — каза тя. — Не лично вие. Но вие и всички останали. Те имат чувството, че всички са срещу тях. Знаят, че са нежелани. За тях няма място в това село, не заради нещо, което са направили, а защото обществеността е решила, още много отдавна, че семейството им не е добро. Мисля, че това е начинът, по който се изразявате — семейството им не е добро.

Доколкото забелязах, магазинът почти не се бе променил. Наистина по рафтовете имаше само нови стоки, а предишните липсваха. Рафтовете обаче си оставаха същите. Старият кръгъл стъклен съд, в който едно време се държеше пита кашкавал, бе изчезнал, но старият нож за тютюн, който се използваше за рязането на кубчета тютюн за дъвчене, продължаваше да стои закрепен от вътрешната страна на тезгяха. В единия от по-далечните ъгли на магазина стоеше хладилна камера, каквато обикновено се употребява за млечни продукти (това навярно обясняваше липсата на съда за кашкавал върху тезгяха), но тя бе единственото нещо, което наистина бе променено в целия магазин. Кюмбето се издигаше все така върху пясъчната си площадка в центъра на помещението и край него бяха подредени същите дървени столове, полирани от дълго седене. До входа се намираше същият стар шкаф с пощенски кутии и с прозорче за марки по средата му, а през отворената врата, която водеше към склада отзад се носеше ароматът на храна за домашни животни, в конопени и хартиени чували, подредени един върху друг.

Всичко бе така, сякаш бях видял магазина за последен път вчера, а когато бях влязъл в него тази сутрин, бях леко изненадан от дребните промени, направени през нощта.

Обърнах се и погледнах през прашната и оплюта от мухи витрина към улицата и там забелязах известна промяна. На ъгъла срещу банката, свободният някога парцел, сега бе зает от авторемонтна работилница, издигната от бетонни панели, пред която се виждаше една-единствена бензинова колонка с олющена боя. До нея бе

бръснарницата, мъничка къща, която никак не се бе променила с изключение на това, че изглеждаше още по-избеляла и нуждаеща се от боядисване, отколкото си я спомнях. До нея бе железарията, която, доколкото можех да видя, изобщо не се бе променила.

Разговорът зад гърба ми очевидно бе завършил и аз се обърнах. Жената, с която бе говорил Дънкън, се бе запътила към вратата. Бе по-млада, отколкото си бях помислил, когато я видях да разговаря край тезгяха. Носеше сиво сако и пола, а черната ѝ като катран коса бе силно прибрана назад и сплетена на тила ѝ. Носеше очила с рамки от някаква светла пластмаса и по лицето ѝ се четеше смесица от загриженост и гняв. Вървеше с пружинираща, почти военна походка. Имаше вид на частна секретарка на голям шеф — държаща се делово рязко и нетърпяща глупости от страна на никого.

На вратата тя се обърна и попита Дънкън:

— Ще дойдете на училищната забава довечера, нали?

Съдържателят се усмихна с ощърбените си зъби.

— Досега не съм я пропуснал нито веднъж. От години не съм. Не разчитайте, че ще я пропусна този път.

След това тя отвори вратата и бързо излезе. С крайчеца на окоото си я наблюдавах как марширува целенасочено надолу по улицата.

Дънкън се измъкна иззад тезгяха си и се дотътри до мен.

— Мога ли да направя нещо за вас? — запита той.

— Името ми е Хортън Смит — рекох. — Бях уредил...

— Почакайте за момент — прекъсна ме припряно Дънкън, като се вглеждаше в мен отблизо. — Когато започнаха да пристигат писмата ви, разпознах името ви, но си казах, че трябва да е някаква грешка. Помислих си, че може би...

— Няма никаква грешка — обявих аз, като протегнах ръка. — Как сте, мистър Дънкън?

Той пое ръката ми и я стисна здраво и продължително.

— Малкият Хортън Смит — рече той. — Обикновено идваше с тат...

— А вие ми давахте пликче с бонбони.

„Всичко ще е наред“ — казах си. Старият Пайлът Ноб все още съществуваше и аз не бях чужденец в него. Бях се върнал у дома.

— И ти си същият — попита Дънкън, — който се появява по радиото и понякога по телевизията?

Признах, че е така.

— Пайлът Ноб — заяви той — страшно се гордее с теб. Отначало ни бе някак странно да слушаме момче от родното село по радиото или да седим лице в лице с него, когато е на телевизионния екран. Накрая свикнахме с теб и повечето от нас те слушаме и после си говорим за това. Събираме се и си разправяме един на друг, че Хортън казал това или онова, и приемаме думите ти за самата божа истина. Но — изгледа ме той учудено — защо си дошъл тук? Не че не се радваме на връщането ти.

— Мисля да поостана известно време — отговорих му. — Няколко месеца, може би година.

— За почивка ли?

— Не. Няма да е почивка. Има неща, които искам да напиша. А за да го направя, трябваше да отида някъде другаде. Някъде, където ще имам време да пиша и малко време да обмисля това, което ще напиша.

— Книга ли?

— Да, надявам се, че ще е книга.

— Е, както ми се струва — каза Дънкън, разтърквайки врата си, — сигурно има доста неща, за които би могъл да напишеш книга. Навярно куп неща, които не си могъл да кажеш направо в ефира. За всички тези непознати места, където си бил. А ти си обиколил много такива.

— Не чак толкова много — поясних.

— Ами Русия? Какво мислиш за Русия?

— Руснаците ми харесаха. В много отношения изглеждаха като нас.

— Имаш предвид като американци?

— Като американци — потвърдих аз.

— Слушай, да отидем до печката — предложи той — и да седнем да си поговорим. Днес не съм я палил. Предполагам, че и не е необходимо. Спомням си ясно като бял ден как татко ти седеше на един от тези столове и разговаряше с останалите. Баща ти беше много добър човек, но винаги съм казвал, че не е бил създаден за фермер.

Седнахме до печката и Дънкън попита:

— Татко ти жив ли е още?

— Да, и мама също. Живеят в Калифорния. Вече са пенсионери и се чувстват много добре.

— Имаш ли къде да отседнеш?

Поклатих глава.

— Долу край реката има нов мотел — насочи ме той. — Построиха го преди една или две години. Нови хора са, казват се Стрийтър. Ще ти предложат изгодна цена, ако останеш повече от ден-два. Ще поговоря с тях за това.

— Няма нужда...

— Но ти не си случаен. Ти си от местните, завърнал се отново в родния край. Трябва да им се обясни.

— Как е риболовът?

— Тук е най-доброто място по реката. Дават няколко лодки под наем, въпреки че изобщо не мога да разбера защо някой ще си рискува живота с кану по тази река.

— Надявах се да намеря място като това — рекох. — Страхувах се, че няма да успея.

— Все още ли си луд по риболова?

— Харесвам го — отвърнах.

— Спомням си, че като момче торможеше много главушите.

— Главушите бяха забавна работа — обясних аз.

— Все още има много хора, които сигурно помниш — каза Дънкан. — Всички искат да те видят. Защо не наминеш довечера на забавата в училището? На нея ще дойдат куп хора. Тази тук преди малко беше учителката, казва се Кети Адамс.

— Училището все още ли е в старата едностайна сграда?

— Можеш да се обзаложиш, че е същото — усмихна се той. — Преди време ни натискаха, както нас, така и някои от другите общини, да се обединим, но когато се стигна до гласуване, ние наложихме своето. Децата получават същото образование в едностайно училище, каквото биха получили в нова модерна сграда. И при това значително по-евтино. На децата, които искат да продължат да учат в гимназия, им плащаме стипендии, но те не са много. Освен това пак е по-евтино, отколкото ако се бяхме обединили. Какъв смисъл има да се харчат пари за гимназия, когато наоколо има деца като изчадията на Уилямс...

— Извинявам се — прекъснах го, — но когато влязох в магазина, нямаше как да не чуя...

— Искам да ти кажа, Хортън, че Кети Адамс е чудесна учителка, но е твърде мекосърдечна. Винаги защитава децата на Уилямс, а ще ти

кажа, че те не са нищо друго, освен банда главорези. Предполагам, че не познаваш Том Уилямс. Той се домъкна тук след като ти бе заминал. Поработи в някои от фермите наоколо, но в повечето случаи не го биваше за нищо, макар да бе успял някак си да спести малко пари. Отдавна бе минал възраст за женене, когато се хвана с една от дъщерите на Картър Малката отрова. Името ѝ бе Амелия. Спомняш си Малката отрова, нали?

Поклатих глава.

— Имаше брат, когото наричаха Голямата отрова. Никой не си спомня истинските им имена. Цялото племе живееше на остров Мъскрат. Както и да е, когато Том се ожени за Амелия, със спестените пари, купи едно съвсем малко парче земя на няколко километра нагоре от Самотната долчинка и се опита да го превърне във ферма. Свързва по някакъв начин двата края, макар да не знам точно как. И почти всяка година им се раждаше дете, а той и госпожата му оставиха тези деца да подивеят. Казвам ти, Хортън, това са такъв тип хора, без каквито можеш да живееш по-спокойно. Те непрестанно създават неприятности — старият Том Уилямс и цялото му семейство. Държат глутница кучета, които от нищо не се плашат, и всички те са напълно безполезни, точно като самия Том. По цял ден се въргалият наоколо, взаимно си прегризват гърлата и не струват пукната пара. Том казва, че просто обичал кучета. Чувал ли си някога такова нещо? Един непрокопсаник, заобиколен от кучета и деца, и чиито хлапета винаги се забъркват в някаква каша.

— Мис Адамс изглежда смята — припомних му, — че вината не е единствено в тях.

— Знам. Тя твърди, че децата се чувствали отблъснати и онеправдани. Това е друга нейна любима дума. Знаете ли какво означава онеправдан? Означава някой, който няма желание да се хване за работа. Изобщо нямаше да се говори за онеправдани, ако всички имаха желание да работят и притежаваха поне капчица здрав разум. О, знам какво разправя правителството за тях и как сме задължени да им помогнем. Но ако онези от правителството вземат да дойдат тук и да огледат някои от тъй наречените онеправдани, начаса биха разбрали какъв им е проблемът.

— Докато карах насам тази сутрин — подех аз, — се питах дали все още се срещат гърмящи змии наоколо.

— Гърмящи змии ли? — учуди се той.

— Едно време, когато бях дете, имаше много. Питях се дали броят им е понамалял.

Дънкън поклати замислено глава.

— Може би донякъде. Макар все още да гъмжи от тях. Изкачи се по хълмовете и ще намериш колкото си искаш. Интересуват ли те?

— Не особено — отговорих.

— Трябва непременно да дойдеш на училищната забава довечера — настоя той. — На нея ще има много хора. Познаваш някои от тях. Днес е последният учебен ден и всички деца ще представят по нещо — ще рецитират стихотворения, ще пеят или ще изиграят някоя сценка. След това ще има благотворителна разпродажба на кошници, за да съберем малко пари за нови книги за библиотеката. Тук си я караме все по стария начин; годините не са ни променили особено. И успяваме да се повеселим от време на време. Тази вечер е благотворителната разпродажба, а след около две седмици ще има фестивал на ягодите в Методистката черква. И на двете места ще срещнеш твои стари приятели.

— Ще дойда, ако мога — обещах. — И на забавата довечера, и на фестивала.

— Има няколко писма за теб — каза той. — Все още съм шеф на местната поща. Този магазин тук служи за пощенска станция от близо сто години. Но се говори, че може да ми вземат пощата, като я обединят със станцията в Ланкастър, и започнат да изпращат оттам писмата по селския път. Правителството никак не обича да оставя нещата да бъдат такива, каквито са. Винаги се опитва да ги промени. И нарича това подобряване на обслужването. А ако питаш мен, не мога да разбера какво му е толкоз лошото на обслужването, което сме предлагали на хората от Пайлът Ноб в продължение на последните стотина години.

— Очаквах, че може да са получили вече няколко писма за мен — обясних аз. — Казах да ми ги изпращат тук, но самият аз не бързах особено по пътя насам. Пътувах бавно и спокойно и спрях на няколко места, които исках да разгледам.

— Ще отидеш ли да хвърлиш едно око на старата ферма, на мястото, където си живял?

— Едва ли — рекох. — Ще забележа твърде много промени.

— Сега там живее семейство Болърд — уточни Дънкън. — Имат две момчета, вече са почти големи мъже. Много пият, тези момчета, и понякога създават проблеми.

Кимнах.

— Казахте, че мотелът е долу край реката?

— Точно така. Минаваш покрай училището и църквата и стигаш до място, където пътят завива наляво. Малко по-нататък ще видиш знака. Мотелът се казва „Ривър Едж“. Ей сега ще ти дам писмата.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

В горния ляв ъгъл на големия кафяв плик бе изписан с разкривен почерк адресът на подателя — Филип Фрийман. Седях на стола пред отворения прозорец, въртях плика бавно в ръцете си и се чудех защо Филип ще ми пише или ще ми изпраща нещо. Познавах го, разбира се, и го харесвах, но никога не сме били близки. Единствената връзка между нас бе общата ни обич и уважение към добрия старец, който бе починал преди няколко седмици при пътна катастрофа.

През прозореца долиташе гласът на реката, мърморещият разговор, който тя водеше със земята, докато бавно ги пресичаше. Седях, слушах ромоленето ѝ и в паметта ми се събудиха спомените от времето, когато с баща ми седяхме на брега ѝ и ловяхме риба — винаги с баща ми и никога сам. Защото реката можеше да бъде твърде опасна за едно десетгодишно момче. На вирчето, естествено, ме пускаше сам, ако обещаех да бъда внимателен.

Вирчето ми беше приятел, бляскав летен приятел, докато реката бе магия. И продължаваше да е магия, съчетаваща момчешките мечти и времето. И ето че най-сетне отново бях тук край нея. Щях да живея край нея за известно време и сега си дадох сметка за страха, който изпитвах някъде дълбоко в себе си от това, че ако живея близо до нея, ще я опозная толкова добре, че нейната магия ще се изпари и тя ще се превърне просто в друга река течаща през друга долина.

Казах си, че тук цареше тишина и спокойствие, такава тишина и такава спокойствие, каквито могат да се открият само в няколко затънтени крайчета на земята. Тук човек можеше да намери покой и време за размисъл, необезпокояван от тътена и грохота на световната търговия и глобална политика. Това бе провинция, покрай която прогресът бе профучал почти без да я засегне.

Почти без да я докосне и по този начин оставяйки я да живее с някои от старите си разбирания. Тук не знаеха, че Бог е мъртъв; в малката черква в горния край на селото свещеникът все още можеше да проповядва за огъня и сярата в ада и насъбралите се щяха да го

слушат с цялото си внимание. Тук никой не изпитваше смазваща социална вина; хората продължаваха да вярват, че е съвсем редно човек да работи, за да си изкарва прехраната. Тук не одобряваха политиката на дефицит; опитваха се да се оправят с това, с което разполагаха, и по такъв начин да плащат по-ниски данъци. Едно време тези неща се считаха за истински добродетели, но едва ли щяха да се приемат вече като такива, ако се сравнят със съвременното отношение към живота.

„И все пак“ — помислих си, — „те не са погребани под тривиалностите на външния свят — бяха избягнали не само физическите тривиалности, но също и интелектуалните, моралните и естетическите.“

Хората тук все още можеха да вярват — въпреки че живеяха в свят, който бе престанал да вярва. Все още се придържаха към определени ценности, дори и ценностната им система да бе погрешна — в свят, който бе изгубил почти всичките си ценности. Все още яростно се бореха да си осигурят жизнения минимум, докато по-голямата част от света отдавна бе преситена до цинизъм.

Огледах простичката стая — малка, светла и чиста, с минимален брой мебели, с ламперия по стените и без килим на пода. „Монашеска килия“ — казах си, и точно така трябваше да бъде, понеже човек би свършил малко работа, ако е задушен от прекалено много удобства.

„Спокойствие и тишина“ — помислих си, — „а какво да кажа за гърмящите змии?“ Възможно ли бе това спокойствие и тишина да са само измамни като огледална водна повърхност, която скрива стихията на голям водовъртеж? Всичко изплува отново пред очите ми — жестоката, приличаща на череп глава, извисена над мен — и като си го припомних, тялото ми сякаш отново изтръпна от спомена за напрежението, което го бе вцепенило.

Питах се кому би хрумнало да ме убие по такъв странен начин? Кой го бе направил, как го бе извършил и защо жертвата трябваше да съм аз? Защо имаше две къщички, които си приличаха като две капки вода? Ами Смъркация Смит, заседналата кола, която съвсем не бе заседнала, и трицератопсът, който само след миг сякаш се изпари?

Отказах се. Отговор на тези въпроси нямаше. Единственият възможен отговор изглежда бе, че това никога не се е случвало, а аз бях сигурен в противното. Човек навярно би могъл да си измисли което и

да е от всички тези неща; но определено не би могъл да си ги съчини всичките заедно. Знаех, че трябваше да има някакво обяснение, но то ми се изплъзваше.

Оставих кафявия плик настрана и прегледах другите писма, но не бяха важни. Имаше няколко картички от приятели, пожелаващи ми всичко хубаво на новото място, където щях да живея, но в повечето от тях лъхаше нотка на престорена веселост, която определено не ми се понарава. Всички изглежда смятаха, че съм побъркан да се погребя в някакъв пущинак, за да напиша нещо, което навярно ще се окаже доста слаба книга. Имаше една-две сметки, които бях забравил да платя, едно-две списания и няколко рекламни листовки.

Взех отново кафявия плик и го отворих. От него извадих куп листа, извадени на ксерокс, към които бе прикрепена бележка, написана на ръка.

Бележката гласеше:

Скъпи Хортън,

Когато преглеждах документите в бюрото на чичо, попаднах на този, който прилагам в писмото; като знам, че ти му беше един от най-близките и скъпи приятели, направих копие и за теб. Честно казано, не знам какво да си мисля за материала. Ако ставаше дума за друго, бих могъл да си помисля, че това е само плод на фантазията му, нещо, което той по някаква странна лична причина е решил да опише — навярно за да освободи съзнанието си от него. Но чичо съвсем не бе толкова странен, мисля, че и ти ще се съгласиш с мен. Питам се дали случайно не е споменавал нещо за това пред теб. Ако наистина е така, възможно е да разбереш нещо повече от текста, отколкото аз съм в състояние да проумея.

Филип

Откачих бележката и погледнах ксерокопираните листа, изпълнени с ужасния завъртян почерк на приятеля ми (почерк, който никак не приличаше на самия човек), които представляваха документа.

Върху първата страница нямаше заглавие. Нищо, което да показва какво е възнамерявал да напише.

Настаних се на стола и се зачетох.

ПЕТА ГЛАВА

Еволюционният процес (започваше материалът) е явление, което съм разглеждал със специален и задълбочен интерес през целия си живот, въпреки че в собствената ми изследователска област съм се занимавал само с малък и навярно маловажен негов аспект. Като професор по история бях заинтригуван все повече и повече от еволюционната тенденция на човешкото мислене. Изчервявам се при спомена колко пъти се мъчих и колко много часове прекарах в опити да начертая някаква схема, таблица, диаграма или каквото и да било, на която да покажа промените и развитието в човешкото мислене през всички исторически епохи. Темата обаче е твърде обширна и твърде разнообразна (а в някои случаи, честно казано, и твърде противоречива), за да се вмести в каквото и да е от схемите, които успях да разработя за илюстрирането ѝ. И все пак съм сигурен, че човешкото мислене е еволюирало, че неговата основа непрестанно се е измествала през цялото време на писаната човешка история, че ние не мислим, както преди един век, че нашите възгледи са се променили много в сравнение с онези отпреди хиляда години, не толкова заради факта, че сега разполагаме с много повече познания, върху които да базираме мисленето си, а поради това, че гледната точка на човека е претърпяла промяна — еволюция, ако ви харесва повече.

Може да изглежда смешно някой да е дотолкова погълнат от процеса на човешкото мислене. Но онези, които го смятат за смешно, грешат. Защото именно способността да мисли абстрактно — и нищо друго — е това, което отличава човешкото същество от което и да е друго създание, живеещо на земята.

Нека да разгледаме еволюцията, без да се опитваме или да претендираме, че се задълбочаваме в нея. Ще се занимаем само с онези очевидни моменти, за които палеонтолозите твърдят, че бележат пътя на прогреса от първичния океан, където преди милиони години са се появили първите микроскопични форми на живот. Няма да търсим, нито да се занимаваме с незабележимите промени, свидетелстващи за

развитие, а само ще отбележим някои от разделителните линии, които се открояват като резултат от всички тези леки промени.

Един от първите велики моменти задължително трябва да е излизането на някои форми на живот от водата, за да продължат съществуването си на сушата. Тази способност да се сменя околната среда несъмнено се е развивала твърде бавно и продължително, като е била навярно мъчителен и може би рискован процес. Но за съвременните хора, погледнат през лупата на времето, изглежда като едно-единствено събитие, което изпъква като кулминационна точка в схемата на еволюцията. Друг кулминационен момент е образуването на гръбначна струна, която в продължение на следващите милиони години еволюира в гръбначен стълб. И още една такава кулминация е усвояването на придвижване на два крака, въпреки че аз лично съм склонен да омаловажа донякъде значението на изправеното положение на тялото. Ако става дума за човека, не способността му да върви изправен, а именно възможността му да мисли за по-далеч от настоящия момент и за други неща, освен за свързаните с тук и сега, е тази, която го е направила такъв, какъвто е днес.

Еволюционният процес представлява дълга верига от събития. Много еволюционни тенденции са се развили и после са отпаднали и много видове са изчезнали, защото са били неразривно свързани с някои от тези разклонения. Но новите посоки на еволюцията винаги са се пораждали от някой фактор или може би от множество фактори, свързани с развитието на тези изчезнали форми на живот. Натрапва се заключението, че през цялата преплетена джунгла на промените и модификациите трябва да е минавала една-единствена централна нишка на еволюцията, насочена към определена крайна форма. През всичките милиони години тази централна еволюционна форма, представена сега от човека, дала възможност за бавния растеж на мозък, който с течение на времето се превърнал в разум.

Едно обстоятелство според мен е очевидно в еволюционния процес, е, че след като веднъж са били направени, стъпките на развитието изглеждат изключително логични, докато, обаче, преди те да се случат, никой наблюдател не би могъл обосновано да ги предвиди. Преди половин милиард години един наблюдател не би сметнал за разумно да предскаже, че след няколко милиона години някои форми на живот ще излязат от водата и ще просъществуват на

сушата. В интерес на истината подобно нещо би му се сторило съвсем недопустимо, почти невъзможно. Понеже формите на живот, по начина, по който тогава са били изградени, са се нуждаели от водната среда и не биха могли да живеят никъде другаде освен във водата. А по онова време сушата, неплодна и гола, навярно е изглеждала невероятно враждебна за живота, тъй както днес ни изглежда космосът.

Преди половин милиард години формите на живот били микроскопични. Размерът им сигурно бил задължителен за оцеляването им, както и водата. Никой наблюдател по онова време не би могъл да си представи чудовищните динозаври от по-късни епохи или днешните китове. Той би сметнал, че такива размери са невъзможни. А за летенето въобще не би си и помислил; подобна идея не би минала през ума му. Дори ако по някаква случайност тя се е зародила в съзнанието му, той не би си представил начин, по който да я осъществи, нито причина да го стори.

Така че, докато ние може да погледнем назад, след като нещо е станало вече факт, и да разберем логиката и обусловеността на цялото еволюционно развитие, изглежда обаче не би могло да има начин, по който то да бъде предсказано.

Въпросът какво би се появило след изчезването на човека е повдиган неведнъж, макар и главно като обект на безпочвени спекулации. Едва ли някой изпитва особено желание, да разсъждава по-сериозно върху това. Повечето хора ще сметнат, ако изобщо се замислят над този въпрос, че отговорът му се намира далеч в бъдещето, че е безсмислено човек да му обръща внимание. Приматите са се появили само преди около осемдесет милиона години, навярно и по-малко; човекът съществува едва от два-три милиона години, дори по най-оптимистичните изчисления. Така че, в сравнение с трилобитите и динозаврите, приматите имат на разположение още много милиони години, преди да изчезнат или да загубят позицията си на господстващ вид на земята.

Освен това хората може да изпитват нежелание да допуснат, дори само в мислите си, че човекът някога ще изчезне. Някои (но съвсем не всички) могат да се примирят с представата, че те самите един ден ще умрат. Човек може да си представи света без собственото си присъствие в него; много по-трудно е да си представи цялата земя без

нито един човек, изчезването на вида. Разбираме — с разума си, ако не с чувствата си, — че някой ден ние, като отделни представители на човешката раса, ще престанем да съществуваме. Обаче е трудно да се приеме мисълта, че самата човешка раса не е безсмъртна и вечна. Можем да кажем, че човекът е единственият вид, разработил средства, с които е способен да предизвика собственото си изчезване. Но дори да го кажем, в сърцата си не го вярваме.

Всъщност обсъжданията на тази тема неизменно са се отклонявали от нея. Изглежда съществува някаква блокировка в съзнанието, която не допуска разглеждането на въпроса. Почти никога не се замисляме какво може да замени човека; вместо това си представяме някакъв бъдещ супермен — в много отношения различен от хората, но все пак човек. Различаващ се от нас в духовно и интелектуално отношение, но биологически все още човек. Дори и при такива теории, продължаваме упорито да вярваме, че човекът ще съществува вечно.

Това, разбира се, е погрешно. Защото, освен ако еволюционният процес е стигнал до задънена улица, когато е довел до появата на човешката раса, някой ден на този свят ще има нещо, което ще е повече от човека. Историята изглежда ни подсказва, че еволюционният процес не е стигнал до задънена улица. През цялото време се срещат доказателства за това, че принципите на еволюцията никога не са преставали да генерират нови форми на живот или да въвеждат нови способности за оцеляване. Съвременните открития доказват, че при създаването на човека еволюционният процес не е изчерпал всичките си възможности.

Следователно ще има нещо след човека, нещо различно от него. Не просто подобрение или модификация, а нещо напълно различно. Питаме се, с ужас и нежелание да повярваме, какво може да замести човека, какво може да победи разума?

Мисля, че знам какво.

Мисля, че наследникът вече съществува, и то от много години.

Абстрактното мислене е нещо ново на този свят. С изключение на човека никое друго създание досега не е било дарявано (или наказвано) с такава способност. Тя ни отне старата сигурност, присъща на другите същества, които не си дават сметка за нищо друго, освен за „тук“ и „сега“, а в някои случаи дори много смъртно осъзнават и това

„тук“ и „сега“. Тя ни позволи да погледнем в миналото и, което е по-лошо, да надникнем в тъмнината на бъдещето. Тя ни накара да почувстваме самотата и ни изпълни с надежда, от която се роди и безнадеждност, и ни показва колко сме сами, оголени и беззащитни пред безразличието на космоса. Денят, в който първото човекоподобно създание е осъзнало последиците за себе си от съществуването на пространството и времето, трябва да се определя едновременно като най-страшния и най-славния ден в историята на живота върху земята.

Използвахме интелекта си за много практически цели, както и за теоретични изследвания, дали ни на свой ред други отговори, които да приложим в практиката. Използвахме го също така и за още нещо. Използвахме го да изпълним един загадъчен свят с много призрачни същества — с богове, дяволи, ангели, духове, нимфи, феи, таласъми. Създадохме в примитивното си съзнание мрачен и непримиримо враждуващ свят, в който имахме неприятели и съюзници. И сътворихме други митични същества, които не бяха нито тъмни, нито страшни, а просто приятни плодове на въображението ни — Дядо Коледа, Великденското зайче, Баба Зима, Сънчо и много, много други. Не само създадохме тези неща с разума си, но и повярвахме в тях в различна степен. Виждахме ги, разговаряхме с тях и ни се струваха съвсем реални. Защо, ако не заради страха от срещата с такива същества, през Средновековието селяните в Европа са залоствали колибите си с падането на нощта и са отказвали да се разхождат навън? Защо ще съществува страх от тъмното, все още присъщ на много съвременни хора, ако това не е страхът да срещнат някого или нещо в мрака? Днес почти не говорим за онова, което може да се крие в тъмнината, но че навярно продължаваме да изпитваме старото безпокойство и страх. Това се забелязва по широко разпространеното вярване днес в такива неща като летящите чинии. В нашето високопросветено време вероятно е несериозно да се говори за върколаци или караконджули, но е съвсем нормално да се вярва в технически духове като летящите чинии.

Какво знаем за абстрактното мислене? Отговорът, естествено, е, че не знаем нищо. Възможно е, доколкото разбирам, то да е от електрическо естество и да се основава на някакъв вид обмен на енергия, тъй като физиците ни казват, че в основата на всички процеси трябва да има енергия. Но какво знаем в действителност за

електричеството или енергията? Какво знаем тогава, ако човек се задълбочи в нещата, за каквото и да е било въобще? Знаем ли как функционира атомът, защо функционира, или какво изобщо представлява? Може ли някой да обясни осъзнаването на собственото „аз“ и на околната среда, което отличава живота от неорганичната материя?

Смятаме, че мисленето е умствен процес, и се прекланяме пред физиците, като приемаме, че по някакъв начин в него е намесен обмен на енергия. Обаче знаем за мисловните процеси не повече, отколкото древните гърци са знаели за атома. На Демокрит, който е живял през четвърти век преди новата ера, обикновено се присъжда заслугата да е първият човек, предложил атомната теория, и това, естествено, е било напредък в мисленето. Но на практика атомите на Демокрит нямат почти нищо общо с това, което днес си представяме под атоми — които, между другото, продължаваме да не разбираме. Така че днес говорим за мисленето по начин, по който древните гърци по времето на Демокрит може би са говорили (макар и само за кратко, без особено убеждение или вяра) за атомите, както и с не по-голямо разбиране от тях. Ако трябва да признаем истината, ние просто си играем на думи.

Все пак знаем нещо за резултата от мисленето. Всичко, с което разполага днес човечеството, е следствие от него. Но то е резултат от въздействието на мисленето върху човешкото същество, тъй както парата оказва въздействие на даден механизъм и задвижва двигателя.

Бихме могли да попитаме какво става с парата, след като си е свършила работата. Смятам, че е също толкова логично да попитаме, след като мисленето е оказало въздействието си, какво става с него — с този обмен на енергия, за който ни се казва, че е необходим, за да предизвика и осъществи този процес?

Предполагам, че знам отговора. Вярвам, че мисленето, че енергията на мисленето, каквато и странна форма да приеме то, излъчващо се непрестанно в продължение на векове от разумите на милиарди мъже и жени, е създадо група същества, които след време, може би след не чак толкова дълго време, ще заместят човешката раса.

Следователно видът, който ще замени човека, се ражда именно от този механизъм, разумът, превърнал човечеството в сегашния господстващ вид. Такъв е начинът, по който, както се вижда от историята, функционира еволюцията.

Човек е градил с ръцете си, но той гради също с разума си, и то, мисля, по-добре и някак си по-различно, отколкото би могъл да си го представи.

Представата на един човек за зли, жестоки създания, дебнещи в мрака, не би ги превърнало в действителни същества. Но ако в мисленето на целия човешки род се явяват същите зли създания (както и страхът от тях), тогава, според мен, те биха станали реални. Първоначално не е имало никакви такива създания. Те са съществували само в съзнанието на един човек, свил се уплашено в мрака. Тъй като не знаел от какво е уплашен, почувствал, че трябва да даде някаква форма на причината за този страх, така че си я измислил, после разказал на другите какво си представил и те започнали също да си го представят. И те си представяли подобни неща толкова дълго и толкова добре и така вярвали в тях, че накрая ги създали.

Еволюцията се извършва по всички възможни начини. Това, че никога по-рано не е действала така, навярно се дължи на факта, че преди да се развие човешкият разум, тя никога не е разполагала със средство, което да ѝ позволи да създаде действителни същества единствено благодарение на силата на въображението. И не само чрез въображението, не само чрез самозалъгване, а с помощта на сили и енергии, които човек засега не разбира и може би никога няма да разбере.

Вярвам, че със своето въображение, с любовта си към разказвачеството, със страха си от времето и пространството, от смъртта и мрака, след хилядолетия човекът е създал друг свят, чиито създания си поделят с него земята — скрити или невидими, не знам, но съм сигурен, че те са тук и че някой ден ще излязат от прикритието си и ще си поискат наследството.

В световната литература и в ежедневния поток от новини се срещат странни случки, които са доста добре документирани, за да се твърди за всяка от тях, че е просто илюзия...

ШЕСТА ГЛАВА

Текстът свършваше насред страницата, но имаше още много листа и когато обърнах на следващия, видях, че той бе изпълнен с драсканици, които изглежда представляваха куп бележки. Написани с превзетия почерк на приятеля ми, те бяха така сбити върху страницата, сякаш този лист е бил единственият, с който е разполагал, и той съвсем съзнателно е планирал да използва всеки сантиметър от него, за да изложи фактите и наблюденията си. Бележките бяха подредени в плътна колона по средата на страницата, а полетата от двете ѝ страни до краищата на листа бяха попълнени с още бележки. Някои части от текста бяха толкова сбити и дребни, че на много места бе трудно са се разчетат отделните думи.

Прелистих останалите страници и всички изглеждаха еднакви, изпълнени с бележки.

Събрах листата отново на един куп и закачих отгоре му бележката на Филип.

„По-късно — казах си — ще прочета бележките — ще ги прочета и ще се опитам да ги разгада.“ Засега бях прочел достатъчно, дори предостатъчно.

Помислих си, че това е шега, но бе невъзможно, защото старият ми приятел никога не се шегуваше. Нямаше нужда да се шегува. Той бе изпълнен с благост, бе високо ерудиран и когато говореше, използваше много по-целенасочено думите си, вместо да ги прахосва за глупави шеги.

Отново си го спомних такъв, какъвто изглеждаше когато го видях за последен път, седнал като съсухрено джудже в голямото кресло, заплашващо да го погълне, и как ми каза тогава: „Мисля, че сме преследвани.“ Искаше да сподели нещо през онази вечер, убеден бях в това, но не го направи, защото тъкмо когато се канеше да го стори, влезе Филип и заговорихме за нещо друго.

Седнал в мотелската стая край реката бях сигурен, че е искал да ми разкаже за това, което току-що прочетох — че сме преследвани от

всичките създания, които човек някога си бе представял, че разумът на човечеството бе въздействал на еволюцията посредством въображението си.

Той грешеше, разбира се. На пръв поглед убежденията му предполагаха нещо невъзможно. Но в същото време, докато си мислех, че е сгрешил, дълбоко в душата си съзнавах, че човек като него не може да сгреша току-така. Преди да изложи писмено теорията си, дори само да избистри мислите за себе си, той бе достигнал до заключенията си едва след дълго и задълбочено изследване. Бях сигурен че, онези страници с добавените бележки не представляват единственото доказателство, с което е разполагал. Те по-скоро бяха сбитото представяне и обобщението на всички факти, които бе събрал, на всичките му разсъждения. И въпреки това можеше да е сгрешил, разбира се, и много вероятно бе да е така, но доказателствата и логиката не позволяваха идеята му да бъде изцяло отхвърлена.

Имал е намерение да сподели, да изпробва навярно теорията си върху мен. Но тъй като се появи Филип, той го е отложил. А после вече бе твърде късно, защото почина след няколко дни; в смачканата му кола неговият живот бе изтръгнат от тялото при удара с друга кола, която изчезна безследно.

Като си го помислих, почувствах, че ме побиват тръпки от ужасен страх, от страх, какъвто никога не бях изпитвал — страх, който се промъкваше от друг свят, различен от настоящия, страх, който идваше от някакво далечно ъгълче в съзнанието на стар предшественик, което много пъти е било изтривано, леденият, парализиращ, свиващ стомаха страх на човек, свил се в пещерата си и заслушан в звуците, издавани от кръвожадните създания, излезли на лов в мрака.

Възможно ли бе, питах се, възможно ли бе силата на разума в този друг свят с хищни твари да е достигнала такава точка на развитието си и възможностите си, която ѝ позволява да приема всякаква произволна форма, с определена цел? Можеше ли да се превърне в кола, която да се блъсне в друга и, след като я смачка, да се върне в този друг свят или измерение или невидимост, откъдето се бе появила, да стане невидима?

Дали моят стар приятел не бе умрял, защото бе разгадал тайната на този друг свят на създания, родени от разума?

„Ами гърмящите змии“ — запитах се. Не бях сигурен, че са били истински. Но не бяха ли реални трицератопсът, къщата и другите постройки, колата на трупчета край камарата от дърва, Смъркащия Смит и жена му? Какъв бе отговорът, от който се нуждаех? Възможно ли е всички да са създадени от сила на разума, която ме чакаше в засада и си играеше на театър с мен, която ме подлъга да приема невъзможното, дори когато чувствах, че всичко е невероятно, която ме запрати не на дивана в дневната, а до каменния под на пещера, гъмжаща от змии?

И ако беше така, защо? Защото тази хипотетична сила знаеше, че кафявият плик от Филип ме очаква в магазина на Джордж Дънкън?

„Това е налудничаво“ — казах си. Но също толкова налудничаво бе и пропускането на разклонението на пътя, и трицератопсът, и къщата там, където нямаше къща, и гърмящите змии. Не и змиите, поправих се, защото змиите бяха реални. Всъщност какво означава това „реално“? — запитах се. Как може човек да разбере дали нещо е истинско? Днес съществува ли все още нещо, което, ако старият ми приятел е бил прав, да е истинско?

Бях потресен много по-дълбоко, отколкото си давах сметка. Седях на стола и гледах стената, купчината листа се бяха изплъзнали от ръката ми, но аз не се помръдвах да ги събера. Ако приятелят ми се окаже прав, то нашият стар и надежден свят бе издърпан изпод краката ни и таласъмните и караконджулите вече не бяха просто страшилища от приказките край огъня, а същества наистина от плът и кръв — е, може би не от плът и кръв, но все пак съществуваха, не бяха илюзия. „Плод на въображението“, ги наричахме ние и сме били напълно прави, без да го подозираме. И все пак, ако бе така, Природата бе направила в процеса на еволюцията огромен, огромен скок напред, от жива материя към разум, от разум към абстрактно мислене и от абстрактно мислене към някаква форма на живот, която бе едновременно призрачна и реална, навярно живот, който сам може да избира дали да е призрачен или реален.

Напразно се опитах да си го представя, какви са радостите и скърбите му, какви са неговите цели. Моята кръв, кости и плът не ми го позволяваха. Защото това щеше да е друга форма на живот и скокът — прекалено голям. Все едно, или даже по-лесно, бе да се иска от трилобит да си представи света на динозаврите. Ако природата

търсеше начини за оцеляване в непрекъснато си пресяване на видовете, най-накрая тук щеше да е намерила създание (ако можеше да се нарече създание) с фантастично високи възможности за оцеляване, тъй като нищо, абсолютно нищо от материалното не би могло да му повлияе.

Седях, размишлявайки върху това, мислите се блъскаха в черепа ми като боботенето на далечни гръмотевици, а аз не стигах доникъде в разсъжденията си. Дори не се въртах в кръг. Просто се мятах напред-назад като полуобезумяла маймуна.

С усилие се изтръгнах от всички тези налудничави мисли и отново чух гърголенето, смеха и хихикането на реката, докато тя прекосяваше долината с величието на магията си.

Трябваше да разопаковам багажа си, да извадя всички чанти и кашони от колата и да ги пренеса в стаята; чакаше ме риболовът, кануто на пристана и големият костур, спотаяващ се в тръстиките и под листата на лилиите. А след това, вече настанил се, трябваше да напиша книга.

Освен това не биваше да пропусна забавата и благотворителната разпродажба на кошници в училището тази вечер. Трябваше да отида там.

СЕДМА ГЛАВА

Линда Бейли ме забеляза веднага щом влязох в училищната сграда и се спусна към мен със суетата на наперена кокошка. Тя бе една от малкото хора, които помнех: всъщност нямаше начин да я забравя. Живееше със съпруга си и сюррия мръсни деца в съседната ферма и през цялото време, докато бяхме там, се броят на пръсти дните, през които Линда Бейли не бе идвала, тъйтрейки се по пътя или през ливадата, за да вземе назаем чаша захар, бучка масло или който и да е от дузина други артикули, каквито постоянно не й достигаха и които между другото изглежда никога не възнамеряваше да плати. Беше едра, кокалеста, груба жена и ми се стори, че почти не бе остаряла.

— Хоръс Смит! — избоботи тя. — Малкият Хоръс Смит. Бих те познала навсякъде.

Прегърна ме и шумно ме потупа по гърба, докато смутено се опитвах да си спомня каква приятелска връзка е имало между семейството ми и това на Бейли, за да оправдае подобно интимничене.

— Значи ти се върна! — изджавка Линда. — Не можа да останеш далеч отук. След като Пайлът Ноб веднъж влезе в кръвта на човек, той не може да остане далеч от него. И то след като си обиколил всички онези места. Всякакви там езически страни. Ходил си в Рим, нали?

— Прекарах известно време в Рим — отвърнах. — Италия не е езическа страна.

— Лилавата перуника, дето расте край голямата кошара — заяви тя, — е от личната градина на папата. Не е Бог знае какво. Виждала съм много други по-красиви перуники. Но все пак всички приличат на онази, която едно време изкорених. Обаче запазих тази заради мястото, откъдето идва. Не всеки притежава перуника от личната градина на папата. Не че държа на папата и на тъпата му религия, но моята перуника все пак се отличава, не мислиш ли?

— Наистина — съгласих се.

Линда ме сграбчи за ръката и възкликна:

— За Бога, да отидем да седнем някъде. Имаме толкова много неща да си разправяме.

И ме повлече към редица столове, където се настани до мен.

— Казваш, че Италия не е езическа страна — поде тя, — но си бил в езически страни. Какво ще кажеш за руснаците? Прекарал си доста време в Русия.

— Не знам — отвърнах. — Част от хората в Русия все още вярват в Бога. Само че правителството...

— За Бога — прекъсна ме тя, — говориш така, сякаш харесваш тези руснаци.

— Някои от тях — рекох.

— Чух — продължи тя, — че си ходил нагоре към Самотната долчинка и на връщане тази сутрин си минал с колата покрай къщата на Уилямс. Какво, по дяволите, си правил там?

Имаше ли нещо, запитах се, което тя да не знаеше, което да не е известно на целия Пайлът Ноб? По-надеждно от племенните барабани и по-ефикасно от радиото, новините се разнасяха светкавично из селото — всяка казана дума, всяко предположение, всяка клюка, всеки слух.

— Свих по пътя нагоре просто ей така — обясних ѝ аз, послъгвайки съвсем леко. — Когато бях момче, понякога през есента ходех там на лов за катерици.

Тя ме изгледа подозрително, но не продължи да ме разпитва, а промълви:

— Навярно през деня това не е особено страшно — прецени Линда, — но за нищо на света не бих отишла там по тъмно. — Наведе се още повече към мен и гръмкият ѝ глас се сниши до дрезгав шепот: — Това място е обитавано от глутница кучета, ако изобщо можем да ги наречем кучета. Спускат се с лай надолу по хълмовете, ръмжат и джавкат, а когато минат наблизо, от тях лъха студен вятър. Стига да ти смръзне душата...

— Чувала ли си тези кучета? — попитах.

— Дали съм ги чувала? През много нощи съм ги чувала как вият по хълмовете, но никога не съм била толкова близо до тях, че да усетя вятъра. Нети Кемпбел ми каза за него. Помниш ли Нети Кемпбел?

Поклатих глава.

— О, разбира се, че не я помниш. Тя бе Нети Греъм, преди да се омъжи за Анди Кемпбел. Живееха на края на пътя, водещ към Самотната долчинка. Сега къщата е изоставена. Просто си тръгнаха и я зарязаха. Кучетата ги прогониха. Навярно си я видял — искам да кажа, видял си къщата.

Кимнах, но не съвсем уверено, понеже не бях видял къщата. Само бях чул за нея от Луизи Смит предната вечер.

— Странни неща стават по тези хълмове — продължи Линда Бейли. — Неща, които човек със здрав разум не би повярвал. Предполагам, причината е в това, че околността е толкова дива. Много други места са плътно заселени, където право дърво не е останало и цялата земя се обработва. Но това тук си е все още пущинак. И подозирам, че вечно ще си остане такъв.

Училищната стая вече бе започнала да се изпълва и видях Джордж Дънкън да си пробива през тълпата път към мен. Изправих се и му протегнах ръка.

— Чух, че вече си се настанил — каза той. — Знаех си, че квартирата ще ти хареса. Обадих се на Стрийтър по телефона и му заръчах да се грижи за теб. Каза, че си ходил да ловиш риба. Хвана ли нещо голямо?

— Два костура — отговорих му. — Ще хвана повече, когато опозная реката.

— Мисля, че програмата ще започне всеки момент — рече той. — Ще се видим по-късно. Тук има много хора, на които би трябвало да се обадиш.

Училищната забава започна. Учителката, Кети Адамс, свиреше на стар раздрънкан орган и различни деца на групи и по единично ставаха, едни да изпеят по някоя песен, други да кажат стихотворение, а неколцина ученици от осми клас изиграха малка пиеса, за която Кети Адамс гордо обяви, че сами са я написали.

Всичко това, макар и посвоему доста наивно и недодялано, бе направо очарователно; седях там, обзет от спомени за времето, когато ходех на училище в същата тази сграда и участвах в точно такава училищна забава. Опитах се да си припомня имената на някои от учителките, които ми бяха преподавали, и едва към края на програмата се сетих, че една от тях се казваше мис Стийн — странна, скована, смахната личност с буйна червена коса, — която много лесно се

разстройваше от номерата, които ѝ погаждахме. Запитах се къде ли е сега мис Стийн през същата тази вечер и как ли се бе отнесъл животът към нея. Надявах се да е по-добре, отколкото навремето, когато я дразнехме.

Линда Бейли подръпна ръкава на сакото ми и дрезгаво прошепна:

— Добри са децата, нали?

Кимнах в знак на съгласие.

— Тази мис Адамс е много сваятна учителка — продължи да шепне тя. — Опасявам се, че няма да остане тук задълго. В толкова малко училище като нашето едва ли ще се задържи толкова добър преподавател като нея.

След малко забавата свърши и Джордж Дънкън разблъсквайки тълпата дойде, повлече ме след себе си и започна да ме представя. Някои от хората си ги спомнях, други — не, но изглежда всички ме помнеха, затова се престорих, че и аз не съм ги забравил.

Междувременно мис Адамс се качи на малкия подиум в предния край на стаята и викна към Джордж Дънкън:

— Забрави ли или се преструваш, че си забравил, с надеждата да се измъкнеш? Ти обеща да си нашият аукционер тази вечер.

Джордж взе да протестира, но забелязах, че е поласкан. Веднага се набиваше в очи, че мистър Дънкън е важна особа в Пайлът Ноб. Притежаваше универсалния магазин, беше шеф на пощата, член на училищното настоятелство и можеше да помогне при много други дребни обществени ангажменти, като например разпродажбата на кошници с благотворителна цел. Той беше човекът, към когото Пайлът Ноб винаги се обръщаше, щом трябваше да се свърши някаква работа.

Дънкън се качи на подиума, обърна се към масата, върху която бяха натрупани декоративни кошници и кутии, взе една от тях, и я вдигна, за да я види публиката. Преди да започне разпродажбата, Дънкън произнесе малка реч:

— Всеки от вас знае с каква цел се прави всичко това. Приходите от разпродажбата на тези кошници ще се използват за закупуването на нови книги за училищната библиотека, така че ще изпитате задоволството при мисълта, че каквото и да похарчите тук, ще се използва с благородна цел. Не само ще си купите кошница и ще имате честта да вечеряте с дамата, чието име намерите вътре в нея; вие също

ще допринесете за едно много достойно обществено дело. Така че ви моля, приятели, да се поотпуснете леко и да похарчите част от парите, които тежат в джобовете ви.

Джордж вдигна високо кошницата, която държеше.

— Тази тук — продължи той — е именно такъв тип кошница, каквато бих желал да ви препоръчам. Казвам ви, приятели, тази изглежда доста тежичка. В нея има няколко пакетчета хубава храна, а и по начина, по който е украсена, и всичко останало, бих казал, че дамата, която я е приготвила, навярно е обърнала не по-малко внимание на нещата, с които ще я напълни, отколкото на това как кошницата ѝ ще изглежда отвън. За ваше сведение мога да добавя, че долавям аромата на добре изпечено пиле. А сега — запита само след миг, — колко давате за нея?

— Един долар — провикна се някой и веднага друг качи на два, а после от дъното на стаята се чу предложение за два и половина.

— Два долара и половина — рече Дънкан с огорчение и изненада. — Нима ще спрете на два и половина? Дори да купувахте тази кошница на килограм, пак щеше да е ужасно евтино. Не чух ли...

Някой предложи три долара и качвайки всеки път ту по петдесет, ту по двацет и пет цента върху тази цена, Джордж успя да стигне до четири и седемдесет и пет, за които най-накрая я продаде.

Огледах хората. Всички бяха дружелюбно настроени, забавляваха се добре заедно със съседите си и се чувстваха приятно. В този момент цялото им внимание бе насочено към разпродажбата на кошниците, но по-късно щеше да има време за приказки и знаех, че ще разменят някоя и друга клюка. Щяха да говорят за реколтата, за риболова, за новия път, за който говореха от двацет години или дори повече, но той така и не бе построен и затова отново се приказваше за него, за поредния скандал (понеже винаги имаше някакъв скандал, макар най-често от съвсем незначителен характер), за проповедта на свещеника от предишната неделя, за стареца, починал неотдавна, който бил обичан от всички тях. Щяха да си говорят за много неща, после щяха да се приберат по домовете си през тази мека пролетна вечер и щяха да мислят за малките си тревоги и грижите на съседите си, но никой нямаше да е смазан от огромни обществени проблеми. „Колко е добре“ — казах си — „да живее човек някъде, където няма мрачни и изтощаващи обществени проблеми.“

Усетих някой да ме дърпа за ръкава, вдигнах очи и видях Линда Бейли.

— Трябва да наддаваш за тази кошница — прошепна тя. — Изработена е от дъщерята на свещеника. Много хубаво момиче. Ще ти е приятно да се запознаеш с нея.

— Откъде знаеш — почудих се, — че това е кошницата на дъщерята на свещеника?

— Просто знам — рече тя. — Хайде, включи се в наддаването.

Цената бе стигнала до три долара, аз предложих три и половина и веднага от другата страна на стаята някой даде четири. Обърнах поглед към мястото, откъдето дойде предложението, и видях да стоят прави до стената трима млади мъже, явно в началото на двайсетте. Когато погледнах към тях, забелязах, че и тримата ме наблюдават, и ми се стори, че се подсмивват злобно.

Отново усетих да ми дърпат ръкава.

— Давай, качи по-високо — настоя Линда. — Онези двамата са момчетата на Болърд, а другият е на Уилямс. Ужасни хулигани са. Нанси просто ще умре, ако някой от тях спечели кошницата й.

— Четири и петдесет — обявих без да мисля.

— Предлагат четири и петдесет — каза Дънкън от подиума. — Кой ще даде пет? — той се обърна към тримцата, застанали до стената, и единият от тях направи знак. — Ето, че стигнахме пет — пропя Джордж. — Някой ще вдигне ли на шест?

Погледна право в мен, но аз поклатих глава и той продаде кошницата за пет.

— Защо го направи? — смъмри ме Линда Бейли с дрезгавия си шепот. — Можеше да продължиш да наддаваш.

— Би било нетактично — отвърнах аз. — Не смятам, че още първата вечер, след като съм пристигнал тук, трябва да създавам проблеми на някой младок, като купя кошницата, за която той наддава. Момичето му може да е замесено в тази работа. Може предварително да му е казало как да разпознае нейната кошница.

— Но Нанси не е негово момиче — заяви Линда, доста разочарована от мен. — Нанси си няма приятел. Направо ще умре от мъка.

— Каза, че онези били синовете на Болърд. Това не е ли семейството, което живее в старата ни ферма?

— Именно те са — потвърди тя. — Старците са доста мили, обаче тези техни момчета! Те са истинска напаст. Всички момичета се плашат от тях. Двамата постоянно ходят навсякъде, където има танци, говорят мръсотии и пият много.

Погледнах през стаята и видях, че онези тримата продължаваха да ме наблюдават с победоносно изражение, изписано върху лицата им. Бях чужденец в селото и те бяха блъфирали и спечелили наддаването. На пръв поглед изглеждаше глупаво, разбира се, но в толкова малко село като тукашното дребните победи и дребните обиди (тъй като просто няма други) често се преувеличават.

„Господи“ — помислих си, — „защо трябваше да попадна на тази кокошка Бейли? Винаги е била предвестник на лоши неща и не се е променила. През цялото време се меси в чужди работи, разнася сплетни и от нея не може да се очаква нищо добро.“

Кошниците се разпродаваха бързо и останаха само още няколко. Джордж се бе поуморил и наддаването вървеше по-мудно. Казах си, че навярно и аз трябва да си купя кошница, за да покажа най-малко, че не съм чужденец, а човек, който се е върнал в Пайлът Ноб и възнамерява да остане тук известно време.

Огледах се, но не забелязах Линда Бейли. Най-вероятно ми бе сърдита и ме бе зарязала. Като си помислих за нея, почувствах лек изблик на гняв. С какво право искаше от мен да защитавам дъщерята на свещеника Нанси от някакво недодялано фермерско момче, закачките на което навярно бяха съвсем безобидни — или най-малкото безплодни.

Вече бяха останали само три кошници и Джордж взе едната от тях. Бе два пъти по-малка от другите, и украсата ѝ не бе особено богата. Като я вдигна, той поде песента си на аукционер.

Имаше две-три предложения, които вдигнаха цената до три и петдесет, и аз покачих на четири долара.

Някой в другия край на помещението каза пет и когато погледнах в тази посока, тримата ми се хилеха — хилеха ми се, както ми се стори, с всичката нескрита злоба на света.

— Давам шест — рекох.

— Седем — каза средният от тримата.

— Дават седем — обяви Джордж, донякъде слисан, понеже това бе най-високата цена, предлагана тази вечер. — Ще каже ли някой

седем и половина или, стига да поиска, осем?

Поколебах се за момент. Бях сигурен, че никое от първите три предложения не бе дошло от тримата до стената. Те се включиха в наддаването едва след като аз направих моето. Бях сигурен, че умишлено ме разиграваха, и също така бях сигурен, че всички в стаята знаят накъде биеха с това.

— Осем? — попита Джордж, като ме погледна. — Не чух ли осем?

— Не — обадох се. — Предлагам десет.

Джордж преглътна.

— Десет! — извика той. — Дава ли някой единайсет?

Отново насочи погледа си към тримата до стената. Те намръщено го наблюдаваха.

— Единайсет — рече той. — Следващото предложение е единайсет. Не важи наддаване, по-малко от долар. Казва ли някой единайсет?

Никой не се обади.

Когато отидох да платя на касиера и да си взема кошницата, погледнах към дъното на стаята. Но тримата вече не бяха там.

Отдръпнах се, отворих кошницата и видях, че върху листчето хартия, поставено над вечерята, бе написано името на Кети Адамс.

ОСМА ГЛАВА

Първите люляци вече разцъфваха и изпълваха въздуха на хладната и влажна вечер с намек за уханието, което през следващите седмици щеше да се носи като тежък парфюм из всички улици и пътеки на селцето. Духаше вятър откъм реката и полюляваше висящите светофари на кръстовищата, от което светлинките и сенките по земята подскачаха напред-назад.

— Радвам се, че всичко свърши — каза Кети Адамс. — Имам предвид забавата, както и цялата учебна година. Но ще се върна през септември.

Изгледах младата жена, която вървеше до мен, и ми се стори, че тя е съвсем друг човек в сравнение с онази,???

— Споменахте, че ще се върнете — казах аз. — Къде ще прекарате лятото?

— В Гетисбърг — отговори тя.

— Гетисбърг ли?

— Да, в Гетисбърг, Пенсилвания — поясни Кети. — Там съм родена и родителите ми все още живеят там. Ходя си всяко лято.

— Само преди няколко дни бях в Гетисбърг — споделих аз. — Спрях по пътя си насам. Цели два дни се разхождах по бойното поле и се питах как ли е изглеждало всичко преди повече от сто години.

— Никога по-рано ли не сте ходили там?

— Само веднъж. Преди много години. Когато за пръв път отидох във Вашингтон като начинаещ репортер. Реших да пътувам с автобус, но не останах особено доволен. Винаги съм искал да отида там самичък, да имам време да разгледам всичко, да надникна навсякъде и никой да не ме кара да бързам.

— И добре ли прекарахте сега?

— Да, поживях два дни в миналото. И се опитах да си го представя.

— Толкова дълго сме живели с него — каза тя, — че за нас, разбира се, се е превърнало в нещо обикновено. Гордеем се естествено

и се интересуваме от миналото си, но като че ли туристите научават най-много. Пристигат свежи и любопитни и навярно го виждат през други очи, за разлика от нас.

— Може би сте права — съгласих се, въпреки че бях на друго мнение.

— Вашингтон, обаче — продължи Кети, — ето това е място, което обичам. Особено Белия дом. Очарова ме. Мога да стоя с часове край високата желязна ограда и просто да го гледам.

— Вие — казах, — както и милиони други хора. Винаги има хора, които бавно се разхождат покрай оградата и надничат през нея.

— Обичам катеричките — призна тя. — Онези нахални животинки, които се приближават до оградата на Белия дом да изпросят нещичко, а понякога излизат на тротоара и подуват обувките ви, после се изправят на задните си крачета, и ви гледат с мъничките си мънистени оченца.

Засмях се, като си спомних катериците.

— Те явно са си намерили мястото в живота — изкоментирах аз.

— Говорите така, сякаш им завиждате.

— Възможно е — признах. — Катеричката, както си представям, има доста простичък живот, докато човешкият е станал прекалено усложнен. Ние ужасно сме объркали нещата. Навярно не повече, отколкото преди, но въпросът е, че нещата не се подобряват. Може би даже се влошават.

— Ще напишете ли за това в книгата си?

Погледнах я изненадано.

— О — рече Кети, — всички знаят, че сте се върнали да пишете книга. Питам се, сами ли са го отгатнали или сте го казали на някого?

— Предполагам, че съм го споменал пред Джордж.

— Това е било достатъчно — заключи тя. — Всичко, което трябва да направите, е да кажете на един-единствен човек каквото и да е. Най-много след три часа, хората в селото ще научат думите ви. Още утре до обяд ще се знае, че сте ме изпратили до вкъщи и че сте платили десет долара за кошничката ми. Какво ви прихвана да предложите толкова много?

— Това не беше изфукване — обясних аз. — Допускам, че някои хора ще го изтълкуват така, и съжалявам за това. Предполагам, че не е трябвало да го правя, но онези трима хулигани до вратата...

Тя кимна.

— Разбирам какво имате предвид. Двете момчета на Болърд и хлапака на Уилямс. Не трябва обаче да им обръщате внимание. За тях бяхте лесна жертва. Новодошъл, и то от града. Просто трябваше да ви покажат...

— Е, аз им показах — прекъснах я, — и предполагам, че бе също така детинско от моя страна, както и от тяхна. И съвсем не е оправдано, тъй като трябваше да съм по-благоразумен.

— Докога възнамерявате да останете? — попита Кети.

Усмихнах ѝ се.

— Все още ще съм тук, когато се върнете през септември...

— Нямах предвид това.

— Знам. Книгата, обаче, ще отнеме доста време. Не смятам да я прищпорвам. Ще я обмисля добре и ще се постарая да напиша най-доброто, на което съм способен. Освен това имам да навакзвам доста в риболова. През всичките тези години съм мечтал да отида да ловя риба. Може би и на лов през есента. Струва ми се, че тук има много диви патици.

— Така е — каза тя. — Всяка есен много от местните хора ходят на лов за тях и в продължение на седмици единственото, което се обсъжда, е кога ще започнат да долитат от север.

Така щеше и да бъде, знаех го. Това бе обаянието и притеглянето на селце като Пайлът Ноб — приятното усещане, че знаеш какво си мислят другите хора и можеш да се присъединиш към тях на сладки приказки, да седиш край печката в магазина и да разговаряш за това кога ще долетят дивите патици от север, или как е започнала да кълве рибата в Пъдарското блато, или как последният дъжд е напоил царевицата, или как силната буря през нощта е съсипала всичкия овес и ечемик. Спомних си, че едно време край печката имаше стол и за баща ми — стол, заеман по право и по привилегия едновременно. Запитах се, докато се разхождах през тази ухаеща на люляк вечер, дали щеше да има стол и за мен.

— Ето, че стигнахме — рече Кети, като сви по пътека, която водеше към голяма бяла двуетажна къща, почти скрита сред дървета и храсти. Спрях и се загледах в постройката, като се опитвах да я възкреса в спомените си.

— Къщата на Форсайт — подсети ме тя. — Къщата на банкера Форсайт. Настаних се тук още преди три години когато започнах да преподавам в местното училище.

— Ами банкерът...

— Починал е. Умрял преди десетина години или повече, доколкото знам. Вдовицата му обаче все още живее тук. Сега е грохнала старица. Полусляпа е и се движи с бастун. Казва, че се чувствала самотна съвсем самичка в голямата къща. Затова ме и приюти.

— Кога заминавате?

— След ден-два. Ще си пътувам с колата и не бързам особено. Какво да правя тук цяло лято. Миналата година ходих на летен курс, но този път съм решила да го пропусна.

— Значи бих могъл да ви видя отново преди да заминете?

По някаква причина, която не се опитах да разбера, знаех, че искам да я видя пак.

— Е, не знам. Ще съм заета...

— Може би утре вечер. Каня ви да вечеряте с мен. Наоколо трябва да има някое местенце, където бихме могли да отидем с колата. Там където има хубава храна и вино.

— Може да е забавно — каза тя.

— Ще дойда да ви взема — предложих. — Удобно ли ще е например в седем?

— Да, напълно — съгласи се тя, — и благодаря, че ме изпратихте.

Това бе знак да си вървя, но аз се поколебах.

— Можете ли да си влезете? — попитах доста глупаво. — Имате ли ключ?

Кети се засмя.

— Имам ключ, но няма нужда да го използвам. Тя ме чака и в момента ни наблюдава.

— Тя?

— Мисис Форсайт, разбира се. Макар и да е полусляпа, тя знае всичко, което става, и ме държи изкъсо. Никога няма да ми се случи нищо лошо, докато тя се грижи за мен.

Почувствах се донякъде развеселен, а също леко ядосан и разочарован. Бях забравил, разбира се, че не можеш да отидеш никъде,

нито да направиш нещо, без някой да те наблюдава и да разбере, а след това да предаде информацията на всички останали в Пайлът Ноб.

— До утре вечер — казах леко сковано, усещайки онези очи, които ни следяха от прозореца.

Останах неподвижен на мястото си и видях как Кети се изкачи по стъпалата на обвитата с лозница веранда. Преди да стигне вратата, тя се отвори и навън се разля поток от светлина. Кети бе права. Мисис Форсайт ни беше наблюдавала.

Обърнах се, излязох през градинската врата и тръгнах надолу по улицата. Луната се бе издигнала над Тиквата на лоцмана — голямата скала с отвесен склон на изток от селото, използвана едно време за ориентир от лоцманите и която бе дала на селцето името си — Пайлът Ноб. Лунната светлина, която проникваше през високите брястове от двете страни на улицата, рисуваше шахматни шарки върху тротоара и въздухът бе изпълнен с аромата на люляците, които растяха в съседните дворове.

Когато стигнах до училището, свих надолу по пътя към реката. Тук къщите оредяваха и дърветата бяха по-нагъсто и засенчаваха почти изцяло луната.

Бях направил едва няколко крачки сред сенките, когато те се нахвърлиха върху ми. Изненадата бе пълна, трябва да им призная това. Някой скочи в краката ми и ме събори, а докато още падах, друг изскочи и ме удари в ребрата. Изтърсих се на земята, но веднага се претърколих, за да им се изплъзна; внезапно чух тропота на крака по пътя. Свих се на четири с коленете под тялото си и почти се бях изправил, когато забелязах смътните очертания на човека пред мен и усетих (без наистина да го видя, а само мярнах движение за частица от секундата) крака, замахнал да ме ритне. Извих се на една страна и кракът се стовари върху рамото ми, вместо в гърдите, в които очевидно се бе прицелил.

Знаех, че нападателят не беше сам, защото чух нови стъпки на крака по пътя, и разбрах, че ако остана да лежа, всички те ще се нахвърлят да ме ритат. Така че направих огромно усилие да се изправа и успях, въпреки че се олюлявах. Отстъпих назад, опитвайки се да запазя равновесие, докато гърбът ми се опря в нещо твърдо; по усещането на кората през дрехите разбрах, че се притискам до дърво.

Видях, че нападателите са трима, прикрили се в сенките, потъмни от тях.

„Онези тримата са“ — помислих си, — които стояха до стената и ми се подиграваха, защото бях външен човек и лесна жертва. А после ме бяха причакали в засада, след като изпратих Кети.

— Добре, малки копелдаци — рекох, — давайте, какво чакате?

И тримата се нахвърлиха. Ако бях проявил достатъчно благоразумие да си държа устата затворена, можеше и да не го сторят, но го направиха в отговор на предизвикателството ми.

Успях да нанеса само един добър удар. Забих юмрука си право в лицето на средния от тримата. Крошетото, което му нанесох, бе яко, а и той се бе втурнал към мен. Звукът от сблъсъка на юмрука ми с лицето му наподобяваше звука, издаван от остра брадва забиваща се в замръзнало дърво.

След това се посипаха удари от всички страни и усетих, че падам, а когато се намерих на земята, те престанаха да си служат с юмруците, но започнаха да ме ритат. Свих се или поне се опитах да се свия на топка, за да се защитя възможно най-добре. Биха ме доста дълго и предполагам, че съм бил замаян или може би съм изгубил съзнание за известно време.

Следващото, което си спомнях, бе, че в един момент седях на пустия път. Наоколо нямаше никой освен мен, а аз бях целият смазан от бой, като чувствах болката по-определено само на няколко места. Изправих се на крака и се повлякох по пътя, залитайки отначало от замайването. Накрая се пооправих и закрачих без да се клатушкам.

Стигнах мотела, прибрах се в стаята си и като влязох в банята, запалих лампата. Гледката не беше приятна. Едното ми око бе здравата подпухнало и започваше да посинява. Лицето ми бе покрито с кръв от половин дузина порязвания. Внимателно измих кръвта и огледах нараняванията, които се оказаха не чак толкова страшни. Ала окото ми щеше да остане „разкрасено“ така няколко дни.

Помислих си, че достойнството ми е засегнато много по-силно, отколкото тялото ми. Да се върнеш в родното си място като малка знаменитост, която са гледали по телевизията и слушали по радиото, и още през първата вечер да бъдеш пребит от банда селски хулигани, само защото си ги надиграл в наддаването за кошницата на учителката.

„Господи — помислих си, — ако някой във Вашингтон или Ню Йорк научи за случая, никога няма да престанат да ме подиграват.“

Опипах тялото си и почувствах тук-там ред натъртвания, но не бяха сериозни. Щяха да ме болят още ден-два, но всичко щеше да свърши с това. „Ще трябва да се отдам изцяло на риболова през следващите няколко дни“ — казах си. Ще си стоя долу край реката, далеч от погледа на възможно повече хора, докато подутината около окото ми спадне. Макар да знаех, че няма никакъв шанс да се скрие случката от добричките жители на Пайлът Ноб. Освен това имах среща с Кети — как да я отложам?

Излязох навън, за да се огледам за последен път в нощта. Луната вече се бе издигнала високо над намръщеното скално лице на Тиквата на лоцмана. Лек ветрец поклащаше клоните на дърветата и предизвикваше едва доловимо шумолене на листата. Внезапно чух звука, далечния лай на множество кучета, които се деряха с пълни сили.

Долових звука само за миг, просто частица от него, подета и донесена от вятъра, така че да мога да го чуя, а после заглъхна. Застанах нащрек, вслушвайки се, и си спомних какво ми каза Линда Бейли за предполагаема глутница, която обикаляла из Самотната долчинка.

Звукът се чу още веднъж, дивата, настойчива, смразяваща сърцето врява на глутница, нахвърляща се върху жертвата си. После вятърът отново смени посоката си и звукът изчезна.

ДЕВЕТА ГЛАВА

Денят беше хубав. Не особено добър за риболов, тъй като хванах само четири костура с въдицата си, но иначе подходящ човек да излезе навън и да поседи край реката, хубав затова, че даваше възможност да възобнови запознанството си със света на реката, да си припомни някои от приятните мигове на полузабравеното детство. Мисис Стрийтър ми приготви сандвичи за обяд и ме попита за синината около окото ми, но аз отговорих уклончиво, обръщайки го на лека шега. После избягах и останах край реката цял ден. Не лових през цялото време риба, а пообиколих наоколо, като се промъквах с кануто през преплетените тръстики на лагуните и малките подвеждащи блата и огледах едно-две островчета. Тръгнах с желанието да намеря някои добри места за риболов, но свърших много повече работа от това. Изследвах тези водни пътища, за които бях мечтал в продължение на години, като разкривах особеностите и атмосферата им, опитвайки се да се пригодя към този странен свят на течащата вода, на гористите островчета, на голите подвижни пясъчни ивици и на бреговете, обрасли с дървета.

Когато сенките започнаха да се удължават, аз се насочих към мотела, като се придържах към брега и се борех с течението с несръчни удари на греблото.

Бях на около двеста метра от малкия кей, когато чух някой да ме вика по име — шепот, който се носеше над водата.

Вдигнах греблото и го задържах във въздуха, оглеждайки брега. Течението започна бавно да отнася кануто надолу по реката.

— Тук съм — рече шепотът и за миг мярнах нещо цветно в устието на малка лагуна, която се врязваше в брега.

Спуснах греблото и подкарах лодката към лагуната. Там, изправила се върху паднал по склона дънер, единият край на който навлизаше във водата, стоеше Кети Адамс. Приближих кануто, докато носът му не се блъсна в дънера.

— Скачайте! — рекох. — Ще направим една разходка.

Тя ме изгледа втренчено, а сетне възкликна:

— Окото ви!

Усмихнах ѝ се.

— Имах малко неприятности.

— Чух, че сте се бил — каза тя. — Мисля, че ще имате големи проблеми.

— Обикновено имам проблеми — отвърнах, — били те от един или друг вид.

— Искам да кажа, че този път проблемът ви е доста сериозен. Смятат, че сте убили човек.

— Мога лесно да докажа...

— Джъстин Болърд — прекъсна ме тя. — Намерили са тялото му само преди около час. С него сте се били снощи, нали?

Кимнах.

— Навярно е бил той. Тъмно беше. Нападнаха ме трима, но така и не успях да ги видя добре. Ударих само един от тях — може да е бил въпросният Болърд. След това другите двама се нахвърлиха върху ми.

— Снощи сте се бил с Джъстин Болърд — съобщи тя. — И с другите двама. Хвалеха се сутринта из селото, а лицето на Джъстин бе цялото разбито.

— Е, тогава това означава, че не съм го убил — казах. — През целия ден бях по реката...

Думите ми пресекнаха. Нямаше как да го докажа. Не бях съзрял нито една жива душа и вероятно мен също никой не ме бе видял.

— Не разбирам — промълвих аз.

— Повтарям, тази сутрин те се фукаха, разправяйки какво са направили с вас, и казаха, че ще ви намерят, за да си довършат започнатата работа. После откриха Джъстин мъртъв, а другите двама ги няма никакви.

— Не мислят, че съм убил и тримата, нали? — попитах.

Кети поклати глава.

— Не знам какво си мислят местните хора за цялата тази работа. Селото е потресено. Неколцина искаха да слязат до реката и да ви хванат, но Джордж Дънкън ги разубеди. Каза им, че не трябва да се опитват сами да свършат работата на закона. Обясни им също, че няма никакво доказателство за това, че вие сте го извършили, но останалите мислят, че сте виновен. Джордж се обади в мотела и разбра, че сте

отишъл на риболов. Каза на всички да ви оставят на мира и се обади на шерифа. Реши, че ще е най-добре шерифът да се занимае със случая.

— А вие? — запитах. — Дойдохте да ме предупредите...

— Купихте моята кошница, изпратихте ме до дома ми и си определихме среща — каза Кети. — Някак си ми изглежда логично да съм на ваша страна. Не исках да ви хванат неподготвен.

— Страхувам се, че ще трябва да отложим срещата — заявих печално. — Съжалявам. Очаквах я с нетърпение.

— Какво смятате да правите?

— Нямам представа — отговорих. — Ще трябва да помисля.

— Не разполагате с много време.

— Знам. Предполагам, че единственото, което ми остава, е да наблегна на греблото, да се прибера с кануто и да седна да ги чакам.

— Но те могат да изпреварят шерифа — предупреди ме тя.

Поклатих глава.

— Оставил съм нещо в стаята си, което трябва да взема. Има нещо странно в цялата тази работа.

И наистина се бяха случили странни събития. Отначало гърмящите змии и сега, само двацет часа по-късно, мъртъв фермерски син. А дали именно този младеж бе мъртъв? Изобщо имаше ли мъртвец?

— Не може да се приберете сега — посъветва ме тя. — Трябва да останете тук, на реката, и да ловите риба, поне докато не дойде шерифът. Затова дойдох да ви предупредя. Ако ви трябва нещо от стаята ви, аз мога да го взема вместо вас.

— Надали — отвърнах.

— Всяко от апартаментчетата има задна врата — каза тя, — която води към вътрешния двор, излизащ на реката. Знаете ли дали задната ви врата е отключена?

— Предполагам, че е — рекох.

— Бих могла да се промъкна отзад и да взема...

— Кети — прекъснах я аз, — не мога...

— Разбери, не можеш да се прибереш — настоя тя и от вълнение забрави учтивото обращение. — Поне още за известно време.

— Мислиш ли, че ще успееш да се вмъкнеш в апартаментчето?

— Да, сигурна съм.

— В стаята има голям кафяв плик — обясних аз. — С марка от Вашингтон и дебел куп листа в него. Просто го вземи и бързо изчезни оттам. След като прибереш плика, стой настрана от цялата тази работа.

— А този плик?

— Не е нещо, което ме уличава в престъпление — успокоих я. — Нищо незаконно. Никой обаче не трябва да вижда това, което съдържа. Информация, която не бива да попадне в чужди ръце.

— Важна ли е?

— Мисля, че е важна, обаче не бих искал да те замесвам. Няма да е...

— Вече съм замесена — каза Кети. — Предупредих те и предполагам, че не постъпвам правилно според закона, но не можех да те оставя да налетиш току-тъй на тях...

— Кети — рекох, — ще ти кажа нещо, което ще те шокира. Ако наистина си сигурна, че искаш да рискуваш, за да вземеш този плик.

— Готова съм да го направя — отвърна тя. — Ако ти се опиташ, могат да те видят. А на мен никой няма да ми обърне внимание, дори да ме видят там.

— Добре тогава — продължих, като се проклинах, че я оставям да върши мръсната работа. — Аз не само ще тръгна пак по реката, а и ще избягам по нея, и то колкото се може по-бързо. Не че съм убил някого, а по друга причина. Предполагам, че ще е по-честно, ако се предам, но за съжаление откривам, че в мен се проявяват някои черти на страхливец. Винаги мога да се предам, вероятно по-късно.

Кети ме изгледа учудено и ужасено — за което не можех да ѝ се сърдя. И донякъде като че ли с по-малко уважение към мен, отколкото бе проявила в началото.

— Ако ще бягаш — рече тя, — по-добре ще е да го направиш още сега.

— Още нещо — обадох се аз.

— Какво?

— Ако вземеш плика, не поглеждай в него. Не чети написаното.

— Нищо не разбирам от всичко това — възмути се младата жена.

— Това, което аз не разбирам — обърнах се към нея, — е защо ме предупреди.

— Вече ти казах. Можеше поне да ми благодариш.

— Разбира се, че съм ти благодарен — отговорих.

Кети се заизкачва нагоре по брега.

— Хайде, тръгвай — подкани ме тя. — Аз ще взема плика.

ДЕСЕТА ГЛАВА

Падна мрак и вече не трябваше да се придържам толкова близо до брега; можех да изляза по средата на реката, където течението щеше да ми помогне. Минах край още две села, но и двете бяха от другата страна на реката. Видях светлините им отвъд водите, по които плавах, и отвъд широкия пояс мочурища, простиращ се между тези води и по-далечния бряг.

Тревожих се за Кети. Нямах никакво право да искам помощ от нея и направо се чувствах като мерзавец за това, че ѝ позволих да се замеси в нещо, което можеше да се окаже доста мръсна работа. Но тя дойде да ме предупреди, застана на моя страна — и нямам друг съюзник. Освен това Кети най-вероятно, бе единственият човек, на когото можех да разчитам. Имаше голяма вероятност, казах си, тя да успее да изпълни задачата си; беше важно, ужасно важно, както ми се струваше, да не допусна кафявия плик да попадне в ръцете на някой човек, който да разгласи съдържанието му.

Трябваше да се свържа колкото се може по-бързо с Филип и да го уведомя за случилото се. Дватамата с него навярно бихме могли да решим какво ще е най-добре да направим. Трябваше да се махна от Пайлът Ноб, после да намеря телефон — и то достатъчно отдалечен от селото, така че обаждането ми да не събуди подозрение.

Кануто се носеше по реката. Течението бе бързо и аз му помагах, колкото можех, да увеличи скоростта му, като работех равномерно с греблото.

Докато гребях усърдно, си мислех за предишната вечер и за това как са намерили тялото на Джъстин Болърд. И колкото повече разсъждавах върху това, толкова по-убеден бях, че Болърд не е мъртъв. Според мен нямаше никакво съмнение, че тримата, които ме нападнаха снощи, бяха същите трима, които бяха стояли изправени до стената. Освен това се бяха похвалили какъв бой са ми хвърлили и после бяха изчезнали, но неизвестно къде и как? Естествено след отстраняването им поне за известно време, нямаше по-просто от подхвърлянето на

някакъв труп, заради който да ме преследват властите — или дори може би да ме линчуват. Ако версията на Кети беше вярна, вече се бе събрала дружина, която да ме линчува, преди Джордж Дънкан да я разубеди. Ако съществата, каквито и да бяха, или енергиите, каквито представляваха те, бяха способни да приемат формата на къща, кола върху трупчета, камара от дърва, мъж и жена, вечеря на масата, дамаджана със силно царевично уиски, значи можеха да направят всичко. Едно мъртво и вкочанено тяло ще е фасулска работа за тях. А също така, дадох си сметка, можеха да използват способностите си, за да предотвратят появяването на тримата изчезнали преди всичко да свърши и да няма връщане назад. Това честно казано беше доста налудничав начин за постигане на определена цел, като всичко се върши по околни пътища, но надали бе по-налудничав от това да смажеш човек с кола, която после изчезва, или от странния и сложен план, който бяха измайсторили, за да замъкнат потенциална жертва в свърталище на гърмящи змии.

Надявах се, че скоро ще стигна някое село край реката, в което да намеря улична телефонна кабина и да се обадя. Възможно бе вече да са вдигнали тревога и да наблюдават селата край реката, макар да не бях сигурен дали шерифът ще си помисли, че съм избягал надолу по реката. Не можех да съм сигурен, разбира се, освен ако не са разпитали Кети. Опитах се да не мисля за това, но въпреки усилията ми, тези мисли непрестанно се натрапваха в съзнанието ми. Независимо обаче дали селата са наблюдавани, вероятно ще успея да се обадя. А след това, какво трябваше да правя? Щях да се предам навярно, въпреки че това бе нещо, което щях да решавам по-късно. Дадох си сметка, че бях имал възможност да се предам и пак да се обадя на Филип, но тогава това щеше да стане в присъствието на шерифа и след обаждането щях да съм с вързани ръце.

Не бях особено доволен от начина, по който се бях справил с положението, и изпитвах чувство на вина, но след като прехвърлих нещата напред-назад в съзнанието си, не видях никаква друга приемлива алтернатива.

Ноцта вече се бе спуснала, но над реката продължаваше да витае съвсем слаба светлина. От брега долетяха далечно мучене на крава и едва чуващ се лай на куче. Около мен водата шепнеше безкрайните си приказки; от време навреме от нея изскачаше рибка, която се гмурваше

с отсечен плясък и образуваше вълнички, разнасящи се в концентрични кръгове. Струваше ми се, че се движа през голяма равнина — тъмните, обрасли с дървета брегове на реката и далечните хълмове бяха просто сенки в периферията ѝ. Тук, в царството на вода и сенки, цареше покой. По някакъв странен начин се чувствах в безопасност сред реката. „В уединеност“ може би е по-точен израз. Бях сам и се намирах в центъра на мъничка вселена, а тя се разпростираше във всички страни съвсем свободно. Звуците, които долитаха отвъд границите на водата, като мученето на кравата и лаят на кучето, създаваха такова впечатление за отдалеченост, че по-скоро подчертаваха вместо да нарушават самодоволното усещане за уединение.

Внезапно покоят се наруши. Пред мен се надигна огромна вълна и докато с бясно гребане се опитвах да се отдалеча от образувалата се гърбица, от реката изплува и взе да се издига тъмнота — метър след метър тъмнота, от която се стичаше вода.

Лентата тъмнота се изви над повърхността като огромен, дълъг, змиеподобен врат, завършващ с кошмарна глава. Издигна се във въздуха и се изви грациозно, така че главата се озова точно над мен. Погледнах нагоре и скован от страх се втренчих в червените, подобни на скъпоценни камъни очи, които блестяха на бледата светлина, отразявана от водната повърхност. Към мен се стрелна разцепен език, после устата се отвори и видях змийските зъби.

Потопах греблото и с мощен напън тласнах напред кануто. Почувствах горещия дъх на звяра във врата си, когато стрелналата се глава не ме достигна само за няколко сантиметра.

Обърнах се и през рамо видях, че главата отново се бе надигнала и се готвеше за ново нападение; разбрах, че шансовете ми бяха съвсем нищожни. Веднъж измамих гадината; съмнявах се, че ще успея да го сторя втори път. Брегът бе твърде далеч, за да стигна до него, и единственото нещо, което ми оставаше, бе да се опитам да избягам с гребане. За миг през съзнанието ми мина мисълта да изоставя кануто, но не бях особено добър в плуването, а това явно бе някакво водно чудовище, което без съмнение щеше да ме настигне със забележителна лекота.

Съществуването се движеше спокойно. Нямаше нужда да бърза. Знаеше, че няма да му избягам, но не смяташе да рискува и да ме

изпусне втори път. Водата се разплискваше конусообразно, разсичана от дългия врат, който се приближаваше към мен, извит и готов за атака. Главата бе зинала с разтворени челюсти и зъбите блестяха на звездната светлина.

Направих остър завой с надеждата да наруша инерцията на звяра, да го накарам да се спре и да смени посоката.

Като извих рязко кануто, някакъв предмет се претъркаля и изтрополи на дъното му. Този звук ми подсказа какво да правя — беше безсмислено и лишено от всякаква логика, изглеждаше ужасно глупаво, но бях на края на силите си и не ми оставаше почти никакво време. Не хранех особена надежда, че ще успея да направя това, което бях замислил — е, не го бях замислил, просто действах сякаш по рефлекс — и нямах представа какво ще правя, ако наистина успея. Но трябваше да опитам. Най-вече защото бе единственото, което ми хрумна да направя.

Забих дълбоко греблото във водата, за да накарам кануто да се обърне странично, така че да виждам съществото. После взех въдицата и се изправих. Обикновено кануто не се смята за тип лодка, в която човек може да се изправи, но моето беше доста стабилно и вече се бях поупражнявал през изминалия ден. На въдицата ми бе закачена кука за лов на костури, която бе доста тежка (навярно дори прекалено тежка за добър лов на костури) и бе снабдена с три шипа.

Чудовището вече бе доплувало съвсем близко и продължаваше да държи устата си широко отворена, така че метнах назад куката, прицелих се мислено и хвърлих въдицата.

Застинал, наблюдавах как куката се стрелна за миг и металното ѝ тяло проблесна кротко на светлината от реката. Полетът ѝ завърши в онази зейнала паст. Изчаках десета от секундата, после вдигнах върха на въдицата и размахвах пръта назад с всичка сила. Усетих дърпане, когато шиповете се забиха дълбоко в плътта му.

Ето, че бях хванал чудовище на въдицата си!

Нямаше време да мисля за нещо повече от това да хвърля куката. Не знаех какво ще правя, ако чудовището по някакво чудо се хване на въдицата. Навярно беше така защото нито за миг не бях вярвал, че наистина ще успея.

Но сега, след като го бях хванал, направих единственото, което ми бе възможно. Бързо приклегнах и хванах здраво въдицата. Главата

на чудовището се отметна назад и се изви рязко нагоре към небето, а макаратата свистеше, докато кордата се размотаваше.

Дръпнах отново пръта, за да забия още по-дълбоко шиповете, а от водата пред мен се надигна приливна вълна. Във въздуха започна да се издига огромно тяло и продължи толкова много да се издига, че се запитах дали някога ще свърши. Върху тънкия и дълъг врат главата му се мятеше наляво и надясно — въдицата ми се опъваше с все сила, а аз отчаяно се вкопчих в нея с мъртва хватка, макар изобщо да не разбирах защо го правя. Едно бе съвсем сигурно — че не желяех рибата, която бях хванал.

Кануто подскочаше като тапа по вълните, образувани от мятщото се огромно тяло. Клекнах още по-ниско и се свих на дъното, скрит зад борда, опрял лакти под планшира и опитвайки се да запазя центъра на тежестта ниско, за да предотвратя преобръщането на лодката. Изведнъж кануто започна да се движи, все по-бързо и по-бързо надолу по реката, повлечено на буксир от бягащото чудовище.

През цялото време продължавах да стискам въдицата. Можех да я пусна, можех да я хвърля, но аз продължавах да я държа и когато кануто потегли, нададох победоносен вик. Тази гадина ме бе подгонила, отначало аз бях преследваният, но сега я бях хванал и тя бягаше обзета от болка и паника, а колкото до мен, щях да я оставя да плава, докато капне от умора.

Създанието се носеше надолу по реката, кордата ми бе опъната до скъсване, кануто летеше с бясна скорост, а аз виках като смахнат каубой, яхнал мятящ се кон. За момент забравих какво става и как се бе стигнало до всичко това. Просто участвах в диво нощно препускане през този речен свят, съществуването пред мен се гърчеше и подскочаше, а назъбената редица перки по дължината на гърба му ту се извиваше в небето, ту се потапяше в бушуващата от мятщото му се тялото вода.

Изведнъж кордата се отпусна и чудовището изчезна. Бях сам наред реката, клекнал в кануто, което танцуваше нагоре-надолу по бурните вълни. Когато водата се успокои, аз се отпуснах на седалката и започнах да намотавам кордата. Трябваше доста да навивам, докато най-сетне куката издрънча по корпуса на кануто и се прибра на върха на въдицата. В известна степен се изненадах, когато я видях, защото си бях помислил, че кордата се е скъсала и по такъв начин създанието се е освободило и изплъзнало. Но сега стана ясно, че то просто е

изчезнало, тъй като шиповете трябваше да са забити дълбоко и здраво в плътта му и единственият начин, по който куката можеше да се освободи, бе плътта, за която се бе закачила, да изчезне.

Кануто се носеше леко по водата и аз посегнах към греблото. Луната изгряваше и светлината ѝ караше реката да блести като пътека от течно сребро. Седях тихо, стиснал греблото, и се чудех какво да правя. Инстинктът ми подсказваше да се махна от реката, преди от дълбините ѝ да се е появило друго чудовище, така че загребах и се насочих към брега. Но като поразмислих малко, ме обзе увереност, че няма да срещна друго подобно същество — тъй като задачата на чудовището можеше ясно да се разбере, само ако се разгледаше в съпоставка със свърталището на гърмящите змии и смъртта на Джъстин Болърд. Силите от другия свят на моя стар приятел бяха опитали още един гамбит и отново се бяха провалили, а бях сигурен, че начинът им на действие не допускаше да повтарят подход, който се е провалил. И ако това мое разсъждение бе правилно, реката навярно беше, най-малкото в момента, най-сигурното място в целия свят, където можех да остана.

Остро, пронизително писукане прекъсна мислите ми и аз завъртях глава, оглеждайки се наоколо, като се опитвах да открия източника на звука. Кацнало неканено върху планшира, на около два метра от мен стоеше дребно изчадие. Изглеждаше гротескно човекоподобно, покрито бе с гъста козина и се бе хванало за планшира с краката си, които приличаха на ноктите на бухал. Главата му беше заострена и от върха ѝ излизаше кичур коса, падащ върху главата му като шапка, подобна на тези, които носят местните жители в някои азиатски страни. Отстрани на главата му стърчаха продълговати уши с формата на раковини, а червените му бляскави очи ме гледаха иззад сплъстената коса.

След като го видях, писукането му ми се стори разбираемо.

— Три пъти носи щастие! — подвикваше радостно уродливото същество с високия си писклив гласец. — Три пъти носи щастие! Три пъти носи щастие!

С надигащо се отвращение в гърлото замахнах силно с греблото. Плоският му край направо помете малкия изрод и като го отскубна от планшира, го запрати високо във въздуха подобно на топка, ударена с бейзболна бухалка. Писукането се превърна в слаб вик, докато смаян

наблюдавах как чудовището полетя високо над реката, достигна върха на параболата си и започна да пада. Някъде по средата на пътя си уродът изчезна като спукан сапунен мехур — сега бе тук, а в следващия миг вече го нямаше.

Започнах отново да гребя. Крайно време бе да се добера до някое село. Колкото по-бързо намеря телефон и се обадя на Филип, толкова по-добре.

Старият ми приятел може да не бе напълно прав за всичко, което бе написал, но тук се случваше нещо ужасно забавно и много странно.

ЕДИНАЙСЕТА ГЛАВА

Градчето беше малко и не можах да открия телефонна кабина. Не бях и напълно сигурен за името му, макар, ако не ме лъжеше паметта, то се наричаше Уудман. Опитах се мислено да начертая карта на околността, но всички градове и села в цялата тази провинция бяха останали далече в миналото и не бях сигурен в спомените си. „Името на градчето в крайна сметка не е важно“ — казах си. Важното бе да намеря телефон, от който да се обадя. Филип се намираше във Вашингтон и навярно щеше да знае какво трябва да се направи — а дори и да не знаеше, най-малкото трябваше да му опиша случилото се. Задължен му бях поне дотолкова, тъй като ми изпрати копие от бележките на чичо си. Макар да съзнавах, че ако не го беше сторил, нямаше да съм забъркан в тази каша.

Единственото място по главната улица в търговския квартал, което все още работеше, беше един бар. През покритите с мръсотия прозорци се процеждаше слаба жълтеникава светлина. Подухна лек ветрец и разклати закачената над тротоара рекламна табела за бира, която заскърца.

Стоях от другата страна на улицата и се опитвах да събера достатъчно смелост да вляза в бара. Нямаше никаква гаранция, естествено, че ще намеря телефон в него, колкото и вероятно да изглеждаше това. Знаех, че прекрачвайки прага на този бар ще поема известен риск, тъй като по това време вече шерифът със сигурност бе вдигнал тревога наоколо заради мен. Съобщението му можеше и да не е достигнало това градче, разбира се, но тъй или иначе риск съществуваше.

Кануто бях вързал за един клатещ се кол край реката и единственото, което трябваше да направя, бе да се върна, да се кача в него и да се понеса надолу по течението. Никой нищо нямаше да разбере, тъй като никой не ме бе видял. Защото с изключение на бара от другата страна на улицата, цялото градче изглеждаше направо потънало в мъртвешки сън.

Трябваше обаче да се обадя, просто се налагаше да го направя. Страхувам се, че вече можеше дори да съм закъснял. След като предупредя Филип, възможно бе той да предложи някакъв план за действие. Защото сега бе очевидно, че който прочете бележките на стария ми мъртъв приятел, ще е изправен пред същата опасност, която е застрашавала самия него с написването им.

Стоях така известно време неподвижен и измъчван от собствената си нерешителност, докато накрая, едва осъзнаващ какво правя, тръгнах да пресека улицата. Когато стигнах отсрещния тротоар, спрях и погледнах нагоре към поскърцащата табела. Изглежда скърцането ѝ ме изтръгна от вцепенението; осъзнах каква грешка щях да направя. Аз бях човек, когото преследваха, и не беше никак разумно да вляза в този бар и да си потърся сам белята, както явно често успях. Подминах бара, но някъде по средата на пътя си към реката се обърнах и отново тръгнах нагоре по улицата. Тогава разбрах, че нямаше смисъл. Можех да се разхождам напред-назад цяла нощ, без да реша какво точно да направя.

Така че се качих по стъпалата и отворих вратата. Някакъв мъж се бе прегърбил над тезгяха в другия край на помещението. Барманът също се подпираше на тезгяха, застанал с лице към вратата, сякаш цяла нощ очакваше да влезе посетител. Останалата част от помещението бе празна, като столовете бяха подредени съвсем близо до масите.

Барманът въобще не се помръдна, като че не ме забеляза. Влязох вътре и затворих вратата, после се приближих до тезгяха.

— Какво ще пиете, мистър? — обърна се той към мен.

— Бърбън — отговорих. Не поисках лед. Барът изглеждалше от онези селски заведения, където нищо чудно да нарушиш етикета, ако поискаш бучка лед. — И ако може да ми дадете дребни, в случай че имате телефон.

Мъжът посочи с палец към единия ъгъл на помещението.

— Ето там — рече той.

Погледнах в указаната посока и видях кабината, свряна в ъгъла.

— Окоето ви е доста разкрасено — отбеляза барманът.

— Да, наистина — съгласих се.

Той постави една чаша на тезгяха и я напълни.

— Пътувате по късна доба.

— Така изглежда — отвърнах и като погледнах часовника си, видях, че бе единайсет и половина.

— Не чух колата ви.

— Оставих я малко по-нагоре по улицата. Мислех си, че целият град вече спи. После забелязах светлина при вас.

Не звучеше много правдоподобно, но барманът не зададе повече въпроси. Не го интересуваше. Просто водеше разговор с мен.

— Скоро ще затварям — обяви той. — По принцип затварям в полунощ, но тази вечер няма клиенти. Освен старият Джо, дето е залепнал за тезгяха. Той винаги е тук. Всяка вечер, когато затварям, го гоня навън като някой досаден котарак.

Уискито не беше добро, но имах нужда от него. То постопли малко стомаха ми и ми помогна да се отърва от буцата страх, заседнала в гърлото ми.

Подадох му една банкнота.

— Цялата ли искате да ви я разваля на дребно?

— Ако можете.

— Мога, естествено. Сигурно се каните да водите междуградски разговор.

— С Вашингтон — рекох. Не виждах причина защо да не му го кажа.

Той ми даде цял куп монети и аз влязох в телефонната кабина. Не знаех номера на Филип и затова трябваше да почакам известно време. После чух звъненето и малко по-късно някой вдигна слушалката.

— Мистър Филип Фрийман, моля — каза телефонистката. — Междуградски разговор.

От другия край на линията се чу въздишка, после настъпи мълчание. Накрая гласът рече:

— Няма го.

— Знаете ли кога ще се прибере? — попита телефонистката.

— Няма да си дойде — отвърна зададеният глас. — Кажете, това да не е някаква шега? Филип Фрийман е мъртъв.

— Човекът, когото търсите, не може да се обади — осведоми ме телефонистката с подобния си на компютър глас. — Доколкото разбрах...

— Няма значение — прекъснах я аз. — Ще говоря с когото и да е на този номер.

— Моля, пуснете в автомата долар и половина — изрече компютърният глас.

Бръкнах в джоба си и извадих шепа монети. Изпуснах няколко от тях на пода, докато подбирах нужните ми. Ръката ми трепереше толкова силно, че ми беше трудно да уцеля съответните прорези на телефонния апарат.

Филип Фрийман е мъртъв!

Най-сетне успях да пхна и последната монета.

— Говорете — рече телефонистката.

— Ало, чувате ли ме? — попитах.

— Да — отговори призрачният треперещ глас от другия край.

— Съжалявам — казах. — Не знаех. Обажда се Хортън Смит, стар приятел на Филип.

— Чувала съм го да говори за вас. Аз съм сестра му.

— Мардж ли? — сетих се аз.

— Да, Мардж.

— И кога...

— Тази вечер — обясни тя. — Филис трябваше да го вземе. Стоял на тротоара и я чакал, когато изведнъж се строполил на земята.

— Инфаркт?

Последва дълга пауза, преди Мардж да отговори:

— Поне доколкото предполагахме. Най-малкото Филис мисли така, обаче...

— Как е Филис?

— В момента спи. Лекарят ѝ даде някакво успокоително.

— Не мога да ви опиша колко съжалявам — отвърнах аз. — Тази вечер ли казахте?

— Само преди няколко часа. Освен това, мистър Смит, не знам... Не съм сигурна дали трябва да ви го кажа. Но след като сте бил приятел на Филип...

— Познавахме се от дълги години — потвърдих.

— Има нещо странно. Хората, които са го видели да пада, казаха, че бил поразен от стрела — стрела, която се забила право в сърцето му. После обаче не намерили никаква стрела. Някои свидетели разказали това на полицията и сега следователят...

Гласът ѝ секна и по линията се чува звуци на плач.

— Познавахте Филип — продължи след малко тя, — а също познавахте и чичо.

— Да, и двамата.

— Просто ми се струва невъзможно и двамата току-тъй да си отидат за толкова кратко време.

— Може би сте права — съгласих се.

— Има ли нещо? Търсехте Филип...

— Засега нищо — рекох. — Ще гледам веднага да дойда във Вашингтон.

— Мисля, че погребението ще е в петък.

— Благодаря ви. Съжалявам, че ви обезпокоих точно в такъв момент.

— Нямахме как да го знаете — отвърна Мардж. — Ще кажа на Филип, че сте се обаждали.

— Предайте ѝ моите съболезнования — помолих я аз, въпреки че на практика това едва ли имаше особено значение. Тя надали щеше да си спомни за мен. Бях виждал съпругата на Филип само веднъж или два пъти.

Пожелрахме си лека нощ и аз продължих да стоя замаян в телефонната кабина. Филип бе мъртъв — пронизан от стрела. В днешно време не се използват стрели, за да се отърве човек от някого. Нито, ако ставаше въпрос за такива неща като морски чудовища или свърталища на гърмящи змии.

Наведох се и опипах пода, за да събера монетите, които бях изтървал.

Чух почукване по вратата на кабинката и погледнах нагоре. Барманът бе залепил лицето си за прозореца и когато ме видя да вдигам глава, престана да чука и ми махна с ръка. Изправих се и отворих вратата.

— Какво ви става? — поинтересува се той. — Лошо ли ви е?

— Не. Просто изпуснах няколко монети.

— Ако искате да пийнете още нещо, определено трябва да побързате. Затварям.

— Трябва да се обадя на още едно място — казах аз.

— Гледайте обаче да е кратко.

Открих телефонен указател на полицата под автомата.

— Къде да потърся номер, който е в Пайлът Ноб? — попитах.
— Ще го намерите в раздела, озаглавен „Пайлът Ноб — Уудман“.

— Това тук Уудман ли е?

— Естествено — възкликна той, възмутен от невежеството ми.
— Сигурно не сте забелязали пътния знак на влизане в града.

— Навярно не съм — вдигнах рамене.

Затворих вратата на кабината и потърсих въпросния раздел в указателя, после запрелиствах страниците, за да намеря името, което ми трябваше. Накрая го открих — мисис Джанет Форсайт. Тя беше единствената Форсайт в списъка от имена. Иначе нямаше да знам на кого да се обадя. Никога не бях знаел или бях забравил как се казва жената на стария Док Форсайт.

Посегнах към слушалката, но се поколебах. Дотук ми се бе разминало. Трябваше ли да поемам още един риск? Нямаше обаче начин, разсъждавах, по който да засекат обаждането ми.

Вдигнах слушалката, пуснах монета и набрах номера. Чаках, докато телефонът звънеше ли звънеше. Най-накрая звъненето престана и някой каза „ало“. Помислих си, че разпознавам гласа, но не бях сигурен.

— Мис Адамс ли е? — запитах аз.

— Да, същата. Мисис Форсайт спи и...

— Кети — рекох.

— Кой се обажда?

— Хортън Смит — отвърнах.

— О! — възкликна тя учудено, но не каза нищо повече.

— Кети...

— Радвам се, че се обади — поде тя. — Всичко, което направихме, беше една голяма грешка. Момчето на Болърд се намери. Намериха се и тримата. Сега нещата са наред и...

— Моля те, почакай малко — прекъснах я аз. Говореше толкова бързо, че думите ѝ се препъваха една в друга. — Ако момчето на Болърд се е появило, кажи ми какво стана с трупа.

— Трупа ли? А, имаш предвид...

— Да, трупа на Джъстин Болърд.

— Хортън, това е най-странното в цялата работа. Трупът изчезна.

— Какво означава това „изчезна“? — Мислех, че знам отговора. Просто исках да съм сигурен.

— Ами, открили го в самия край на гората на запад от селото и оставили двама — единият от тях бил Том Уилямс, не знам кой бил другият — да го пазят, докато дойде шерифът. За момент двамата се обърнали настрани и когато погледнали отново, трупът го нямало. Невъзможно било някой да го е откраднал. Просто изчезнал. В цялото село цари суматоха и паника...

— А ти? — попитах. — Взе ли плика?

— Да, взех го. И току-що се бях прибрала вкъщи, когато разбрах, че трупът е изчезнал.

— Значи сега всичко е наред, така ли?

— Да, разбира се — отговори тя. — Вече можеш да се върнеш.

— Каж ми честно, Кети, погледна ли какво има в онзи плик?

Тя понечи да отговори, но се поколеба.

— Слушай, Кети, важно е. Видя ли го?

— Просто хвърлих едно око и...

— По дяволите — извиках, — престани да го увърташ! Каж ми, ако си го прочела.

— Добре, прочетох го — избухна тя. — Мисля, че човекът, който го е написал...

— Не мисли за този, който го е написал. Колко прочете от материала? Целия ли?

— Само първите няколко страници. Дотам, откъдето започват бележките. Хортън, да не искаш да ми кажеш, че в това има нещо вярно? Ама че глупав въпрос! Естествено, че не може да има. Не разбирам нищо от тази теория на еволюцията, но мога да изтъкна куп слаби места в нея.

— Не си губи времето да й търсиш слабите места — посъветвах я аз. — Какво все пак те накара да го прочетеш?

— Предполагам, че го направих, най-вече защото ти ми забрани. След като ми каза да не го чета, не можех да не го сторя. Твоя е вината, че го прочетох. И какво лошо има в това?

Всичко, което говореше, беше вярно, разбира се, макар тогава да не го бях мислил. Предупредих я, защото не исках да се замесва по-надълбоко, и направих единственото нещо, което със сигурност щеше да я накара да се намеси, че дори да затъне до уши в цялата работа. А

най-лошото в случая бе, че изобщо нямаше нужда да се замесва Кети, че нямаше никаква причина да я моля да вземе онзи плик. Трупът на Джъстин Болърд бе изчезнал и с неговото изчезване вече не бях заподозрян в убийство. Но ако нещата не се бяха развили така, казах си, като се опитвах да оправдая поведението си при дадените обстоятелства, шерифът щеше да претърси стаята ми в мотела, щеше да намери плика и тогава щях да я закъсам здравата.

— Единственото, което е лошо в случая — казах й, — е, че сега може да си имаш неприятности. Ще...

— Хортън Смит — кресна тя, — не ме заплашвай!

— Не те заплашвам — отвърнах. — Просто съжалявам. Изобщо не трябваше да те карам...

— За какво съжаляваш? — попита тя.

— Кети, изслушай ме и недей да спориш — помолих я аз. — След колко време най-рано можеш да тръгнеш? Ти имаше намерение да пътуваш с кола до Пенсилвания. Готова ли си вече?

— Да, готова съм — отговори тя. — Подредила съм си багажа. Но какво общо има това с цялата работа?

— Кети...

Започнах, обаче се спрях. Можех да я изплаша, а не исках това. Но не виждах по-лек начин, по който да й го кажа.

— Кети — подех отново, — човекът, написал материала, който си намерила в плика, бе убит. Човекът, който ми го изпрати, също е бил убит само преди няколко часа...

Тя изплашено възкликна:

— И мислиш, че мен също...

— Не ставай глупава — троснах се. — Искам да кажа, че всеки, прочел това в плика, е в опасност.

— А ти? Каква беше тази история с Джъстин...

— Предполагам, че също е свързана с ръкописа — рекох.

— Какво трябва да направя? — попита тя. Не беше особено изплашена, по-скоро разсъждаваше съвсем практично и може би донякъде не ми вярваше напълно.

— Качи се на колата и ела да ме вземеш. Вземи със себе си плика, така че да не попадне в чужди ръце.

— Да те взема ли? А после какво?

— После ще отидем във Вашингтон. Трябва да се срещнем с някои хора.

— Какви хора?

— Ами например такива от ФБР — отговорих.

— Но ти можеш просто да им се обадиш по телефона...

— Не и в този случай — изкрещях ядосано. — Не и за нещо като това. Най-напред те не биха повярвали на телефонно обаждане. Непрекъснато ги безпокоят за всевъзможни щуротии.

— Смяташ ли, че ще успееш да ги убедиш?

— Навярно не — казах. — Както изглежда, и ти не си убедена.

— Не знам дали да вярвам или не. Ще трябва да поразмисля малко.

— Няма време за мислене — предупредих я. — Или идваш да ме вземеш, или не. Може да е по-сигурно, ако пътуваме заедно, макар да не мога да гарантирам за това. Тъй или иначе ще пътуваш на изток и...

— Къде се намираш? — попита Кети.

— В Уудман. Едно градче надолу по реката.

— Знам къде е. Искаш ли да взема нещо от багажа ти в мотела?

— Не — отвърнах. — Мисля, че времето ни е по-ценно. Може да се редуваме на волана. Ще спираме само за зареждане и за храна.

— Къде ще те откроя?

— Просто карай бавно по главната улица. Мисля, че е единствената голяма — трябва да е щатското шосе. Аз ще те видя. Доколкото разбирам, оттук не минават много коли нощно време.

— Чувствам се глупаво — каза тя. — Всичко е толкова...

— Мелодраматично — подсказах й.

— Предполагам, че и така може да се нарече. Но както казваш, аз тъй или иначе ще пътувам на изток.

— Ще те чакам.

— Ще съм там след половин час — рече Кети. — Или малко повече.

Като излязох от телефонната кабина, усетих, че мускулите на краката ми се бяха схванали от свиване в тясното място. С накуцване се приближих отново до тезгяха.

— Доста дълго говорихте — кисело отбеляза барманът. — Вече изхвърлих Джо и е крайно време да затворя. Ето ви уискито. Само че не мислете много над него.

Взех чашата си.

— Ще се радвам, ако ми направите компания.

— Имате предвид да пийна с вас?

Кимнах.

— Не пия — поклати глава той.

Изпразних чашата си, платих му и излязох. Зад мен лампите угаснаха и след малко се появи барманът, който заключи вратата. После, стъпвайки на тротоара, се подхлъзна на нещо и залитна, но успя да си възвърне равновесието. Наведе се и вдигна от земята онова, заради което едва не падна. Беше бейзболна бухалка.

— Проклетите дечурлига си играха наоколо след вечеря — каза той. — Някое от тях я е зарязало тук.

Възмутено хвърли бухалката върху пейката до вратата.

— Не виждам колата ви — обърна се към мен барманът.

— Нямам кола.

— Но нали казахте...

— Знам. Ако ви бях казал обаче, че нямам кола, щеше да ми отнеме дълго време да ви обясня, а трябваше спешно да се обадя по телефона.

Той ме изгледа и поклати глава — що за човек е този, който се появява отникъде и няма кола?

— Дойдох с кану — обясних. — Вързал съм го на кея.

— А сега какво ще правите?

— Ще постоя тук — рекох. — Чакам един приятел.

— Този, на който се обадохте ли?

— Да, този, на който се обадох — потвърдих.

— Е, лека нощ — каза барманът. — Надявам се да не ви се наложи да чакате твърде дълго.

Той тръгна надолу по улицата на път към дома си, като на няколко пъти забави крачка, извърна се и ме изгледа.

ДВАНАЙСЕТА ГЛАВА

Някъде в гората покрай реката свадливо замърмори недоволен бухал. Нощният вятър взе да щипе и вдигнах яката на ризата си, за да се предпазя от него и задържа топлината. Бездомна котка безшумно приближи по улицата, спря, когато ме видя, после се насочи към отсрещния тротоар и изчезна в тъмнината между две постройки.

След като барманът си отиде, Уудман напълно заприлича на запустяло градче. Преди не бях обърнал особено внимание на това, но сега, когато по някакъв начин трябваше да убия времето, забелязах, че всичко бе занемарено и порутено, още едно от тези умиращи малки градчета, още по-напреднали по пътя на забравата, отколкото Пайлът Ноб. Тротоарите бяха напукани и на места в пукнатините бе избуяла трева и бурени. Сградите носеха отпечатъка на времето, отдавна не бяха боядисвани и ремонтирани, и архитектурата им, ако изобщо можеше да се използва тази дума, изглежда бе от миналия век. Имало е време — трябва да е имало време — когато градчето е било съвсем ново и изпълнено с надежда, тъй като сигурно е имало някаква икономическа причина за неговото построяване и съществуване тук, на това място. А причината, според мен, трябва да е била реката, по времето, когато водните пътища все още са служили за основни артерии на търговията; когато хората са докарвали продуктите от фермите или мелницата до кея на реката, за да ги натоварят на парните корабчета, когато същите тези парни корабчета са пренасяли всички стоки, от които се е нуждаела страната. Но реката много отдавна бе загубила икономическата си роля и се бе превърнала отново в избуялата ивица дива природа. Железницата и високоскоростните магистрала, самолетите, които прелитаха високо над нея, я бяха лишили от всякакво друго значение, освен от първоначалното ѝ, основно значение, което винаги е имала за екологията на страната.

Сега Уудман представляваше изостанало от живота градче, подобно на застоялите води в многото заблатени места на реката, встрани от основното ѝ течение. Едно време е било многообещаващо,

навярно с немалко значение дори; едно време може би е било цветущо, но сега, изпаднало в беднотия, упорито се стараеше да остане като малка точица на картата (макар и не на всяка карта), като местенце, където живееха хора, загубили връзката си със света, както и самото градче. Светът бе продължил да се движи напред, но малките, умиращи градчета като това изобщо не бяха помръднали; бяха заспали и изпуснали крачката и навярно не се интересуваха повече от света, нито от другите хора в него. Бяха се откъснали, укрили или вкопчили в свят, който им принадлежеше или на когото те принадлежаха. И като мислех за тези неща, си дадох сметка, че определението на това какво се бе случило тук в действителност, нямаше никакво значение, понеже самото градче вече не означаваше нищо за себе си. Жалко, казах си, защото в такива малки заспали, забравени и забравящи градчета все още съществуваха редките качества човешко внимание и съчувствие, човешки ценности, от които светът се нуждаеше и можеше да се възползва, но които до голяма степен бе загубил.

В градчета като това, хората все още чуваха въображаемия вой на глутница върколаци, докато останалата част от света се ослушваше за много по-ужасен звук, предхождащ атомната гибел. Ако трябваше да ги сравнявам, лично на мен ми се струваше, че звукът на глутницата върколаци може да е по-нормалния. Защото, ако провинциализмът на такива малки градчета бе лудост, бе съвсем лека, дори приятна лудост, докато лудостта на външния свят бе лишена от всякаква милост.

Кети трябваше да дойде скоро — или поне така се надявах. Ако не се появеше, щеше да е разбираемо. Каза, че ще дойде, но не трябва да се учудвам, ако след като размисли, реши да не го прави. Самият аз, припомних си, се бях усъмнил в записките на стария ми приятел, макар да имах повече причини да му повярвам, отколкото Кети на мен в момента.

И ако тя не се появеше, какво щях да правя тогава? Най-вероятно щях да се върна в Пайлът Ноб, да си събера нещата и да тръгна за Вашингтон. Въпреки че не бях съвсем сигурен какво бих постигнал с отиването си там. Към ФБР ли да се обърна, питах се, или към ЦРУ? Или към друго? Към някой, който ще ме изслуша, някой, който ще ми обърне внимание и няма да сметне думите ми за бръщолевене на луд.

Бях се облегал на стената на сградата, в която се помещаваше барът, и оглеждах улицата, надявайки се Кети да се появи всеки момент, когато видях вълк да тича надолу по улицата.

При вида на вълк неизбежно се задейства, някакъв дълбоко залегнал първичен инстинкт от далечното минало на човека, който предизвиква едновременно смразяване от страх и настръхване на косата; възниква усещането, че насреща си има непримирим враг, също толкова страшен и безмилостен като самия него. В този убиец няма нищо благородно. Той е лукав и хитър, коравосърдечен и безпощаден. Не може да се стигне до помирение между него и човека, тъй като враждата им съществува от много отдавна.

Щом видях вълка да изскача от мрака, мигновено почувствах това смразяване, това изправяне на косите.

Звярът се движеше самоуверено. В него не се забелязваше ни следа от колебание или страх. Преследваше определена цел и не възнамеряваше да се отклонява. Беше голям и черен или поне изглеждаше черен в мрака, но беше мършав и очевидно озверен от глад.

Отлепих се от стената и като пристъпих напред, се огледах за нещо, което би могло да ми послужи за оръжие. На пейката, където я бе хвърлил барманът, лежеше бейзболната бухалка. Протегнах ръка, хванах я за дръжката и я вдигнах. Беше здрава и тежка, както и добре балансирана.

Когато отново погледнах към улицата, там вече имаше не един, а три вълка, тичащи един след друг. И трите се движеха с вбесяваща самоувереност.

Продължавах да стоя на тротоара, стиснал в ръка бухалката; когато първият вълк се озова в средата на улицата точно срещу мен, спря и се извърна, за да ме погледне право в очите.

Предполагам, че можех да се развикам и да събудя целия град, можех да викам за помощ. Но нито за миг не ми хрумна подобна мисъл. Проблемът трябваше да се разреши между мен и трите вълка — не, вече не бяха три, защото се появиха още, които изскачаха от тъмнината и се приближаваха.

Знаех, че не са вълци, не са истински вълци, родени и израснали на тази честна земя. Бяха истински вълци не повече, отколкото морското чудовище бе истинско морско чудовище. Тези тук бяха

съществата, които познавах и за които ми бе разказала Линда Бейли; навярно бяха същите, които бях чул предишната вечер, когато се показах на вратата за глътка свеж въздух. Линда Бейли бе споменала за кучета, но те не бяха кучета. Те представляваха олицетворение на древния страх, който се простираше назад до първите дни на човечеството, страх, който с лай и вой си бе прокарал път през вековете и се бе превърнал в нещо цяло, завършено и материално именно благодарение на тези векове, изпълнени със страх.

За мое най-голямо учудване вълците изпълняваха добре тренирана маневра, като новите идваха на бегом, подреждаха се до първите и се обръщаха към мен. След като пристигнаха всичките, сякаш някой изляя команда и те клекнаха в редица, всички в едно и също положение, изправени, но не напрегнати, като предните им крака бяха плътно прибрани към тялото. Седяха срещу мен, пуснали езиците си да висят встрани от устата, докато дишаха съвсем бавно и равномерно. Всички гледаха в мен и само в мен.

Преброих ги — бяха точно дванайсет.

Хванах по-здраво бухалката, но си давах сметка, че нямам особени шансове, ако се опитат да се нахвърлят върху ми. Ако ме нападнеха, знаех, че ще го сторят заедно, както направеха всичко досега. Бейзболната бухалка, особено ако се развърти добре, е смъртоносно оръжие, и мисля, че бих поразил няколко от тях, но не бих се справил с всичките. Можех да опитам, просто като вероятност, да подскоча и да се хвана за металната скоба, на която висеше рекламната табела, но силно се съмнявах, че ще издържи тежестта ми. Тя бе провиснала на една страна и бе напълно възможно винтовете или болтовете, които я държаха, да се отскубнат от изгнилото дърво при най-лекото подръпване.

Казах си, мога да направя едно-единствено нещо — да остана на място и смело да посрещна развитието на събитията.

Бях откъснал само за миг очи от вълците, за да погледна нагоре към табелата; когато ги сведох отново, пред животните стоеше малкият урод с островърхата глава.

— Би трябвало да ги насъскам срещу теб — гневно изписука той. — Не трябваше да ме удрияш с онова гребло.

— Ако не си затвориш мутрата — рекох му, — ще те прасна с тази бухалка.

Уродът подскочи вбесен.

— Каква неблагоприятност! — изкрещя той. — Да не бяха правилата...

— Какви правила? — запитах аз.

— Трябва да ги знаеш — изписука той ядно. — Нали вие, хората, сте ги измислили.

Едва тогава ме осени.

— Имаш предвид онази история с „три пъти носи щастие“?

— За съжаление — каза остро уродът, — тъкмо нея имам предвид.

— След като вие, шегаджии, се провалите три пъти едно след друго, значи аз съм се отървал?

— Точно така — потвърди той.

Погледнах към вълците. Седяха си там, изплезили езици, и ми се хилеха. Усетих, че на тях не им пукаше. На тях им бе все едно дали ще се нахвърлят върху мен или ще продължат да тичат по пътя си.

— Но има още нещо — рече уродът с подострената глава.

— Искаш да кажеш, че има някаква уловка.

— Не, съвсем не — отвърна той. — Става въпрос само за една достойна рицарска постъпка.

Учудих се какво общо имаше рицарската постъпка с цялата тази работа, но не го попитах. Знаех, че ще ми каже. Той искаше да го попитам; още му пареше от удара с онова гребло и явно бе решил, че този път ще ме поизмъчи доста.

Гледаше ме изпод увисналия перчем и чакаше. Хванах още по-здраво бухалката и зачаках на свой ред. Вълците се забавляваха страхотно. Седяха и мълчаливо се хилеха.

Накрая уродът не издържа.

— Ти успя три пъти и това ти носи щастие — каза той. — Но има друг, който не е.

Хванал ме бе натясно и го знаеше. Просто имаше късмет, че бе извън обсега на бухалката.

— Имаш предвид мис Адамс — рекох колкото се може безразлично.

— Бързо схващаш — отбеляза той. — Ти, като благороден рицар, ще поемеш ли опасността върху своите плещи? Тя е в опасност именно заради теб. Мисля, че си й длъжник.

— И аз така смятам — отговорих.

— Сериозно ли говориш? — викна радостно създанието.

— Разбира се — кимнах.

— Ще поемеш върху своите плещи...

— Стига си дрънкал — прекъснах го. — Вече казах, че ще го сторя.

Навярно бих могъл да му позволя да доиграе сценката си, но имах чувството, че ако го оставя, ще загубя част от достойнството си, а имах предусещането, че достойнството може да ми послужи в дадената ситуация.

Вълците се изправиха на крака, прибраха извадените си езици и престанаха да се смеят.

Съзнанието ми бясно се въртеше на високи обороти, за да измисли някакъв план за действие, който да ми даде възможност да разреши тази дилема. Но се въртеше напразно. Не ми хрумна абсолютно нищо.

Вълците тръгнаха бавно напред, целеустремено и решително. Имаха да вършат работа и възнамеряваха бързо да приключат с нея. Отстъпих назад. С гръб, опрян до стената, може би имах по-големи шансове. Замахнах с бухалката към тях и те веднага спряха, но после тръгнаха отново. Опрял гърба си в сградата, аз застинах и ги зачаках.

Светлина обля отсрещната сграда и плавно се завъртя, за да се насочи надолу по улицата към нас. Два ослепителни фара се появиха от мрака. Чу се вой на двигател, протестиращ срещу ускорението, и през шума му се разнесе свистенето на изтезавани гуми.

Вълците се извърнаха, приклекнаха, задържаха се за момент, насочили вниманието си към светлината, после побягнаха. Някои от тях обаче бяха твърде бавни и колата връхлетя върху тях. Чу се ужасяващият звук от удар на метал в плът и кости. Но в следващия миг зверовете изчезнаха, както бе изчезнало във въздуха съществуването с островърхата глава, след като го бях ударил с греблото.

Колата намали и аз хукнах след нея с всички сили. Вече нямаше никаква опасност, но знаех, че ще се почувствам по-сигурен, след като вляза вътре.

Автомобилът спря, отворих дясната врата и скочих на седалката, след което треснах вратата и я заключих.

— Прескочих първия, остават още два — рекох.

Гласът на Кети бе разтреперан.

— Прескочил си първия? — попита тя. — Какво искаш да кажеш? — Опитваше се да говори спокойно, но не ѝ се удаваше.

Протегнах ръка в мрака и я докоснах. Почувствах, че трепери. Бог ми е свидетел, че имаше за какво.

Придърпах я към себе си и я прегърнах, а тя се притисна в мен. В мрака около нас пулсираше дъвен страх и загадъчност.

— Какви бяха тези животни? — запита тя с неравен глас. — Бяха те притиснали до стената и приличаха на вълци.

— Такива и бяха — отвърнах. — Много особени вълци.

— Особени?

— Върколаци. Поне така си мисля.

— Но, Хортън...

— Прочела си материала — прекъснах я аз. — След като не биваше. Би трябвало да знаеш вече...

Кети се отдръпна от мен.

— Но това не може да е истина — каза тя със строгия тон на учителка. — Просто не може да има върколаци, таласъми и всякакви други измишльотини.

Засмях се леко — не че ми беше до смях, но бях развеселен от яростта на протеста ѝ.

— Нямало ги е — обясних ѝ, — преди да се появи лекомислено първобитно човече и да ги измисли.

Тя се загледана в мен и сетне заяви:

— Те бяха там обаче.

Кимнах.

— И щяха да ме спипат, ако не беше дошла навреме.

— Карах прекалено бързо — обясни тя. — Прекалено бързо за този вид шосе и то през целия път. Упреквах се сама, че карам лудо, но ми се струваше, че се налага. Сега се радвам.

— Аз също — отвърнах.

— Какво ще правим по-нататък?

— Ще продължим пътя си, без да губим време, без да се спираме нито за минутка.

— Имаш предвид Гетисбърг?

— Нали там искаш да отидеш?

— Да, естествено. Но одева ти спомена Вашингтон.

— Наистина трябва да отида във Вашингтон. Колкото се може по-бързо. Навярно ще е по-добре...

— Ако дойда с теб чак до Вашингтон.

— Стига да искаш. Може да е много по-безопасно.

Питах се за какво ѝ го казвах това? Как можех да ѝ гарантирам сигурността?

— Тогава да тръгваме. Чака ни дълъг път. Хортън, ще покараш ли малко?

— Разбира се — рекох и отворих вратата.

— Не, недей — спря ме тя. — Не излизай.

— Трябва да мина от другата страна.

— И така можем да си разменим местата.

Изсмях ѝ се. Бях станал страшно смел.

— Аз съм в безопасност — поясних, — особено с тази бейзболна бухалка. Освен това сега навън няма нищо.

Но грешах. Отвън вече имаше нещо. Катереше се отстрани по колата и когато излязох от нея, то се настани върху покрива ѝ. Обърна се да ме погледне, като се тресеше от ярост. Островръхата му глава се клатеше, дългите му уши плющяха и провисналият перчем подскачаше нагоре-надолу.

— Аз съм Съдията — изписука уродът насреща ми. — Биеш се много нечестно. За такава мръсна игра трябва да има наказание. Ще ти свиря фал!

Замахнах ядосано с бухалката, хванал я с две ръце. Срещите ми с това странно същество бяха прекалено много за една нощ.

То не изчака. Знаеше какво го очаква. Изчезна яко дим, а бухалката изсвистя във въздуха.

ТРИНАЙСЕТА ГЛАВА

Свих се на седалката и се опитах да поспя — сън не ме хващаше. Тялото ми се нуждаеше от почивка — мозъкът ми се съпротивляваше. Стигах до самата граница на съня, но така и не успях да се потопя изцяло в забравата.

През ума ми минаваха като на парад какви ли не образи — без начало, без край и без причина. В действителност изобщо не мислех съзнателно, защото бях твърде изморен. Бях седял прекалено дълго време зад волана; през цялата нощ чак до спирането рано сутринта за закуска някъде близо до Чикаго, а после продължих на изток срещу изгряващото слънце, докато Кети не ме смени. Тогава се опитах да поспя и дремнах за малко, но не успях да отпочина. А сега, след като обядвахме някъде към границата на Пенсилвания, бях се настанил на седалката с намерение да наваксам спането. Но не успях.

Вълците се появяваха отново, разхождайки се из мозъка ми по същия невъзмутим начин, по който се бяха движили по улицата на Уудман. Приближаваха се към мен, докато аз се притисках с гръб към сградата и макар да поглеждах за Кети и да я чаках, тя все не идваше. Те се нахвърлиха върху мен и аз започнах да отбивам атаките им, като осъзнавах, че в крайна сметка няма да се справя с всичките. Съдията бе кацнал върху скобата, която прикрепваше скърцащата табела, и крещеше с пискливия си глас, че ми свири фал. Ръцете и краката ми натежаха и станаха неподвижни, цялото тяло ме болеше и се потях от отчаяното усилие да се отърся от вцепенението. Ударите, които нанасях с бухалката, изглежда бяха слаби, въпреки че влагах в тях всичката си сила, и тревожно се питах, защо ставаше така, докато съвсем бавно не осъзнах, че държах не бейзболна бухалка, а гърчеща се жива гърмяща змия.

И в мига когато осъзнах това, змията, вълците и Уудман изчезнаха от мозъка ми и отново се върнах към разговора със стария ми приятел, сгушил се в креслото, което заплашваше да го погълне. Той махна по посока на вратата, която водеше към задния двор, и като

проследих ръката му, видях в небето приказен пейзаж, с прастари извити дъбове и замък, чиито снежнобели островърхи кули и дълбоки бойници се губеха в облаците. По стръмния път, виещ се по дивите скали, се движеше пъстра тълпа от всякакви рицари и чудовища. „Мисля, че сме преследвани“ — каза ми моят стар приятел и едва бе изрекъл тези думи, когато покрай главата ми профуча стрела и се заби дълбоко в гърдите му. Някъде отстрани като иззад кулиси — сякаш мястото, където се намирах, представляваше сцена, — сладък глас задекламира:

„Кой уби червеношийката? Врабчето, казах аз...“

Като се взрях по-отблизо, ясно видях, че старият ми приятел със стрела в гърдите съвсем не е червеношийка, а врабче, и се запитах дали не е бил убит от друго врабче или аз не съм разбрал и е ставало дума за червеношийка, която е убила врабче. Тогава попитах дребния урод с островърхата глава, който бе Съдията и сега бе кацнал върху полицата на камината, защо не свири фал, след като едва ли имаше понечестна игра от това да причинят смъртта на приятеля ми. Макар да бях сигурен, че той е мъртъв, тъй като продължаваше да седи както преди, погълнат от креслото, с усмивка на устните, а от мястото, където се бе забила стрелата, не течеше кръв.

После, подобно на вълците и Уудман, старият ми приятел и кабинетът му изчезнаха и за момент сцената в съзнанието ми остана празна, което ми достави огромно удоволствие. Почти веднага, обаче, се видях да тичам надолу по някакъв булевард и забелязах насреща си сграда, която разпознах и до която се мъчех с всички сили да се добера, тъй като бе въпрос на живот и смърт. Накрая успях. Вътре, на бюрото до самата врата, седеше агент на ФБР. Познах, че е такъв, защото имаше широки рамене и квадратна брадичка и носеше мека черна шапка. Приближих устните си до ухото му и прошепнах нещо за страшна тайна, която не трябваше да се казва никому, тъй като означаваше смърт за всеки научил я. Той ме изслуша, без да промени изражението си, без нито едно мускулче да трепне на лицето му, и когато свърших, посегна към телефона.

„Ти си член на Тълпата — каза ми той, — от сто крачки ги разпознавам.“

И тогава разбрах, че съм сгрешил, защото той не бе агент на ФБР, а просто самият Супермен. Мястото му веднага бе заето от друг човек

в друго помещение — висок строг мъж, важен и сериозен, с бяла грижливо вчесана и подстригана коса и бели щръкнали мустаци. Веднага разбрах, че е агент на ЦРУ. Изправих се и като се повдигнах на пръсти му зашепнах на ухо, много внимателно и повтаряйки съвсем точно, казаното от мен на човека, за когото си помислих, че е от ФБР. Високият и строг мъж стоя неподвижно, докато ме изслушваше, после посегна към телефона.

„Ти си шпионин — рече той, — от сто крачки ги разпознавам.“

Тогава разбрах, че съм си въобразил всичко това, както ФБР, така и ЦРУ, и че не се намирам в никаква сграда, а сред сива и сумрачна равнина, която се простираше все така плоска във всички посоки до далечния хоризонт, който също бе сив, така че ми бе трудно да определя къде точно свършваше равнината и започваше небето.

— Помъчи се да заспиш — каза Кети. — Имаш нужда от сън. Искаш ли аспирин?

— Не, само това не — промълвих аз. — Нямам главоболие.

Това, което изпитвах, беше много по-страшно от главоболие. Не сънувах, тъй като бях полубуден. През цялото време осъзнавах, че всички тези други неща се случват в съзнанието ми, докато се намирах в колата и колата се движеше. Пейзажът навън не се сменяше незабелязано за сетивата ми; виждах дървета и хълмове, поля и далечни селца, други коли по пътя и проблясването на асфалта далеч напред; чувах шума на двигателя и свистенето гумите. Но забелязвах всичко това само на заден план, замъглено и избледняло, нещо като фон, сякаш изобщо не влияещ на виденията, които се пораждаха от развилнелия ми се мозък, изгубил контрол върху разума и подивял, отдал се на фантазиране и творящ небивалици.

Отново се озовах сред равнината и сега установих, че тя нямаше никакви отличителни белези, просто беше самотно безкрайно поле, чийто плосък изглед не се нарушаваше от никакъв хълм, хребет или дърво, а се простираше все така до безкрая. Небето, досущ като равнината еднообразно, беше лишено от всякакви черти, без нито едно облаче, слънце или звезда и бе трудно да се определи дали е ден или нощ — беше твърде светло за нощ и твърде тъмно за ден. Цареше сумрак и се запитах дали е възможно винаги да е така, място, където да няма нищо друго освен здрач, който клони към нощ, но никога не я достига. Докато стоях така, изправен наред равнината, долових лай,

който идваше от много далече, звук, който не можеше да бъде сбъркан, същият, който чух, когато излязох на прага за глътка чист въздух и видях глутницата, носеща се надолу по склона към Самотната долчинка. Изплашен от звука, бавно се обърнах, като се опитвах да определя от каква посока идва, и забелязах нещо, което се движеше по ръба на далечния хоризонт и чиято чернота смътно го очертаваше на сивия фон на небето. Смътно наистина, но не чак толкова, че да бъде сбъркано, бих го познал навсякъде с този дълъг змиеподобен врат, завършващ с грозната, винаги готова да се стрелне глава, и с тези триъгълни израстъци по гръбнака.

Втурнах се да бягам, макар да не знаех накъде, но в едно бях сигурен, че няма къде да се скрия. И докато тичах, разбрах що за място бе това — място, което съществуваше от веки веков и което щеше да съществува вовеки веков, където никога нищо не се случва, нито щеше да се случи някога. После се появи нов звук, постоянен, приближаващ се звук, който се долавяше в паузите тишина между воя на вълците — пляскащ, шляпащ звук, към който се примесваше шум на триене и от време на време остро жужене. Обърнах се кръгом, за да огледам равнината, и не след дълго ги видях — армия подскачащи, гърчещи се гърмящи змии, насочили се към мен. Обърнах се, поех с пълни гърди въздух и хукнах отново, като добре съзнавах, че няма нито смисъл, нито нужда да го правя. Защото това бе място, където никога нищо не се случва и където никога нищо нямаше да се случи, и понеже бе именно такава, то именно тук бях в пълна безопасност. Знаех, че бягам само от панически страх. Мястото наистина беше безопасно, но поради същата тази причина това бе място, където всичко е напразно и безнадеждно. Въпреки това продължавах да тичам, защото не можех да спра. Чувах воя на вълците, който нито се приближаваше, нито се отдалечаваше, и плющенето на гърмящите змии, които се движеха в крак с мен. Силите ме напуснаха, задъхах се и паднах, после станах, хукнах и пак паднах. Накрая се сгромолясах и останах да лежа така, без да ме е грижа за нищо повече, без да ме е грижа за това какво може да се случи, защото знаех, че на това място не се случва абсолютно нищо. Не се опитах да се изправа. Просто останах да лежа и позволих на безнадеждността, безсилието и тъмнината да ме завладеят.

Внезапно обаче осъзнах, че има нещо нередно. Нямаше го шумът на двигателя, свистенето на гумите по асфалта, чувството за движение.

Вместо това усетих полъха на лек ветрец и аромата на множество цветчета.

— Събуди се, Хортън — рече удивено Кети. — Случи се нещо много, много странно.

Отворих очи и с мъка се надигнах. С юмруци разтърках залепналите си от сън очи.

Колата бе спряла и вече не се намирахме на магистралата. Въобще не се намирахме на никакво шосе, а на разбит коларски път, който се спускаше надолу по склона на хълм, заобикаляйки скали, дървета и разцъфнали храсталаци. Между дълбоките коловози на пътя растеше трева и над всичко тегнеше тишина и пустота.

Изглежда бяхме на върха на висок хребет или планина. Долната част на склона бе гъсто залесена, но тук, на билото, дърветата бяха редки и разпръснати, въпреки че размерите им компенсираха малкия им брой — повечето бяха огромни дъбове, дебелите им клони бяха извити и набраздени, а стволите им бяха облечени с дебели кожуси от лишеи.

— Просто карах по пътя — каза Кети разтреперана, — не много бързо, дори под разрешената скорост — навярно с около осемдесет. И изведнъж се оказах извън пътя и колата спря с изключен двигател. А това е невъзможно. Такива неща не се случват никога.

Още не се бях разбудил напълно. Отново разтърках очи, не толкова за да прогоня съня, а защото имаше нещо нередно в това място.

— Не усетих никакво намаляване на скоростта — обясни Кети. — Никакво рязко спиране. И по какъв начин се озовахме извън магистралата? Просто няма как да я напуснем.

Тези дъбове ми бяха познати — опитвах се да си спомня къде съм ги виждал — не съвсем същите дървета, естествено, но други, много подобни на тях.

— Кети, къде се намираме? — попитах аз.

— Трябва да сме на върха на Южната планина. Току-що минахме през Чембърсбърг.

— Да — промълвих, — съвсем близо до Гетисбърг.

Макар че, когато зададох въпроса, имах съвсем друго предвид.

— Не си ли даваш сметка какво стана, Хортън? За малко можехме да загинем и двамата.

Поклатих глава.

— Няма да загинем. Не и тук.

— Какво искаш да кажеш? — попита тя раздразнено.

— Онези дъбове — рекох. — Къде си виждала онези дъбове порано?

— Никога не съм ги виждала...

— Виждала си ги — прекъснах я аз. — Трябва да си ги виждала. Когато си била дете. В книга за крал Артур или може би за Робин Худ.

Кети пое дъх с широко отворена уста, възкликна и протегна ръка да хване моята.

— Онези стари романтични, пасторални картинки...

— Точно така — потвърдих. — Много е вероятно всички дъбови дървета в тази страна да са от същия вид, всички тополи да са високи и величествени и всички борове да са с почти триъгълна форма, както са в книжка с картинки.

Ръката ѝ стисна по-здраво моята.

— Онази друга земя. Мястото, което твой приятел...

— Може би — отвърнах. — Може би.

Защото дори и да знаех, че няма грешка и тази земя съществува, защото в противен случай двамата с Кети трябваше да сме мъртви, все още не можех да приема истината.

— Но аз си мислех — поде Кети, — че ще е пълна с призраци, таласъми и други страхотии.

— Смятам, че тези ужасни неща наистина ще ги срещнем тук. Също толкова вероятно е, обаче, да срещнем и някои добри същества.

Тъй като, ако това действително бе мястото, за което бе предполагал старият ми приятел, в него трябваше да съществуват всички легенди и митове, всички приказки, за които човек толкова много бе мечтал, че се бяха превърнали в част от него.

Отворих вратата на колата и излязох навън.

Небето беше синьо — навярно с донякъде твърде силен оттенък — ярко, наситено и все пак особено приятно синьо. Тревата беше малко по-зелена, отколкото ми се струваше, че трябва да бъде, и в тази допълнителна зеленина се усещаше нещо радостно, такова чувство, каквото може да изпитва осемгодишно момче, когато върви босо през меката току-що поникнала пролетна трева.

Като стоях до колата и се оглеждах наоколо, си дадох сметка, че мястото изцяло е взето от книга с приказки. По някакъв почти неуловим начин, който усещах, но не можех да изразя с думи, то се различаваше от добре познатия ни материален свят и беше сякаш прекалено съвършено, за да се намира на Земята. Изглеждаше като илюстрация от книги.

Кети заобиколи колата и застана до мен.

— Толкова е спокойно тук — каза тя. — Човек просто не може да го повярва.

Към нас нагоре по склона се изкачваше куче — вървеше бавно, не тичаше. Животното изглеждаше много странно. Ушите му бяха дълги и то се опитваше да ги държи изправени, но горната им половина се прегъваше и увисваше. Беше едро и трмаво и бе вирнало подобната си на камшик опашка право нагоре като антена на кола. Козината му беше къса и загладена, лапите — непропорционално големи, докато тялото му беше невероятно измършавяло. Държеше ръбестата си глава вдигната високо и се усмихваше, като показваше хубавите си зъби, а най-странното бе, че те бяха човешки, вместо кучешки.

То се приближи към нас, после спря и като протегна предните си лапи на земята, сложи главата си върху тях. Задницата му стърчеше нагоре и опашката му се въртеше ли въртеше в кръг. Явно много се радваше да ни види.

Далеч надолу по склона някой подсвирна остро и нетърпеливо. Кучето скочи на крака и се обърна по посоката, от която бе дошъл звукът. Изсвирването се повтори и като ни погледна сякаш с извинение, смешното куче се втурна надолу. Тичаше непохватно, като задните му крака се изтласкваха напред така, че изпреварваха предните, а опашката му, наклонена под ъгъл четирийсет и пет градуса, се въртеше бясно в знак на огромно щастие.

— Виждал съм това куче преди — заявих. — Знам, че съм го виждал някъде.

— Разбира се — отвърна Кети, учудена от факта, че не съм го разпознал, — това бе Плуту. Кучето на Мики Маус.

Хвана ме яд на самия себе си заради недосетливостта си. Веднага трябваше да разпозная кучето. Но когато човек се е настроил

да види таласъм или фея, не очаква пред него да изскочи герой от анимационните филмчета.

И тогава героите от други рисувани филми също трябваша да са тук — и то всички. Не само Мики Маус, Мини Маус, кучето Плуто и патокът Доналд, а всички фантастични герои на Дисни, известни в нашия свят.

Плуто бе дотичал да ни види и Мики Маус му бе свирнал да се връща, а ние двамата, мисля си, не го бяхме приели като необичайно явление. Ако човек не се намираше на това място, а стоеше встрани от него, и погледнеше на събитието по логичен начин, никога не би го приел. При никакви обстоятелства не би допуснал, че съществува такъв свят или че той самият може да попадне в него. Когато, обаче, се озовеше тук и не можеше да избяга, всякакви съмнения се изпаряваха, всичко започваше да изглежда нормално.

— Хортън, какво ще правим сега? — запита Кети. — Мислиш ли, че колата ще издържи по този път?

— Ще караме бавно — отвърнах. — Полека. Пътят може да се оправи по-нататък.

Тя заобиколи колата и седна зад волана. Протегна ръка към ключа, завъртя го, но абсолютно нищо не се получи. Изключи и завъртя още веднъж, но не се чу дори почукването на заял стартер.

Минах отпред и вдигнах капака на колата. Не знам защо си правех труда. Не бях механик. Вероятно не бих могъл да открия причината.

Наведох се над радиатора и погледнах двигателя — стори ми се съвсем наред. Можеше да му липсва половината и пак би ми изглеждал наред.

Възклицание и шум от падане ме накараха да подскоча и при изправянето си ударих силно главата в капака.

— Хортън! — извика Кети.

Минах бързо отстрани на колата и видях Кети да седи край пътя. Лицето ѝ бе изкривено от болка.

— Кракът ми — посочи тя.

Видях, че левият ѝ крак бе затънал дълбоко в единия коловоз.

— Излязох от колата — обясни тя — и се отдръпнах назад, без да гледам къде стъпвам.

Клекнах до нея и освободих крака ѝ колкото бе възможно по-нежно, като оставих обувката залостена в коловоза. Глезенът бе зачервен и одраскан.

— Ама че глупава работа — рече Кети.

— Боли ли?

— И още как! Мисля, че е навехнат.

Глезенът ѝ изглеждаше наистина навехнат. А какво, по дяволите, запитах се аз, може да направи човек с един навехнат глезен на място като това? Тук, разбира се, нямаше лекари. Смътно си спомнях, че навехнато се пристяга с ластичен бинт, но откъде да взема тук ластичен бинт?

— Трябва да си събуеш чорапа — казах. — Ако започне да отича...

Тя повдигна полата си и откачи жартиера, след което нави чорапа надолу. Аз успях да го сваля и видях, че глезенът ѝ бе пострадал лошо. Беше се възпалил и леко отекъл.

— Кети — рекох, — не знам какво да правя. Ако имаш някакво предложение...

— Навярно не е толкова зле — отговори ми тя, — въпреки че ме боли. След ден-два сигурно ще се оправи. Разполагаме с колата, която да ни послужи за подслон. Дори и да не се движи, можем да останем в нея.

— Възможно е наоколо да се намери някой, който може да ни помогне — разсъждавах аз. — Не знам какво да направя. Ако имахме бандаж... Бих могъл да разкъсам ризата си, но превръзката трябва да бъде еластична...

— Някой да ни помогне ли? На място като това?

— Заслужава си да опитаме — казах. — Наоколо сигурно няма само караконджули и таласъми. Дори не вярвам и те да са чак толкова много. Отдавна вече не са на мода. Сигурно има други...

Тя кимна.

— Може би си прав. Идеята да използваме колата за подслон не решава всички проблеми. Имаме нужда също от храна и вода. Но като че ли е твърде рано да се плашим. Вероятно ще мога все пак да вървя.

— Кой се плаши? — попитах аз.

— Не ме залъгвай — рече остро Кети. — Чувстваш, че сме я загазили. Не знаем нищо за това място. Ние тук сме чужденци. Нямаме

право да бъдем тук.

— Ние не сме искали да дойдем тук.

— Това обаче няма значение, Хортън.

И според мен нямаше. Очевидно някой искаше да се озовем в този свят. Някой ни бе пренесъл тук.

Като помислих за това, изтръпнах. Не за себе си — или най-малкото не се безпокоях толкова за себе си. По дяволите, аз бих се справил с всичко. След гърмящите змии, морското чудовище и върколаците вече нищо не можеше да ме стресне. Но не беше честно да се замесва и Кети в цялата тази история.

— Виж какво — предложих, — ако те кача в колата, можеш да заключиш вратите, докато огледам наоколо.

Кети кимна в знак на съгласие.

— Би ли ми помогнал?

Не й помогнах. Просто я вдигнах на ръце и я пъгнах в колата. Настаних я на седалката и се пресегнах през нея да заключа отсрещната врата.

— Вдигни прозореца — наредих й — и заключи вратата. Викай веднага, щом нещо се появи. Няма да се отдалечавам.

Тя започна да вдига страничното стъкло, после отново го спусна и протегна ръка към пода на колата. Взе оттам бейзболната бухалка и ми я подаде през прозореца.

Чувствах се малко глупаво да вървя надолу по пътя с бухалката в ръка. Но тя тежеше приятно в десницата ми и в даден случай можеше да послужи.

Там, където пътят извиваше, за да заобиколи един голям дъб, спрях и погледнах назад. Кети ме гледаше през предното стъкло и аз й махнах, преди да продължа надолу.

Склонът се спускаше косо към огромна и гъста гора. Не подухваше никакъв ветреца, дърветата стояха неподвижни, а зелените им листа блестяха под лъчите на късното следобедно слънце.

Продължих надолу по пътя и на едно място, където той отново завиваше, за да избегне друго дърво, видях стара и износена от времето табела, но надписът все още можеше ясно да се разчете. „КЪМ ХАНА“ — гласеше той и указваше със стрелка посоката.

Като се върнах при колата, разказах на Кети за откритието си.

— Нямам представа какъв може да е този хан, но навярно ще е по-добре да отидем и да го разгледаме, вместо просто да стоим тук. Възможно е там да има някой, който да направи нещо за глезена ти. Най-малкото ще намерим студена или топла вода. Каква всъщност се използва при навяхване?

— Не знам — отвърна тя. — Освен това не ми се нрави предложението ти да отидем в хана, но предполагам, че не можем да останем тук вечно. Налага се да разберем какво става, какво трябва да очакваме.

И на мен идеята да отидем до непознат хан не ми се нравеше, нито ми харесваше онова, което се случваше тук. Кети, обаче, бе права. Не можехме да седим сгушени на топло в колата и да чакаме нещо да се случи.

Затова я измъкнах от колата, сложих я да седне върху предния капак, докато заключих вратите и накрая пъхнах ключа в джоба си. След това я вдигнах и тръгнах надолу по склона.

— Забрави бухалката — рече тя.

— Нямаше как да я нося.

— Аз можех да я нося.

— Най-вероятно няма да ни е необходима — заявих и продължих нататък, като гледах колкото се може по-внимателно в краката си.

Малко след знака пътят извиваше отново, за да заобиколи огромна купчина камъни, и когато ги подминах, забелязах замък на далечния хребет. Замръзнах на място, когато го видях, поразен от неочакваната гледка.

Вземете всички красиви, фантастични, романтични цветни картини на замъци, които някога сте виждали, и ги съберете в една, като съчетаете най-доброто от тях. Забравете всичко, което някога сте чели за това, че замъците са мръсни, вонящи, нехигиенични, а обитателите им са изложени на постоянно течение, и си представете замък от приказките, Камелот на крал Артур, замъците на Уолт Дисни. Направете това и ще получите съвсем бледа представа как изглеждаше този замък.

Това бе замък на мечтите, сякаш старият романтизъм и рицарството бяха дошли от миналото. Беше кацнал на далечен планински връх и сияеше с бляскавата си белота, а от кулите и бойниците се развяваха многоцветните флагове. Беше съвършено

творение и човек инстинктивно разбираше, че никога не би могло да има друг замък, който да се мери с него.

— Хортън — обади се Кети, — пусни ме на земята. Искам да поседя малко и просто да го погледам. Нима през цялото време си знаел, че замъкът е там, и не си казал нито дума...

— Изобщо не подозирах, че съществува — отвърнах ѝ. — Върнах се веднага, след като видях знака за хана.

— Навярно може да отидем в замъка — предложи тя. — Не в хана.

— Можем да опитаме — рекох. — Трябва да има път дотам.

Сложих я на земята и седнах до нея.

— Мисля, че глезенът ми вече се пооправи — каза тя. — Смятам, че ще мога да вървя, ако трябва и на куц крак.

Погледнах глезена ѝ и поклатих глава. Кожата беше ярко зачервена, а подутината доста набъбнала.

— Когато бях малко момиче — взе да разправя Кети, — мислех, че замъците са бляскави и романтични места. После, след като изкарах няколко курса по история на Средновековието, научих истината за тях. Но ето, че тук има точно такъв блестящ замък с развяващи се знамена...

— Замъкът е такъв, какъвто го е сътворило въображението ти — казах. — Подобни замъци ти и милиони други малки и пораснали момиченца сте си представяли в романтичните си главички.

„Това не се отнасяше само за замъците“ — припомних си аз. Тук, в тази страна, живееха всички същества, измислени от човечеството през вековете. Тук някъде Хъкълбери Фин плаваше със сала си по безкрайна река. Някъде в този свят Червената шапчица вървеше по горска пътека. Някъде Мечо Пух се опитваше да се оправи в обърканото си положение.

Каква беше целта на всичко това и трябваше ли да има изобщо цел? Еволюцията често бе стихийен процес, който на пръв поглед изглежда безсмислен. И хората навярно не трябва да търсят някакъв смисъл, защото вътрешната им нагласа им пречи да си представят, камо ли да приемат наличието на други разумни същества. Точно както динозаврите не са били в състояние да си представят (ако динозаврите изобщо са могли да си представят) възможността за съществуване на човешки разум, който да наследи земята след тях.

„Но този свят — казах си, — е именно част от човешкия разум“. Всички неща, всички същества, всички представи в този свят, в това измерение или просто на това друго място бяха продукти на човешкия разум. Много вероятно бе то да е някакво разширение на човешкия разум, място, което бе взело мислите, родени в мозъка на човека, и ги бе използвало като суровини за създаването на нов свят и на нов еволюционен процес.

— Цял ден мога да седя тук — каза Кети — и да гледам замъка, но предполагам, че трябва да тръгваме, ако искаме да стигнем дотам. Няма да мога да ходя, както си мислех. Сърдиш ли ми се?

— Имах един случай в Корея — разказах ѝ аз, — когато по време на отстъпление операторът ми бе ранен в крака и трябваше да го нося. Бяхме се задържали малко повече и...

Тя се засмя щастливо.

— Беше много по-едър и по-тежък от теб — продължих, — съвсем не толкова очарователен, преди всичко мръсен и непрекъснато ругаеше. Накрая се оказа пълен неблагодарник.

— Обещавам, че ще съм ти благодарна — заяви тя. — Толкова е прекрасно!

— Прекрасно ли? — запитах. — С този навехнат глезен и на място като това...

— Виж обаче замъка! — извика тя. — Никога и през ум не ми е минавало, че ще видя замък като този — точно за такъв съм си мечтала.

— Има нещо — рекох, — което ще ти кажа веднъж и няма да го споменавам повече. Съжалявам, Кети.

— Съжаляваш? Защото съм си навехнала глезена ли?

— Не, не заради това — отвърнах. — Съжалявам, че изобщо си тук. Не трябваше да те оставям да се замесиш в тази история. Не биваше да те моля да вземеш плика. Не трябваше да ти се обаждам от онова малко градче, Уудман.

Тя се намръщи.

— Но нищо друго не можеше да направиш. Когато ми се обади, вече бях прочела материала и следователно се бях замесила.

— Възможно бе да не те докоснат. Обаче, след като седнахме заедно в колата на път за Вашингтон...

— Хортън, вдигни ме — помоли тя — и да тръгваме. Ако стигнем твърде късно до замъка, може да не ни пуснат да влезем.

— Добре — съгласих се. — Да вървим.

Станах и се наведох да я взема, но в същия миг нещо зашумя в храстите от едната страна на пътя и оттам излезе мечка. Вървеше изправена на задните си крака и носеше червени шорти на бели точки, поддържани от тиранти. Носеше тояга, праметната през рамо, и ни се усмихваше особено радушно.

Кети се притисна към мен, но не извика, въпреки че имаше пълно право да го стори, защото независимо от усмивката мечокът имаше застрашителен вид.

От храсталака зад него се появи вълк, който не носеше сопа, но който също се опита да ни се усмихне. Усмивката му, обаче, беше не толкова радушна, а някак си зловеща. След вълка изскочи лисица и тримата се подредиха срещу нас, като ни се усмихваха съвсем дружелюбно.

— Бабо Мецо, Кумчо Вълчо и Кума Лисо — обърнах се към тях, — как се чувствате днес?

Опитах се да говоря небрежно, но се съмнявам, че успях, тъй като тези тримата не ми се нравеха. От все сърце съжалявах, че не взех бейзболната бухалка.

Баба Меца се поклони леко.

— Поласкани сме — каза тя, — че ни разпознахте. И каква щастлива случайност е, че се срещнахме. Предполагаме, че вие двамата сте нови по тези места.

— Току-що пристигнахме — рече Кети.

— Е, добре — продължи Баба Меца, — хубаво е, че ни приемате така приятелски. Защото тъкмо си търсехме помощници за едно сериозно начинание.

— Има един кокошарник — допълни Кума Лиса, — който се нуждае от малка проверка.

— Съжалявам, че няма да можем да ви помогнем — отвърнах. — Навярно някой друг път. Мис Адамс си навехна глезена и трябва да я заведе на лекар.

— Това е много лошо — възкликна Баба Меца, като се опита да покаже съчувствие. — Навехнатият глезен може да е, както си мисля, нещо доста болезнено. Особено за една толкова хубава госпожица.

— Не трябва да забравяме обаче курника — намеси се Кума Лиса — и това, че приближава вечер...

Баба Меца изръмжа гърлено:

— Кума Лисо, ти явно нямаш сърце, а само стомах, който вечно е празен. Знаете ли — обърна се тя към мен, — този кокошарник е в съседство със замъка и усилено се пази от глутница кучета и различни други зверове, така че за такива като нас тримата няма шанс да се доберат до него. Много жалко, защото онези кокошки са добре охранени и ще са доста вкусни. Помислихме си, че ако успеем да привлечем на помощ човек, можем да се хванем и да изработим такъв план, който все пак да има някакви шансове за успех. Говорихме вече с няколко души, но те се оказаха страхливци, на които не може да се разчита. Разполагаме с луксозна бърлога недалеч от тук, където можем да седнем и да обмислим плана. Ще има удобен сламеник за госпожицата, а някой от нас може да отскочи до старата Мег да вземе някакви лекове за навехнат глезен.

— Не, благодаря — рече Кети. — Ние отиваме в замъка.

— Може да сте закъснели вече — обади се Кума Лиса. — Там се престарават със затварянето на портите.

— Тогава значи трябва да побързаме — заключи Кети.

Наведох се отново да я вдигна, но Баба Меца протегна лапа и ме спря.

— Сигурно няма да зарежете така, с лека ръка, предложението ни за билетата — каза тя. — Обичате пилешко, нали?

— Разбира се, че го обичат — потвърди вълкът, който досега не се бе намесвал в разговора. — Човекът е месоядно, като всички нас.

— Но е придирчив — заяви Кума Лиса.

— Придирчив? — повтори стъписана Баба Меца. — Това са най-тлъстите кокошки, които старите ми очи са виждали някога. Толкова ще са вкусни, че ще си оближем пръстите, и едва ли някой би желал да пропусне възможността да ги опита.

— При други обстоятелства — казах им — бих погледнал на предложението ви с огромен интерес, но сега ни се налага да тръгваме.

— Може би някой друг път — мрачно рече Баба Меца.

— Да, някой друг път — приех аз. — Ще се радвам, ако ме потърсите отново.

— Когато сте по-гладни — подхвърли Кумчо Вълчо.

— Навярно би имало значение — съгласих се с него.

Вдигнах Кети и тя се сгуши в прегръдките ми. За момент не бях уверен, че ще ни пуснат да си вървим, но те отстъпиха встрани и аз продължих по пътеката.

Кети потрепери и промълви:

— Какви ужасни създания. Стояха и ни се усмихваха, като си мислеха, че ще хукнем с тях, за да крадем пилета.

Едва се сдържах да не погледна назад, за да се уверя, че са още там и не се прокрадват зад нас по пътя. Обаче не посмях да се обърна, защото това можеше да им подсказже, че се страхувам от тях. Аз наистина се страхувах, но именно заради това беше още по-важно да не го показвам.

Кети обви врата ми с ръце и опря глава на рамото ми. „Колко приятно — казах си — е да я нося нея, вместо онзи невеж, ругаещ оператор“. Освен това тя не тежеше толкова много.

Пътят напусна откритото било и навлезе в дълбока и величествена гора, така че само от време на време можех да зърна замъка от някоя горска поляна, и то само части от него. Слънцето се спускаше все по-ниско на запад и гъстата гора се изпълни със сивкав здрач. В дълбините ѝ забелязах някакво раздвижване.

Пътят се разклони и на това място отново имаше знак, този път с две стрелки, като едната сочеше към замъка, а другата — към хана. Но само на няколко метра по-надолу по пътя към замъка имаше масивна желязна врата, която не позволяваше да се продължи нататък, а от двете ѝ страни се издигаше висока ограда от здрава телена мрежа, завършваща най-отгоре с няколко реда бодлива тел. От едната страна на вратата стоеше караулка, боядисана на ярки райета, и на нея се бе облегнал въоръжен страж, който държеше алебардата си доста небрежно. Приблжих се до вратата и се наложи да я ритна, за да привлека вниманието на пазача.

— Закъснял си — изръмжа той. — Вратата се затваря при залез-слънце и се пускат драконите. Рискуваш живота си, ако продължиш надолу по този път.

Приблжих се до вратата и ни огледа по-внимателно.

— С теб има госпожичка. Тя да не е изпаднала в беда?

— Навехна си глезена — отговорих. — Не може да върви.

Стражът изхихика и заяви:

— В такъв случай може да се уреди нещо и да се осигури придружител за госпожичката.

— И за двама ни — сепна се Кети.

Той заклати глава с престорена тъга.

— Мога да си затворя очите и да пусна само един. Не мога да ги затворя за двама.

— Някой ден — отвърнах — не очите ти, а устата ти ще бъде затворена.

— Изчезвай! — викна той ядосано. — Пръждосвай се, заедно с мръсницата си! Нека вещицата в хана направи някакво заклинание, за да ѝ изцери глезена.

— Да се махаме оттук — прошепна Кети уплашено.

— Слушай, приятел — казах на стража, — някой път, когато не са ми заети ръцете, ще се върна да ти затворя ченето.

— Моля те — рече настойчиво Кети, — моля те, нека се махнем оттук!

Обърнах се и тръгнах обратно. Зад нас стражът гръмогласно сипеше заплахи и удряше по пръчките на вратата с алебардата си. Свих по пътя към хана, и след като се отдалечих достатъчно, за да не се виждаме от вратата на замъка, спрях, пуснах Кети на земята и седнах до нея.

Тя плачеше, но като че ли повече от яд, отколкото от страх.

— Никой досега — изхлипа — не ме е наричал мръсница.

Не ѝ обясних, че такива обноски и език често се срещат в замъците.

Кети вдигна ръка и придърпа главата ми близо до лицето си.

— Ако не ме държеше — каза тя, — сигурно щеше да го пребиеш.

— Само блъфирах — отвърнах. — Вратата ни разделяше, а и стражът бе въоръжен с алебарда.

— Той каза, че в хана имало вещица — рече тя.

Обърнах глава и я целунах леко по бузата.

— Опитваш се да ме разсееш, за да не мисля за вещици, така ли?

— Реших, че може наистина да помогне — признах.

— А освен това онази ограда... — поде тя. — С бодлива тел отгоре. Кой е чувал някога за подобна ограда около замък? По онова време бодливата тел още не е била изобретена.

— Взе да става тъмно — отбелязах. — Най-добре е да тръгнем към хана.

— Ами вещицата?

Засмях се, въпреки че в действителност съвсем не ми бе до смях.

— Повечето вещици — обясних снизходително — са просто стари ексцентрични жени, които никой не разбира.

— Може и да си прав — отстъпи тя.

Взех я на ръце и тръгнах отново.

Кети вдигна лицето си към мен и аз я целунах по устата. Ръцете ѝ ме обвиха още по-здраво. Притиснах я до себе си и почувствах нейната топлина и сладост. В продължение на един безкраен миг, освен нас в празната вселена не съществуваше нищо друго; сетне съвсем бавно започнах отново да забелязвам тъмните усои на гората и движещите се сенки из тях.

Малко по-надолу по пътя видях бледа светлина, което според мен трябваше да означава, че там е ханът.

— Почти стигнахме — обявих аз.

— Няма да ти създавам проблеми, Хортън — обеща Кети. — Няма да пищя. Каквото и да срещнем там, няма да пищя.

— Вярвам ти — отвърнах. — Скоро ще се махнем от това място. Не знам точно как, но все някак ще успеем да се измъкнем, и то двамата заедно.

Доколкото успях да го разгледам в стъпяващия се мрак, ханът представляваше стара разнебитена постройка, сгушена край горичка от високи дъбове. От комина в средата на покрива се издигаше пушек, а през ромбовидните прозорчета се процеждаше слаба светлина. Дворът на хана беше пуст и наоколо изглежда нямаше никой.

„Прекрасно“ — рекох си.

Почти бях стигнал вратата, когато на нея се появи прегърбена, уродлива фигура, черно тяло, чиито контури се очертаваха на фона на мъглявата светлина отвътре. Лицето не се виждаше.

— Хайде, момко — викна с писклив глас прегърбената фигура. — Не зяпай така. Нищо лошо няма да ти се случи. Нито на госпожицата.

— Госпожицата е с навехнат глезен — рекох. — Надявахме се...

— Разбира се — прекъсна ме странното създание. — Дошли сте на най-подходящото място, където да се изцери. Старата Мег ще

забърка за него еликсир от горещо мляко и вино с подправки.

Вече виждах донякъде по-ясно — нямаше съмнение, че това е вещицата, за която ни бе споменал стражът. Косата ѝ висеше на тънки рошави кичури около лицето и носът ѝ беше дълъг и изкривен, проточил се към силно издадена напред и нагоре брадичка, до която почти достигаше. Вещицата се подпираше на дървена тояга.

Тя отстъпи навътре и аз влязох. Огънят, който със силен дим тлееше в огнището, почти не успяваше да разпръсне тъмнината в стаята. Мирисът на горящите дърва се смесваше с други, подсилвани от него, странни миризми, които обгръщаха като мъгла помещението.

— Сложи я там — рече вещицата Мег, като посочи с тоягата си. — На стола до огъня. Той е много здрав, направен от истински дъб, и формата му пасва на тялото, а на седалката му има вълнена възглавница. Госпожицата ще се чувства добре.

Занесох Кети до стола и ѝ помогнах да седне.

— Добре ли си? — попитах.

Тя вдигна глава към мен и очите ѝ заблестяха меко на светлината от огъня.

— Добре съм — щастливо отвърна тя.

— Още толкова и ще стигнем у дома — казах ѝ аз.

Вещицата закуцука край нас, като потропваше с тоягата по пода и си мърмореше нещо под носа. После клекна край огнището над жаравата и взе да разбърква тенджерата с вдигаща пара течност. Лумналият за миг огън я освети и показа цялата ѝ грозота, невероятните нос и брадичка, огромната брадавица върху едната буза, със стърчащи косми, които приличаха на крака на паяк.

След като очите ми привикнаха към тъмнината, започнах да различавам някои подробности в обзавеждането на стаята. Три груби дъсчени маси стояха край едната стена и върху тях като бледи и пияни призраци в различни посоки и ъгли стърчаха незапалени свещи, поставени в свещници. В голям шкаф проблясваха под мъжделивата светлина на огъня чаши и бутилки.

— А сега — каза вещицата, — още съвсем мъничко стрита на прах крастава жаба и щипка прах от гробището и еликсирът ще е готов. Щом оправим глезена на госпожицата, ще пристъпим към храната. Ах, да, храната.

Тя изхихика пискливо на някаква шега, за която само можех да гадая — нещо, свързано с храната, както изглежда.

От далечината се дочуха гласове. Може би и други пътници идваха към хана? Навярно бяха цяла дружина.

Гласовете се усилиха и аз излязох на вратата, за да погледна от каква посока идват. Изкачвайки се по пътя, към хана се приближаваха множество хора, някои от които носеха запалени факли.

След тълпата се движеха двама души, яхнали коне, но докато наблюдавах шествието, след известно време забелязах, че този, който вървеше отзад, яздеше магаре, а не кон, и краката му почти се влачеха по земята. Моето внимание бе привлечено обаче от предния конник, и то съвсем неслучайно. Той бе висок и мършав, облечен в рицарски доспехи, държеше щит в едната си ръка, а с другата крепеше дълго копие през рамо. Конят бе мършав, също като ездача си, и вървеше бавно и с наведена глава, като често се препъваше. Когато цялото това множество се приближи, на светлината на факлите видях, че всъщност конят бе само кожа и кости.

Шествието спря и хората се отдръпнаха, когато конят, носещ високото плашило в рицарски доспехи, с препъване излезе пред навалищата. След като се измъкна от тълпата, спря и остана на място с увиснала глава — нямаше да се учудя, ако всеки момент тупнеше като чувал на земята.

Мъжът и конят стояха неподвижно, както и навалищата, и докато ги наблюдавах внимателно, смътно се запитах какво можеше да се случи оттук нататък. На място като това, доколкото предполагам, всичко може да се случи. Цялата работа беше смешна, разбира се — но туй не беше никакво успокоение, тъй като оценката ми по принцип се основаваше на нравите и обичаите на хората от двайсети век и съвсем не бе приложима тук.

Конят бавно повдигна глава. Тълпата зашумя в очакване, вдигайки високо факлите. А рицарят, сякаш със съзнателно усилие, се изправи на седлото и свали от рамото си копието. Аз продължавах да стоя в двора на хана като любопитен зрител, донякъде смаян от гледката пред очите ми.

Изведнъж рицарят извика и въпреки че гласът му прозвуча ясно и силно сред тишината на нощта, необходимо ми беше известно време, за да разбере думите му. Копието, опряно в бедрото му, се насочи

напред и конят се втурна в галоп, преди да осъзна намерението на рицаря.

— Катиф — бе извикал той, — окаян, мръсен невернико, пригответи се да се отбраняваш!

Навярно имаше предвид мен, защото конят се носеше като вихър напред и копие то също бе насочено към мен, а Бог ми е свидетел, че нямах абсолютно никакво време да се подготвя за отбрана.

Всъщност щях да си плюя на петите, понеже знаех, че превъзходството не е на моя страна. Но нямах време да направя каквото и да е и на практика бях полувкаменен от лудостта на всичко това. В продължение на няколко секунди, които ми се сториха цели часове, стоях и вцепенен наблюдавах как бляскавият връх на копие то се приближаваше към мен. Конят не изглеждаше особено силен, но явно умееше внезапно да набира скорост; и сега пъхтеше насреща ми като задъхан парен локомотив.

Върхът на копие то бе вече на два-три метра от мен, готов да ме пониже, когато се поокопитих достатъчно и отскочих встрани. Върхът мина покрай мен, но като че ли в същия момент рицарят загуби контрол върху него или може би конят се бе уплашил или препънал — не знам каква бе причината — във всеки случай, обаче, копие то се замята близо до мен; трябваше само да протегна напред ръце, да го ударя слепешката, за да го отблъсна от тялото си.

Направих го така успешно, че върхът се заби дълбоко в земята. Изведнъж копие то се превърна в катапулт и задният му край, попадайки под мишницата на рицаря, го издигна от седлото високо нагоре във въздуха. Конят заби рязко копита в земята, заора и спря с бясно люлеещи се стремена, докато огънатото копие се изправи и изхвърли нещастният рицар като камък, изстрелян от прашка. Той описа голяма дъга във въздуха и се стовари по лице и с широко разперени ръце и крака в задния край на двора. Разнесе се такава дрънчене, все едно някой удряше празен метален казан с тежък чук.

Хората на пътя, които съпровождаха рицаря, изпаднаха във възторг. Някои от тях се превиваха от смях, хванали коремите си с ръце, докато други се търкаляха по земята, безпомощни срещу пристъпите на собствения си силен истеричен кикот.

Като се тътреше по пътя, пристигна клепоухото малко магаре, все още носещо дрипавия мъж, чиито крака почти се влачеха по земята

— бедния, търпелив Санчо Панса, който за пореден път идваше да помогне на господаря си, Дон Кихот де ла Манча.

Тези, които се превиваха от смях, досетих се, просто бяха дошли да се забавляват, нарочно носеха факли да осветят пътя на рицаря-плашило, като много добре знаеха, че някое от безкрайните му приключения с нещастен край можеше съвсем скоро да им осигури голямо забавление.

Обърнах се назад, към хана... Там нямаше никакъв хан!

— Кети! — извиках. — Кети!

Отговор не последва. На пътя търсецата забавление дружина продължаваше да вие от смях. В другия край на това, което до преди малко беше двор на хана, Санчо бе слязъл от магарето си и се опитваше с всички сили, но безуспешно, да обърне Дон Кихот по гръб. Ханът обаче бе изчезнал — от Кети и вещицата нямаше нито следа.

Някъде от горите надолу по склона долетя пронизителният кикот на вещицата. Почаках и кикотът се чу отново, като този път успях да определя посоката му и се втурнах натам. Прекосих няколко метра празно пространство, което бе представлявало двора на хана, и навлязох в гората. Пръстите на краката ми се закачаха в корени, които се опитваха да ме препънат, и клони ме шибяха през лицето. Но аз не преставах да тичам, протегнал пред себе си ръце, за да предпазя от удар главата си в някое дърво и да не избия малкото мозък, който ми бе останал. Далеч пред мен продължаваше да се чува налудничавото кикотене.

Само ако я хвана, обещах си аз, ще ѝ извия мършавия врат, докато не ме заведе при Кети или не ми каже къде е, след което, предполагам, изкушението да я удуша щеше да е голямо. Но дори докато си го мислех, много добре си давах сметка колко малък е шансът ми да я хвана. Блъснах се в някакъв голям камък и се проснах върху него, после пипнешком го заобиколих и хукнах отново надолу, докато пред мен като насочващ сигнал продължаваше да се носи лудешкият смях, който през цялото време нито се отдалечаваше, нито се приближаваше. Налетях върху едно дърво, но изпънатите ми напред ръце го усетиха първи и ме предпазиха от разцепване на черепа, макар за миг да си помислих уплашено, че и двете ми китки са счупени. Накрая един от корените, с каквито изобилстваше почвата в гората, успя да ме спъне и аз направих кълбо напред във въздуха, но се

приземих на меко — в плитко горско блато. Паднах по гръб и главата ми потъна, но веднага седнах, кашляйки и храчейки, тъй като бях погълнал малко от мътната блатна вода.

Останах да седя неподвижно — знаех, че съм победен. Можех да гоня този кикот из гората в продължение на милион години и никога да не хвана вещицата. Защото знаех, че това е свят, с който нито аз, нито някой друг, може да се пребори. В него човек ще се сблъска с фантастичните същества, зародили се в собствения му мозък, и дори цялото му логично мислене не би му помогнало да се справи с тях.

Седях в тинята, потънал до кръста във водата, над главата ми папурите се полюшваха, а някъде вляво от мен нещо — жаба предполагам — скочи в блатото. Смътно осъзнах, че в далечината съзирам някаква слаба светлина, и бавно се изправих на крака. От панталоните ми се отлепиха парчета кал и с тихо пляскане цопнаха във водата. Но дори и прав не можех да видя добре светлината, понеже бях затънал до колене в тинята и папурите наоколо се издигаха по-високо от главата ми.

С доста труд и мъки започнах да си пробивам път към светлината. Не беше лесно да се върви. Тинята беше дълбока и лепкава, папурите и другите блатни храсти възпрепятстваха движението ми. Крачех бавно през гъстата растителност.

Калта на дъното и самата вода станаха по-плитки и избуялите храсталаци започнаха да оредяват. Видях, че светлината идва от някаква точка над главата ми, и се запитах къде ли може да се намира, но миг по-късно ме спря стръмен бряг и разбрах, че източникът беше някъде отгоре. Опитах да се изкатери, но почвата се оказа доста хлъзгава. Когато стигах до средата, започнах да се пързаям обратно надолу и докато се мъчех да спра, огромна мускулеста ръка се появи сякаш от нищото, аз инстинктивно се вкопчих в нея и веднага усетих как пръстите ѝ обвиха здраво китката ми.

Погледнах нагоре и видях създанието, което ми помагаше. То се надвесваше от брега с протегната напред ръка. Над челото му стърчаха рога, а лицето му беше недодялано, с груба кожа и лукаво изражение. Белите му зъби проблеснаха, когато ми се усмихна, и за пръв път, откакто започна всичко, усетих страх.

Но това не бе всичко. Там, до създанието на брега, беше приклепнал уродът с островърхата глава и когато видя, че го забелязах,

заподскача и гневно закрещя:

— Не! Не! Не два пъти! Само веднъж! Дон Кихот не се брой!

Дявола с лекота ме изтегли на брега, където ме пусна на краката ми.

На земята стоеше фенер и на светлината му забелязах, че Дявола е дундесто създание, малко по-ниско от мен, но с много по-яко телосложение, очевидно склонно към силно затлъстяване. Не носеше никакви дрехи, освен мърлява препаска на кръста си, а огромното му, сякаш надутото шкембе бе увиснало над нея.

Съдията не спираше пискливото си крякане.

— Не е честно! Знаеш, че не е честно. Онзи Дон Кихот е глупак. Никога не върши нещата както трябва. Да победиш Дон Кихот не означава да си бил изложен на опасност и...

Дявола се извърна и замахна с крак, като разцепеното му копито проблесна на светлината на фенера. Ритникът улучи Съдията в кръста, изстреля го във въздуха и го запрати извън полезрението ми. Крясъците му заглъхнаха и се превърнаха в шумолене на тръстика, а накрая завършиха с цопване във водата.

— А сега — рече Дявола, като се обърна към мен, — ще можем да поговорим на тишина и спокойствие, въпреки че онзи е непоправим досадник и скоро ще изпълзи обратно, за да ни се пречка отново. Както ми се струва — продължи той, превключвайки бързо на друга тема, — не изглеждаш особено уплашен.

— Направо съм вцепенен от страх — отвърнах.

— Понякога ми е трудно да разбера — оплака се Дявола, като размахваше рунтавата си опашка, за да покаже колко е учуден, — как точно трябва да изглеждам, когато срещна някой смъртен. Вие, хората, сте ме описали по толкова различни начини, че изобщо ми е трудно да отгатна кой от тях е най-подходящият. В интерес на истината мога да приема всеки от образите, в които съм представян, стига да имаш някакво предпочитание. Макар да признавам, че така, както ме виждаш сега, ми е най-удобно.

— Нямам никакви предпочитания — заявих аз. — Можеш да си останеш така. Не искам да ти развалям удобството.

Макар все още да треперех, бях се поокопитил. Човек не всеки ден разговаря с Дявола.

— Значи искаш да кажеш — заключи той, — че не си се интересувал от мен.

— Допускам, че е тъй — съгласих се.

— Така и предполагам — отвърна той жално. — Все същото ми се случва през последния половин век. Хората почти никога не мислят за мен и дори когато го правят, не са изплашени. Е, чувстват се може би малко неудобно, но не изпитват страх. А това е трудно да се преглътне. Едно време, не толкова отдавна, целият християнски свят изпадаше в ужас от мен.

— Навярно има и такива, които продължават да се плашат — опитах се да го утеша. — В някои от изостаналите страни хората все още ги е страх от теб.

Веднага съжалих за думите си, защото разбрах, че не го утешавам, а само го карам да се чувства още по-зле.

Съдията се катереше по брега. Целият беше покрит с кал и от перчема му се стичаха капки, но когато стъпи на равното горе, побеснял се впусна в див боен танц.

— Няма да го приема — викна той на Дявола. — Не ме интересува мнението ти. Остават му още два пъти. Не отричам за върколаците, но трябва да се съгласиш, че Дон Кихот не е достоен противник. Казвам ти, че Правилото изобщо няма да важи, ако...

Дявола въздъхна с примирение и се протегна да докосне рамото ми.

— Хайде да отидем някъде — предложи той, — където можем да седнем и да поприказваме.

Последва мощно свистене, чу се внезапен гръм и във въздуха се разнесе миризма на сярата. След миг, който едва ли би стигнал на човек да поеме дъх, се озовахме на друго място, на гола поляна върху лека височинка, която се издигаше край малко езеро. Близко до нас се извисяваше група дървета, а край тях бе струпана купчина камъни. От езерцето долиташе мирното квакане на щастливи пролетни жаби и лек ветрец шумолеше из дърветата. Общо взето тук беше много по-приятно отколкото край блатото.

Коленете ми се подгъваха, но Дявола ме задържа прав и ме поведе към камъните. Там ме настани на един от тях, който се оказа много удобен. После седна до мен, кръстоса крака и подви опашката си така, че заостреният ѝ като връх на стрела край легна в скута му.

— Сега ще можем да разговаряме, без постоянно да ни прекъсват — каза той. — Възможно е Съдията да ни открие, разбира се, но това ще му отнеме известно време. Гордея се най-много с майсторството си, да се пренасям много бързо от едно място на друго.

— Преди да се впуснем в дълъг разговор — отвърнах, — имам няколко въпроса, които бих искал да ти задам. С мен имаше една жена, но тя изчезна. Беше в хана и...

— Знам всичко — рече ми той с похотлива усмивка. — Казва се Кети Адамс. Не се безпокой за нея, защото тя бе върната на Земята — имам предвид вашата Земя. Което е много добре, защото изобщо не ни трябваше. Наложих се обаче да я вземем в началото, защото беше с теб.

— Тя не ви е била необходима?

— Не, разбира се — отговори Дяволът. — Необходим си ни само ти.

— Виж какво... — понечих да кажа, но той ме прекъсна с махване на яката си ръка.

— Трябваш ни като посредник. Предполагам, че така трябва да се изразя. Търсехме някой човек, който да работи за нас, да ни бъде нещо като агент. Тогава се появи ти...

— Ако сте искали това — прекъснах го аз, — то се опитахте да го постигнете по доста нескопосан начин. Бандата ви направи всичко възможно да ме убие и само благодарение на добрия късмет...

Дявола се изсмя гръмогласно и обясни:

— Не е въпрос на добър късмет, а на отлично развитото ти чувство за самосъхранение, каквото не съм виждал от години. А колкото до това как са се опитвали да те доведат тук — с удоволствие ти обещавам, че някои от изпълнителите на задачата ще си получат заслуженото наказание. Явно мислят твърде еднопосочно и имат доста голямо въображение, така че ще се наложат известни промени. Бях зает с твърде много други неща, както сигурно можеш да предположиш, и отначало не разбрах какво става.

— Имаш предвид, че онова правило за „три пъти носи щастие“... Той поклати тъжно глава.

— Съжалявам, обаче трябва да ти кажа, че не мога да направя нищо, за да го променя. Правилото си е правило, както разбираш. В крайна сметка именно вие, хората, сте го измислили, наред с куп други, в които няма никаква логика. Като например: „Престъплението

никога не се оправдава“, когато много добре знаете, че не е така, или цялата глупост по отношение на „Рано пиле рано пее“. — Отново поклати глава. — Дори не може да си представите какви главоболия ни създават всички тези тъпи правила, с които постоянно ни ограничавате.

— Но това не са правила — отвърнах.

— Знам. Наричате ги поговорки. Но след като накарате достатъчно хора да повярват, че в тях има нещо вярно, за нас стават правила.

— Значи имате право на още един опит да ме хванете. Освен ако не се съгласиш със Съдията, че онази работа с Дон Кихот...

— Случаят с Дон Кихот се брои — изръмжа той. — Съгласен съм със Съдията, че с този побъркан испански герой лесно би се справило дори петгодишно дете. Аз обаче искам да се приключи с цялата тази история и колкото по-бързо и по-лесно успея да те измъкна от нея, толкова по-добре. Чака ни много работа. Това, което не мога да проумея, е какво криворазбрано чувство за рицарство те накара да се съгласиш на още един рунд. След като се справи с морското чудовище, ти успешно бе издържал изпитанието, но после се остави онзи гнусен Съдия да те придума да...

— Дължах нещо на Кети — прекъснах го. — Аз я забърках в тази каша.

— Знам — рече Дявола. — Знам. В някои моменти просто не ви разбирам вас, хората. В повечето случаи гледате само как да си прережете гърлата или да забиете нож в гърба на ближния, да го отстраните, за да постигнете онова, което наричате успех, после изведнъж се преобразявате и ставате толкова благородни и състрадателни, че просто свят да ти се завие.

— Но ако смятате, че ще имате някаква полза от мен, макар аз изобщо да не мога да го повярвам, защо най-напред се опитахте да ме убиеете? Защо просто не се пресегна, ако това е начинът, по който го правиш, и не ме пренесе направо тук?

Той въздъхна, потресен от невежеството ми.

— За да те убием, трябва да те подложим на изпитание. Това също е правило. Но нямаше нужда да се престаряваме толкова. Онези изпълнители се събират и измислят разни сложни начини как да направят нещо, и нямам нищо против да се забавляват по този начин.

Те обаче толкова се запалват по някой от тези свои странни подходи, че решават да го изпробват на практика. Усложненията, които си създават, за да извършат просто убийство на човек, са извън всякакви разумни граници. И за всичко туй, естествено, сте виновни вие, хората. Вие правите същото. Вашите писатели, вашите художници на комикси, вашите сценаристи — всичките ви творци — се събират и измислят всякакви налудничави образи и невъзможни ситуации, а ние сме тези, които трябва после да се справяме с тях. А това, мисля, ни връща отново към предложението, което искам да обсъдя с теб.

— Тогава премини направо към него — подканих го. — Имах тежък ден и сигурно ще спя поне двацет часа. В случай че намеря удобно място, където да легна.

— О, това е лесно — каза той. — Между онези два камъка има легло, застлано с листа, които ветровете довяха миналата есен. Тук мястото е много спокойно и предполагам, че ще ти бъде удобно.

— И пълно с гърмящи змии? — рекох.

— Ти за какъв ме вземаш? — възкликна Дявола ядосано. — Нима мислиш, че нямам чест, че ще те натикам в капан? Заклевам ти се, че нищо лошо няма да ти се случи, преди да се събудиш.

— А след това? — попитах.

— След това — обясни той — те очаква още едно опасно изпитание, за да се изпълни правилото за трите пъти. Бъди сигурен, че ще ти стискам палци каквото и да се случи.

— Добре — съгласих се, — след като не може без това. Но се чудя дали не би се застъпил малко за мен. Вече взе да ми писва. Не мисля, че бих издържал нападението на друго чудовище.

— Мога да ти обещаая — заяви Дяволът, — че няма да е чудовище. А сега да поговорим делово.

— Хубаво — съгласих се без особено желание. — Какво имаш предвид?

— Става дума — започна той донякъде сприхаво — за тези глупави фантазии, с които ни подхранвате. Можете ли да очаквате от нас да изградим каквато и да е стройна система на живот въз основа на всички тези неясни празни приказки? Малки наперени птички, кацнали на клон, си подвикват: „Мисля, че видях котка — видях я, видях я.“ А глупавата котка долу на земята зяпа нагоре към птичетата с безпомощен и полувиновен поглед. Как, питам те съвсем искрено,

можем да изградим какъвто и да е свестен образ в ситуация като тази? Дадохте ни, още в самото начало, основа, която бе здрава и материална, родена от твърдо убеждение и истинска вяра. Но сега ставате смешни, като ни приписвате характерни черти, които са едновременно неправдоподобни и нелепи. Това вместо да увеличи силата ни, разваля всичко, което сме постигнали в миналото.

— Искаш да кажеш — обадох се, — че щеше да е по-добре за вашия свят, ако бяхме продължили да вярваме в дяволи, караконджули, таласъми и тем подобни?

— Щеше да е много по-благоприятно за развитието му — отвърна Дявола, — ако поне вярвахте искрено. Но днес вие ни се подигравате...

— Не се подиграваме — възразих аз. — Не забравяй, че голяма част от човечеството изобщо не си дава сметка, че който и да е от вас съществува в действителност. Пък и е невъзможно, след като вие убивате всички, които имат някакви подозрения за съществуването на този свят.

— Имам предвид онова — обясни той с горчивина, — което вие наричате напредък. Можете да направите почти всичко, което пожелаете, и продължавате да искате все повече и повече, изпълвате си съзнанието с очакване и надежда и не остава място за изследване на личните ви качества — като например най-вече на някои недостатъци. Не изпитвате нито страх, нито уважение...

— Изпитваме и страх — прекъснах го, — и голямо уважение. Разликата е в нещата, от които се страхуваме.

— Прав си — призна Дявола. — Водородни бомби и неидентифицирани летящи обекти. Що за хрумване да си измислите някакви налудничави летящи чинии!

— Навярно по-добро от дяволите — напомних му аз. — С някое НЛЮ човек има шанс да се разбере, докато с дявол — никога. Вие сте доста хитри създания.

— Какви времена настанаха — печално заяви той. — Сега се говори за механика, вместо за метафизика. Ще повярваш ли, че нашата нещастна страна гъмжи от летящи чинии, които са много нестабилни машинки и са пълни с всякакви ужасни прищълци, напълно лишени от всякакво достойнство. Просто това са измислени извънземни същества без да е употребена капка здрав разум.

— Навярно това е лошо за вас — казах — и разбирам тревогата ти. Но не знам как може да ти помогна срещу това. Освен в някои културно изостанали области, едва ли ще намериш много хора, които искрено да вярват в теб. Е, от време на време, разбира се, те споменават. Казват „дявол да го вземе“ или „това е дяволска работа“, но в повечето случаи дори не си мислят за теб. Ти си се превърнал в съвсем безобидна ругатня. Просто липсва вярата в теб. Не е като едно време. Не мисля, че това отношение може да се промени. Не можеш да спреш човешкия напредък. Не ти остава друго, освен да изчакаш и да видиш какво ще стане по-нататък. Възможно е събитията да се развият в твоя полза.

— Смятам, че можем да направим нещо — отговори Дявола, — и че не бива да чакаме. Прекалено много сме чакали досега.

— Не мога да си представя какво бихте сторили — възкликнах. — Как...

— Нямам намерение да ти разкривам плановете си — отсеке той. — Ти си надарен с мръсен, хитър, безмилостен разум, какъвто само едно човешко същество може да притежава. Казах ти всичко дотук, само за да можеш някога да го разбереш и тогава да се съгласиш да действаш като наш агент.

И след като произнесе тези думи, Дявола изчезна сред облак серен дим. Останах сам на височинката, а вятърът отвя на изток дима. Поразтреперих се, макар вятърът да не беше студен. Смръзнал се бях по-скоро от компанията, която имах до преди малко.

Околността беше пуста, огряна от бледата луна — пуста и тиха като лоша поличба.

Дявола бе казал, че между два камъка има застлано с листа легло — реших да го потърся. Намерих го и опипах „постелката“ му, но от нея не изскочиха гърмящи змии. Така и предполагах. Дявола не изглеждаше такова същество, което ще те излъже право в очите. Пропълзях между камъните и посъбрах листата, така че да ми е по-удобно.

Лежах в тъмнината под стоновете на вятъра наоколо и си мислех с благодарност, че Кети си е у дома в безопасност. Бях й казал, че някак си ще успеем да се върнем двамата заедно, но тогава не бях си и представял, че след по-малко от час тя ще си е вкъщи на сигурно място. Не беше моя заслуга, разбира се, но това едва ли имаше

значение. Дявола бе свършил работата и макар постъпката му да не бе продиктувана от състрадание, открих, че изпитвам донякъде топло чувство към него.

Помислих си за Кети, за лицето ѝ, обърнато към мен и осветено от пламъците в огнището, и се опитах да видя отново щастието, изписано в очите ѝ. Но не успях да си припомня изражението ѝ и докато се опитвах, навярно да съм заспал.

Събудих се в Гетисбърг.

ЧЕТИРИНАЙСЕТА ГЛАВА

Нещо ме сръга и ме събуди тъй внезапно, че подскочих рязко и ударих главата си в един от камъните. Сред рояка звезди, които се завъртяха лудо из мозъка ми, видях някакъв мъж, който бе приклеknал и ме гледаше. Държеше пушка и макар дулото ѝ да бе насочено към мен, стори ми се, че все пак не се е прицелил точно в моята особа. Най-вероятно нея бе използвал за да ме събуди.

Носеше войнишко кепе, което не пасваше добре на главата му, защото явно косата му от дълго време не е била подстригвана, и избеляла синя куртка с месингови копчета.

— Просто не е за вярване — рече той — как някои хора могат да спят по всяко време.

Извърна глава настрани и изплю голяма струйка тютюнев сок върху камъните.

— Какво става? — попитах.

— Бунтовниците докарват оръдията си — отговори мъжът. — Цяла сутрин се занимават с това. На хълма сигурно са разположени поне хиляда — строени колело до колело.

Поклатих глава.

— Надали са хиляда. Двеста ми изглежда по-точно.

— Може би си прав — каза той. — Предполагам, че бунтовниците не са събрали хиляда оръдия.

— Това трябва да е Гетисбърг — възкликнах.

— Естествено, че е Гетисбърг — отвърна той възмутено. — Не ми кавай, че не го знаеш. Не може да се намираш тук, без да си наясно къде си. Тук стават доста странни неща, ако питаш мен, и ако не греша особено, съвсем скоро ще ни подпукат отново яката.

Разбира се, че беше Гетисбърг. Просто не можеше да е друго. Спомних си, че снощи бях забелязал непознато в горичката наблизо. Наистина ли беше миналата нощ; това снощи ли ми се бе случило или преди цял век? Нима в този свят времето беше без особено значение, както и всичко останало?

Седнах в „легло“ от листа и се опитах да се ориентирам. Предишната вечер заспах край някаква горичка и купчина камъни, а тази сутрин се събудих край Гетисбърг!

Наведох глава и изпълзах от каменното си ложе, но останах клекнал, с лице към мъжа, който ме бе разбудил. Той прехвърли късчето тютюн за дъвчене от едната си буза в другата и ме огледа внимателно.

— От коя част си? — запита подозрително. — Не си спомням да съм виждал някога човек, облечен като теб.

Ако се бях посъвзел малко повече, все някак си щях да му отговоря, но съзнанието ми беше все още замъглено от съня и главата продължаваше да ме боли от удара в камъка. Това, че се бях събудил в Гетисбърг, допринасяше за объркването ми. Знаех, че трябва да отговоря, но не можах да измисля отговор, така че само поклатих глава.

Над мен, по върха на склона, бяха подредени в една линия оръдия, край които се виждаха артилеристи, застанали мирно и насочили поглед към отсрещната страна на езерото, което се намираще в подножието на хълма. Един офицер седеше изправен върху коня си, който пръхтеше нервно, докато по склона пред оръдията пехотата се бе разгърнала в дълга, неравна редица. Някои от пехотинците стояха зад разнообразни барикади, други лежаха на земята, трети седяха спокойно, но всички гледаха към другия бряг на езерото.

— Не ми харесва — заяви войникът, който ме бе открил — нито как изглеждаш, нито как миришеш. Тук има нещо нередно. Ако си от града, нямаш никаква работа тук горе.

Някъде отдалеч долетя звучен, но не много силен гръм. Изправих се да погледна към отсрещния бряг на езерото и забелязах, че от редицата дървета на срещуположния склон се издига облаче дим. Малко по-нататък, в края на гората, нещо изведнъж проблесна, като че ли някой бе отворил вратичката на нажежена до червено печка и после веднага я бе затворил.

— Залегни! — кресна ми войникът. — Залегни, глупак такъв...

Останалото бе заглушено от внезапен трясък някъде точно зад мен.

Видях, че войникът, както и всички останали, бяха налягали с лице към земята. Хвърлих се и се проснах тежко с разперени ръце и

крака. Друг гръм се разнесе вляво от мен и след това видях блясъка на безброй „вратички на печки“, които се „отвориха“ по отсрещното възвишение. Някъде високо и далеч във въздуха над поляната, където лежах, засвириха снаряди и после, на склона зад мен, целият свят избухна.

И продължи да се взривява.

Земята под краката ми се тресеше от канонадата. Над изригващата почва се стелеше гъст пушек. Въздухът стана непоносим. Пригласяйки на трясъка на гюлетата и шрапнелите се разнасяха бръмчащи свистящи звуци. С учудваща яснота на мисълта, каквато се получава понякога, когато човек е скован от страх, установих, че свистенето се дължи на куршумите изстрелвани от височината зад гърба ми, и които обсипваха склона.

Прилепил плътно лицето си до земята, извих главата си така, че да мога да погледна назад към върха. Изненадан открих, че на практика нямаше какво толкова да се види. Плътна димна завеса, увиснала на не повече от метър над почвата, скриваше от погледа почти цялото било. Под нея забелязах краката на обезумели артилеристи, които обслужваха оръдията си, сякаш полухора стреляха с полуоръдия, тъй като от всичко се виждаше едва половината, а останалата му част беше обгърната от пушека.

Сред тази димна завеса блеснаха резки кратки огньовете, когато скритите оръдия отвърнаха на стрелбата от отсрещния бряг на езерото. При всяко изригване на пламъци усещах във въздуха над мен да преминават яростни вълни горещина, но най-странното в случая бе, че ревът на тези оръдия, които стреляха точно над мен, бе заглушаван от шума на бомбардирането, заливащо склона, че се създаваше усещането че гърмят някъде отдалеч.

В облака пушек и над него избухваха снаряди, но техният взрив, замъглен от дима, не бе краткото и ярко проблясване на светлина, каквото човек би очаквал да види, а трептящи оранжеви пламъци, които придаваха на склона вид на мигаща неонова реклама. Разнесе се тътен на мощна експлозия, ярка светкавица прониза въздуха, а после изригна вулкан от черен дим. Някой от снарядите бе улучил сандък с амуниции.

Прилепих се още по-силно към земята, като се опитвах направо да се заровя в нея, да се притисна с цяло тяло и да натежа, така че от

теглото ми почвата да се вдлъбне и да ме защити. Свил се така, си припомних, че навярно се намирам на едно от най-безопасните места по целия Гробищен хребет, тъй като през този ден преди повече от век артилеристите на Конфедерацията са се целили високо. В резултат най-много снаряди паднали не върху билото, а върху противоположния склон.

Обърнах глава и погледнах към отсрещния бряг на езерото. Над възвишението на Семинарията се издигаше нов облак дим, който се стелеше над върховете на дърветата, докато в низините се забелязваха слаби проблесвания, отбелязващи къде се намират дулата на оръдията на Конфедерацията. На войника, с когото разговарях, бях казал че са двеста, но сега си спомних, че са били сто и осемдесет, а на хълма, зад гърба ми, да им отговарят, както пишеше в книгите, били разположени осемдесет. Сега навярно минаваше пладне, защото канонадата започнала малко след един и продължила около два часа.

Там нейде отсреща генерал Ли бе възседнал коня си Пътешественик и наблюдаваше битката. Там нейде Лонгстрийт седеше върху горната напречна греда на груба дървена ограда и мрачно размишляваше, че атаката, която трябваше да поведе, навярно няма да постигне целта си. Казваше си, че такова нападение е типично за янките, докато южняците възлагаха най-много надежди на упоритата си съпротива, подмамвайки силите на Съюза да атакуват. Междувременно те яростно се отбраняваха и изтощаваха силите на северняците.

Само че всичко това бе плод на въображението ми. Там горе не стояха нито Ли, нито Лонгстрийт. Битката, която се бе водила на тази земя, се бе състояла преди повече от век и никога нямаше да се повтори. А това фалшиво сражение, което се разиграваше сякаш на огромна сцена, не беше повторение на битката по начина, по който тя в действителност се бе развила, а се придържаше към една традиция, към начина, по който си я представяха, че се е провела следващите поколения.

Парче желязо се заби в земята точно пред главата ми, като разкъса чимове. Протегнах предпазливо ръка да го докосна, но рязко я отдръпнах, понеже то бе нажежено до червено. Бях съвсем сигурен, че ако ме бе уцелило това парче, щеше да ме убие по същия лесен и ефикасен начин, както при истинско сражение.

Вдясно от мен се издигаше горичката, върху която се бе изсипал най-силния огън на Конфедерацията, после обстрелът се изместил надолу по склона. Зад мен, също вдясно, се намираще голямата грозна врата на гробищата, която сега бе скрита от пушека на оръдията.

Целият пейзаж изглеждаше (не се съмнявах в това) точно както бе изглеждал през онзи ден преди повече от сто години и при пресъздаването на битката щеше да се спазва напълно разписанието на събитията, доколкото бе известно времето, по което са се случили, както разположението и движението на отделните полкове, а също и на по-малките военни подразделения. Но много неща щяха бъдат пропуснати, малки подробности, които следващите поколения не са знаели или са предпочели да забравят, вместо да потърсят истината. Щяха да бъдат инсценирани всички събития, известни на различни дискуссионни клубове за Гражданската война, събиращи се веднъж месечно около кръглата маса; но не и такива, които човек не би могъл да знае, ако лично не е участвал в сражението.

Наоколо адът продължаваше да бушува — дрънкането, гърменето и трещенето, прахът, димът и пламъците — и нямаше намерение да спре. Залепих се плътно до земята, която сякаш не преставаше да се надига под мен. Престанах да чувам и след време ми се стори, че никога не съм чувал и никога повече няма да чувам, че никога не е имало такова нещо, наречено слух, че просто съм си го въобразил.

Навсякъде около мен облечени в синьо тела също се притискаха към земята, свиваха се зад камъни, опираха се до натрупани дървени греди, спотайваха се, доколкото можеха, в набързо изкопани плитки окопи или зад каменни стени. Всички бяха свели глави и стискаха пушки, насочени към отсрещното възвишение, откъдето бълваха снаряди оръдията на Конфедерацията. Чакаха мига, в който артилерията щеше да замлъкне и дълги колони маршируващи мъже като войски на парад щяха да минат край езерото и да тръгнат нагоре по този склон.

От колко време продължаваше всичко това? Погледнах часовника си и видях, че беше единайсет и половина, но това, разбира се, не можеше да бъде вярно, защото канонадата бе започнала най-рано в един часа следобед, дори може би няколко минути по-късно. За пръв път ми хрумна да погледна часовника си, откакто бях отвлечен и

прехвърлен в тази глупава страна. Нямах начин как да разбера разликата между времето на земята и местното, нито дали тук изобщо съществува понятието „време“.

Реших, че навярно са изминали не повече от петнайсет-двайсет минути, от началото на битката — макар да ми се струваше много повече, което бе съвсем естествено. Във всеки случай бях сигурен, че трябва да чакам още дълго, докато оръдията престанат да стрелят. Примирих се с тази мисъл и се постарях тялото ми да не послужи за мишена. След като реших, че ще изчакам края на сражението, започнах да се безпокоя какво ще правя, когато спре обстрела и пехотата на Конфедерацията се втурне да превзема това последно възвишение, развявайки червени бойни знамена, плющящи на вятъра, и стиснали пушки и саби, чиито щикове и остриета щяха да блестят на слънцето. Какво ще правя, питах се, ако някой войник тръгне към мен с насочен щик? Ще хукна да бягам, разбира се, ако имаше накъде да бягам — навярно щеше да има още много хора, които да тичат, най-вероятно облечени в синьо офицери и войници, които едва ли биха обърнали малко внимание на някой човек, бягащ от полесражението. И дума не можеше да става да се отбранявам, дори в ръцете ми да попаднеше пушка, защото никога досега не бях виждал подобни. Изглежда всички се зареждаха отпред през дулото, докато аз не знаех нищо за такъв вид оръжие — нито ми вдъхваха доверие, нито умеех да си служа с тях.

Мъглата на битката ставаше все по-гъста, скривайки слънцето. Долината бе изпълнена с носещи се из въздуха кълбета пушек и димната завеса бе увиснала само на сантиметри над главите на войниците, залегнали по склона пред бълващите огън оръдия на Съюза. Като погледнах надолу, ми се стори, че надничам през тесен процеп, ограден от плющяща драперия с доста мръсен сив цвят.

Внезапно забелязах някакво движение — не бе човек, а по-дребно същество. Помислих си, че е кученце, въпреки че беше твърде кафяво и мъхнато и съвсем не приличаше на куче. По-вероятно беше да е кълвач.

„Слушай, кълвачо — рекох му, — ако бях на твое място, щях да се скрия в хралупата си и да остана там докато свърши пукотевицата“. Не мисля, че му проговорих в действителност, но дори и да бях, това не би имало никакво значение, защото никой, още по-малко този смахнат кълвач, не би могъл да ме чуе.

Той постоя така известно време, после тръгна към мен нагоре по склона, като си проправяше път сред високата трева.

Димен вихър се настани пред мен и закри кълвача. Зад гърба ми батареята продължаваше да стреля, като оръдията сякаш кихаха, вместо да огласят околността, понеже нормалният им тътен бе заглушен от по-мощното свистене и трясък на взривяващата се лавина, която се сипеше от небето. Безброй метални парчета валяха наоколо като тежки дъждовни капки и от време навреме някой по-голям къс се врязваше в почвата, като откъсваше и изхвърляше във въздуха мънички бучки кал и прах.

Димният вихър се разнесе. Кълвачът беше вече доста по-близо и видях, че съвсем не е кълвач. Как не бях успял веднага да разпозная островърхата глава с щръкналия перчем и продълговатите клепнали уши с формата на раковини? Дори от разстояние трябваше да забележа, че това не е нито кълвач, нито куче, а Съдията.

Сега, обаче, го виждах ясно и той гледаше право в мен, дразнейки ме, предизвиквайки ме като наперено петле. Докато го наблюдавах, той вдигна ръка с разперени пръсти и като постави палеца на носа си, ми махна подигравателно.

Трябваше да проявя малко повече здрав разум и да го оставя да прави каквото ще. Не биваше да му обръщам внимание. Но като го видях пред себе си, застанал там наперен и надут на кривите си крака, присмиващ ми се с ръка на носа, не можах да издържа.

Без да мисля, побеснял се втурнах напред. Направих само крачка, когато нещо ме удари. Нажеженото желязо се заби косо в черепа ми, внезапно усетих, че падам надолу по склона, падам много бързо... И това бе всичко.

ПЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

Струваше ми се, че се изкачвам дълго време през тъмна пустош, макар да държах очите си плътно затворени и не можех да знам, че е тъмно. Но ми се струваше, че е така, че мога да усещам тъмнината чрез кожата си, и си представях колко глупаво щеше да бъде, ако след като отворех очите си, се окажеше, че слънцето грее високо в небето. Аз обаче здраво стисках клепачи. Някаква непреодолима сила ме принуждаваше да го правя, за чието естество нямах никаква представа — сякаш край мен имаше нещо, което никой смъртен не трябваше да види. Въпреки че това изглежда си беше чиста фантазия. Нямах никакво основание да мисля така. Навярно най-ужасното от всичко беше, че не разполагах с факти, доказващи попадането ми в този тъмен свят, в който няма нищо, и че пълзях през пустош — не просто пуста земя, а такава, която доскоро бе от твърда материя и населена от пълни с енергия същества, но която сега бе лишена от всякакъв живот и материалност.

Продължавах да се катеря мъчително и бавно, без да знам накъде вървя и защо отивам натам. Струваше ми се, че изпитвах определено задоволство — не защото беше нещо, което исках да правя, а защото алтернативата да не го правя бе толкова ужасяваща, че не исках да мисля за нея. Не си спомнях кой или какво представлявам, нито как съм попаднал тук, нито кога съм започнал това катерене. Струваше ми се, че винаги съм се изкачвал в мрака по този безкраен склон.

Внезапно обаче, докато пълзях, започнах да възприемам нови неща — усещането за земя и трева под ръцете ми, рязката болка от остро камъче, което закачи и ожули коляното ми, лек ветрец разхлаждаше лицето ми, и тихото шумолене на същият този вятър, докато вееше през листа някъде над главата ми. Наоколо сега имаше повече неща, отколкото преди малко. „Този свят — помислих си, — това тъмно място изглежда се събужда и отново се изпълва с живот.“ Престанах да пълзя, отпуснах се с цяло тяло върху земята и усетих излъчваната от нея топлина, насъбрана през летния следобед. После

тишината бе нарушена и от други шумове, освен шумоленето на листата под поривите на вятъра — неравномерното топуркане на крака, звукът на далечни гласове.

Отворих очи — беше тъмно, както си представях, но не чак толкова, колкото си въобразявах. Точно пред мен се виждаха няколко дървета и на хребета зад тази горичка, на фона на обсипаното със звезди небе се очертаваше силуетът на пиано оръдие, със счупено колело и с насочено право нагоре дуло.

Като го видях, осъзнах, че се намирам в Гетисбърг и оглеждайки се, разбрах, че изобщо не съм помръднал. Лежах на същото място, или почти на същото, където се бях намирал този следобед, когато се бях изправил и втурнал към Съдията, махащ ми с ръка върху носа си. Пълзял бях единствено в обърканото си съзнание.

Докоснах главата си и напипах от едната страна на черепа си дълбока лепкава рана. Когато отдръпнах ръката си, усетих как пръстите ми продължават да лепнат. С мъка застанах на колене и замрях така за известно време, докато се овладее напълно. Мястото което бях докоснал, ме заболя силно, но съзнанието ми остана ясно — не чувствах нито замайване, нито объркване в мислите си. Струваше ми се също, че имах достатъчно сили. Парчето желязо едва ме е докоснало, разсъждавах аз, като само е разцепило кожата и откъснало кичур коса.

Дадох си сметка, че Съдията почти бе постигнал целта си, и аз се бях разминал на косъм със смъртта. Нима бяха водили битката само заради мен, само за да ме вкарат в капана? Или това бе нещо, което се случваше периодично, като редовно представление, разигравано отново и отново, обречено да продължава до безкрайност, докато хората от моята земя продължават да се интересуват и вълнуват от Гетисбърг?

Изправих се и почувствах, че краката ме държат здраво, макар да изпитвах някакво странно усещане в коремната област. Докато стоях така и се чудех на какво ли се дължи, осъзнах, че странното чувство е причинено не от нещо друго, а просто от силен глад. За последен път бях ял вчера, когато с Кети спряхме да обядваме малко преди да влезем в Пенсилвания. „Вчера“, разбира се, беше според моето броене на дните — по никакъв начин не можех да определя как тече времето тук, на това разорано възвишение. Според ръчния ми часовник обстрелът,

бе започнал най-малко два часа по-рано, макар точният момент на началото на битката да не бе общоприет исторически факт. Но във всеки случай не беше преди един часа. Това, обаче, вероятно нямаше никакво значение в ситуацията, в която се намирах. В този побъркан свят завесата можеше да се вдигне във всеки миг, според желанието на режисьора.

Закатерих се към върха и само след три крачки се препънах в нещо. Полетях напред през него като инстинктивно протегнах ръце, за да не падна по лице. Юмруците ми се забиха в чакъла, но не това бе най-лошото. Най-страшното бе, когато се извърнах, за да видя в какво съм се спънал. Повдигна ми се, щом осъзнах какво е, но тогава забелязах, че има и други, много други като него, пръснати навсякъде по бойното поле. Сега те представляваха просто безчувствени трупове, лежащи мирно в мрака. Ветрецьт развяваше разкъсаните им дрехи, може би за да напомни, че това някога са били живи хора.

Хора ли? Не, мислено се поправих, само не и хора. Не бяха същества, които човек да оплаче, освен навярно в спомените си за друго време, когато всичко това се е разиграло наистина, а не е било глупаво куклено шоу.

Различна форма на живот, бе предположил моят стар приятел. Вероятно по-добра, доказваща непрекъснатия еволюционен процес и силата на мисълта. Абстрактната мисъл, материализирана в различни форми, създадени да живеят и умират (или да се преструват на умрели), а после на свой ред да се превръщат в проста сила, която отново и отново да приема различни форми.

Но в това няма никакъв смисъл, казах си. Тогава всичко е безсмислено. Огънят нямал никакъв смисъл, докато неизвестен човек не го бе укротил. Колелото нямало никакъв смисъл, докато някой не го бе изобретил. Атомите нямали никакъв смисъл, докато изследователи не си ги бяха представили, не бяха ги открили и не бяха доказали съществуването им (без на практика да го разбират), атомната енергия нямала смисъл, докато в Чикагския университет не пламнал странен огън и по-късно в пустинята не бе разцъфнала огромна зловеща гъба.

Ако еволюцията представлява непрекъснат процес на търсене и раждане на жизнена сила, която да съществува или да се напасне в обкръжаващата я среда, тогава тук, с тази толкова гъвкава и податлива форма на живот, еволюцията сигурно трябва да е близо до крайното си

постижение и слава. Защото тук съществуваше форма на живот, която по своята същност не бе материална, но можеше да се превърне, поне теоретично, в произволна форма на материята. В резултат на това тя беше в състояние автоматично да се приспособи към всякаква околна среда, към всякаква екология.

„Но какъв е смисълът на всичко това“ — запитах се, проснат на бойното поле край Гетисбърг наред с мъртвите мъже (мъртви мъже?). Въпреки че, хрумна ми изведнъж, навярно твърде рано е да се търси смисъл. Ако някой чужд извънземен разум е наблюдавал голите месоядни маймуни, които са обикаляли Африка на стада преди два или повече милиона години, едва ли би открил в тях повече смисъл, отколкото в странните същества в този свят.

Отново се изправих на крака и продължих нагоре по склона покрай горичката и разбитото оръдие — сега забелязах, че наоколо имаше още много разбити оръдия. Стигнах до върха и погледнах надолу към обратната страна на възвишението.

Това, което видях, бе, че сцената е подредена докрай. По склона искряха лагерни огньове, а отнякъде далеч на югоизток долиташе дрънченето на хамути и скърцането на движещи се каруци или навярно на оръдия. Някъде долу, в посока на Облите върхове, започна да реве магаре.

Над всичко това блестяха ярко летните звезди, което противоречеше на историята, защото след последната атака на фаталния склон завалял силен дъжд и някои от ранените, безпомощни да се движат сами, попаднали в придошъл поток и се удавили. Лошото време връхлетяло с истинска „канонада“. Толкова често веднага след люти битки се разразявали такива силни бури, че войниците вярвали, че дъждовете са причинени от тежката артилерийска стрелба.

Склоновете под билото бяха осеяни с тъмни изпъкнали силуети на мъртви хора и тук-там се виждаха мъртви коне, но изглежда нямаше ранени; не се чуваше никакъв звук — онова жално стенание и пъшкане, което се разнася след всяка битка, подсилвано понякога от влудяващите писъци на малцината, които могат още да крещят. Казах си че, едва ли бе възможно за такова кратко време да открият и откарат всички ранени и се запитах дали изобщо е имало ранени — дали сценарият не е бил леко редактиран и поизчистен малко с отстраняването на ранените.

Като гледах онези неясни фигури, проснати по земята, усетих тишината и спокойствието в тях, величието на тяхната смърт. Никой не лежеше в някакво изкривено положение, всички бяха с прилично прибрани ръце и крака край отпуснатите тела, сякаш просто си бяха легнали и заспали. В тях не се забелязваше нито агония, нито мъка. Дори конете приличаха на заспали: нито едно тяло не бе подуто от газовете на смъртта, нито един крак не бе изтегнат гротескно. Цялото бойно поле изглеждаше изискано, чисто, подредено, и навярно донякъде романтично. Тук нещата бяха попроменени, разбирах го, но промените не бяха извършени толкова от този свят, колкото от моя. По такъв начин хората, живели по времето на Гетисбърг, си представяли войната; следващите поколения също я бяха възприемали така, след като годините я бяха лишили от цялата ѝ жестокост, грубост, ужас и я бяха покрили с рицарска мантия, превръщайки я в сага, вместо кръвопролитие.

Знаех, че е погрешно. Знаех, че в действителност нещата не бяха изглеждали по този начин. Но застанал тук, почти бях забравил, че всичко това е просто театър, и възприемах само тегобата и златния ореол на славата.

Магарето бе престанало да реве. Някъде запя група хора край лагерен огън. Зад мен шептяха листата на дърветата.

„Гетисбърг“ — помислих си. Бях го посетил по друго време и в друг свят (или на друг свят, или от друг свят, където и да беше това, или каквото и да представляваше) и бях стоял на същото това място, опитвайки се да си представя какво ли е било. А сега го видях — или поне видях част от него.

Тръгнах надолу по склона, когато някакъв глас изрече името ми.

— Хортън Смит.

Обърнах се към мястото, откъдето бе дошъл звукът, и в първия момент не видях онзи, който бе проговорил, но после го забелязах върху счупеното колело на разбитото от снаряд оръдие. Различавах само очертанията му, островърхата глава с продълговати и заоблени уши; за пръв път той не подскачаше от гняв, а просто си стоеше мирно.

— Ето те, значи, пак — рекох.

— Да — каза Съдията. — Не игра честно. Срещата с Дон Кихот не бива да се брои изобщо и трябва да си разчитал на помощта на Дявола, за да оцелееш под такъв обстрел.

— Добре. Значи Дявола ми е помогнал. Какво ще направиш в случая?

— Признаваш ли го? — попита той обнадеждено. — Признаваш ли, че ти е помогнал?

— Ни най-малко — отвърнах. — Ти го каза, а аз наистина не знам. Дявола изобщо не е споменавал, че ще ми помогне.

Съдията посърна разочарован.

— Е, в такъв случай нищо не може да се направи. Три пъти носи късмет. Такъв е законът и не мога да го оспорвам, въпреки че — добави той заядливо — много бих искал. Не те харесвам, мистър Смит. Изобщо не те харесвам.

— Чувствата ни са взаимни — заявих откровено аз.

— Шест пъти! — измрънка Съдията. — Това е безсмъртие! Нещо невъзможно! Никога по-рано не съм срещал човек, който да е успял дори три пъти.

Приблжих се до оръдието, върху което бе кацнал, и го изгледах изпитателно.

— Ако ще ти е някаква утеха — подех накрая, — не съм се споразумял за нищо с Дявола. Помолих го да се застъпи за мен, но той ми отвърна, че не може да го стори. Каза, че правилото си било правило и не можел да направи нищо.

— Утеха! — изпищя уродът, обзет от ярост. — Защо ще искаш да ме утешаваш? Това, според мен, е някакъв номер. Още един мръсен човешки начин на издевателство!

Обърнах му гръб и троснато заявих:

— Дявол да те вземе!

Какъв смисъл имаше да се опитвам да се държа учтиво с този негодник?

— Мистър Смит — викна той подире ми. — Мистър Смит! Почакай, мистър Смит.

Не му обърнах внимание и продължих да слизам по склона.

Вляво забелязах смътните очертания на бяла къща в някаква ферма, заградена с дъсчена ограда, също боядисана в бяло. Видях, че част от оградата е съборена. През прозорците блестеше светлина и привързани коне тъпчеха в двора пред къщата. Това трябваше да е щабът на генерал Мийд, възможно бе той да е вътре. Ако желяех, можех да се приближа и да го зърна. Но не отидох. Продължих надолу.

Защото съществото представляващо Мийд, нямаше да е истинският Мийд, не повече, отколкото къщата в действителност бе къща или счупеното оръдие — оръдие. Всичко наоколо беше жестока измама, но приела съвсем материална форма — толкова материална, че за известно време там горе на билото имах чувството, че се намирам на истинското бойно поле.

Навсякъде около мен звучаха разни гласове, от време навреме долавях стъпки и виждах неясни човешки фигури да сноват забързано напред-назад, навярно в изпълнение на някакви задачи, но като че ли повече по лична работа.

Пред мен теренът изведнъж пропадна косо и видях, че долу има десте с гъста горичка в горния му край. Край дърветата блестеше лагерен огън. Опитах се да свия встрани, тъй като не исках да се срещам с никого, но се бях приближил прекалено, за да предотвратя издаването си. Камъчета, отронили се под краката ми, се търколиха и заподскачаха надолу към дерето и оттам някой кресна грубо.

Спрях и останах неподвижен.

— Кой е там? — запита отново гласът.

— Приятел — отговорих и осъзнах, че е глупаво, но нищо друго не ми хрумна.

Под светлината на огъня проблесна вдигнатата цев на пушка.

— Няма защо да се притесняваш толкова, Джед — обади се провлечен глас. — Наоколо няма бунтовници, а дори и да имаше, навярно щяха да са по-ниски от тревата.

— Просто искам да съм сигурен — отвърна Джед. — След днешния ден нямам намерение да рискувам повече.

— Бъдете спокойни — казах аз, като пристъпих към огъня. — Не съм бунтовник.

Спрях на разстояние, от което можехме да се видим, и ги оставих да ме огледат. Бяха трима, двама седяха край огъня, а третият се бе изправил и бе вдигнал пушката си.

— Нито си от нашите — рече изправеният мъж, който очевидно бе Джед. — Кой си ти, мистър?

— Казвам се Хортън Смит — представих се. — Вестникар.

— Е, какво ти разправях — каза този, който говореше провлечено. — Ела да седнеш край огъня и да си поприказваме, ако имаш малко време.

— Имам — отвърнах.

— Можем да ти разкажем всичко — намеси се онзи, който не се бе обаждал досега. — Бяхме там, в най-горещата точка на битката. Точно до горичката.

— Почакай — прекъсна го мъжът с провлечения глас. — Няма нужда да му разправяме. Виждах съм го този господин. Беше известно време там горе с нас. Може би през цялото време. Видях го, но после обстановката така се напече, че не ми беше до него.

Приблжих се до тримата войници. Джед опря пушката си до малко сливово дръвче и седна отново на мястото си край огъня.

— Изпържихме си свинско шкембе — посочи той тигана върху жаравата, изръгана настрани от огъня. — Ако си гладен, имаме предостатъчно.

— Трябва, обаче, наистина да си гладен — вметна единият от другите, — за да можеш да го смелиш.

— Мисля, че съм доста гладен — признах аз. Влязох в осветения от огъня кръг и приклекнах. Край тигана с пържено свинско имаше канче с димящо кафе. Вдъхнах аромата му. — Май че изпуснах обяда — добавих, — както и закуската.

— В такъв случай може би ще се справиш — рече Джед. — Имам някой и друг сухар в повече, така че мога да ти направя сандвич.

— Преди това, обаче — предупреди ме говорещият провлечено — ги чукни върху нещо, за да изтръскаш буболечките и червеите. Може да си от хората, които не обичат прясно месо.

— Хей, мистър — подхвърли третият, — струва ми се, че ти е пукната главата.

Докоснах главата си и пръстите ми напипаха лепкава течност.

— Бях изгубил съзнание за известно време — обясних. — Съвзех се едва преди малко. От някое летящо парче е, предполагам.

— Майк — обърна се Джед към мъжа с провлечения глас, — защо не го поизмиете с Ейза и да видим колко е сериозно. Ще му наля чаша кафе. Навярно ще му помогне.

— Няма ми нищо — казах. — Просто леко одраскване.

— По-добре ще е да го огледаме — настоя Майк. — После, като тръгнеш оттук, върви право към Тейнитаун. Малко по-нататък по пътя

ще намериш нашия доктор. Той ще ти намаже с някакъв мехлем раната, за да не се възпали.

Джед ми подаде чаша с кафе, което беше силно и горещо, така че си опарих езика, когато сръбнах от него. Майк почисти главата ми, докосвайки я нежно като жена, като отстрани съсирената кръв и мръсотията с носна кърпа, която навлажняваше с вода от манерката си.

— Само драскотина е — обяви той. — Отпрана ти е малко кожа и това е всичко. Но на твое място непременно бих се отбил при доктора.

— Добре, ще го потърся — съгласих се.

Най-странното в цялата работа беше, че тези тримата наистина си вярваха, че са войници на Съюза. Те не играеха театър. Бяха такива, каквито се предполагаше, че трябва да са. Навярно можеха да се превърнат в каквото и да е или силата (ако това беше сила), която беше в състояние да се трансформира в произволна форма и материя, можеше да представлява каквото и да е. Но след като веднъж възприемеха дадена форма, те бяха до най-малка подробност онова, в което се бяха превърнали. Вероятно след известно време материалните им форми щяха да се трансформират обратно в елементарния си вид, годен да послужи за преобразуване в друго същество. Дотогава обаче те бяха войници на Съюза, които само преди няколко часа бяха участвали в люто сражение на това обезобразено от бомбардировката възвишение.

— Нищо повече не мога да направя — заяви Майк, като се отдръпна и седна отново. — Дори няма чист парцал, с който да ти увия главата. Но ако намериш доктора, той ще се погрижи за теб.

— Ето ти сандвича — каза Джед. — Опитах се да изтърся гадините и смятам, че пречуках повечето.

Яденето не изглеждаше особено апетитно и сухарът беше толкова твърд, както бях чел в книгите, но бях толкова гладен, че го загризах веднага. Джед приготви сандвичи и за останалите и всички седяхме, дъвчейки мълчаливо, защото на човек му бе необходима цялата концентрация, за да яде такава храна. Кафето бе изстинало достатъчно, за да мога да го пия, и ми помогна да преглътна сухара.

Когато накрая свършихме да се храним, Джед наля на всички втора чаша кафе. Майк извади стара лула и тършува из джоба си, докато намери някакви остатъци тютюн, с които да я натъпче. Запали я с главня, измъкната внимателно от огъня.

— Вестникар, а? — поде той. — Най-вероятно си от Ню Йорк. Поклатих глава. Ню Йорк бе твърде близко. Страхувах се, че някой от тях познава доста вестникари от Ню Йорк.

— От Лондон съм — отвърнах. — Дописник на „Таймс“.

— Струва ми се, че не приказваш като британец — отбеляза Ейза. — Те говорят по странен начин.

— Не съм бил в Англия от години — казах. — От дълго време обикалям света.

Това не обясняваше как човек може да загуби британския си акцент, но за сега те го приеха.

— Има един британец с армията на Ли — обади се Джед. — Името му е Фриймантъл или нещо подобно. Предполагам, че го познаваш.

— Чувал съм за него — рекох. — Но никога не съм го виждал.

Изплаших се, защото взеха да стават твърде любопитни. Бяха все още приятелски настроени, но прекалено любопитни. За щастие не продължиха да обсъждат темата. Имаше толкова много други неща, за които искаха да говорят.

— Когато напишеш статията си — попита Майк, — какво смяташ да кажеш за Мийд?

— Е, не знам точно — признах. — Не съм мислил много по този въпрос. Той спечели чудесна битка, разбира се. Накара южняците да го нападнат. Този път им изигра техния номер. Силна отбрана и...

Джед се изплю и заяви:

— Може и да си прав. Но няма никакъв стил. Докато Мак — ето човек, който наистина има стил.

— Колкото до стила, добре — намеси се Ейза. — Той обаче винаги ни оставя да отнесем боя. А човек се чувства хубаво, казвам ви го, да бъде поне веднъж от страната на победителя. — Погледна през огъня към мен. — Мислите ли, че този път победихме ние?

— Сигурен съм — отговорих. — Ли ще се изтегли още утре. Може би вече го прави.

— Не всички войници са на това мнение — заяви Майк. — Говорих с някои, дошли с полка от Минесота. Смятат, че онези щури бунтовници ще се опитат още веднъж.

— Не мисля, че ще го направят — възрази Джед. — Днес следобед им прекършихме гърбината. Дявол да ги вземе, бяха

тръгнали нагоре по склона, сякаш отиваха на парад. Вървяха право срещу нас, вървяха право към дулата на оръдията ни. И ние ги пометохме, стреляйки по тях като по мишени. Винаги са ни казвали колко е умен този генерал Ли, но ако питате мен, не може да е умен генерал, който изпраща хората си на сигурна смърт.

— Бърнсайд направи същото във Фредериксбърг — припомни Ейза.

Джед плю отново.

— Бърнсайд беше тъпанар. Никой никога не е казал, че е умен.

Допих кафето си, завъртях чашата, за да може малкото останала в нея течност да изплакне дъното, и я плиснах върху огъня. Джед се пресегна за канчето.

— Не, благодаря — рекох. — Трябва да вървя.

Не исках да тръгвам. Исках да остана тук и да си поприказвам още поне час с тримата. Топлината на огъня беше приятна, а дерето — уютно.

Изпитвах, обаче, някакво дълбоко, вътрешно предчувствие, че ще е най-добре да се махна оттук при първия удобен момент. Да зарежа тези войници и това бойно поле, преди нещо друго да се е случило. Онова летящо парче желязо за малко щеше да ме убие. Теоретически бях, разбира се, спечелил играта, но нямах вяра на този свят, нито на Съдията. Затова колкото по-бързо се махнех, толкова по-добре.

Станах прав.

— Благодаря ви за храната и кафето. Дойдоха ми много добре.

— Къде отиваш сега?

— Мисля, че най-напред ще потърся онзи лекар.

Джед кимна.

— И аз бих постъпил така на твоето място.

Обърнах се и тръгнах да вървя, като всеки миг очаквах да ме повикат обратно. Но не го сториха и продължих да вървя в мрака, препъвайки се надолу по дерето.

В съзнанието ми изплува груба, полузабравена карта на местността и докато вървах, реших какво ще направя. Ако поемех по пътя за Тейнитаун, щях да бъда твърде близо до бойното поле. Затова реших да го пресека и да държа курс на изток, докато не стигна връх Болтимор и оттам да продължа на югоизток. Въпреки че не знам защо

си правех този труд. В този странен свят което и да е място вероятно ще е еднакво добро или лошо. В действителност не отивах никъде; просто се въртях в затворен кръг. Дявола бе споменал, че Кети е в безопасност, върната отново в света на хората, но с нищо не бе намекнал как може човек да се озове обратно там, нито пък бях толкова сигурен, че мога да му вярвам. Той бе лукаво създание.

Стигнах до края на дерето и попаднах в още по-голяма долина. Пред мен беше пътят за Тейнитаун. Тук-там горяха лагерни огньове и аз ги заобиколих. Но докато се лутах в тъмното, внезапно се блъснах в топло космато тяло, което изпръхтя недоволено. Отскочих назад и като се взрях по-внимателно видях, че това е кон, вързан за остатък от ниска дървена ограда.

Конят наостри ушите и изцвили леко. Навярно стоеше тук от дълго време, може би бе изплашен и ми се стори, че се радва да види човешко същество. Носеше седло на гърба си и бе вързан за оградата с юздата си.

— Здравсти, конче — рекох. — Как си, братче?

Животното отново изцвили тихо и аз се приближих да го погледя по врата. То извърна глава и се опита да я отърка в мен.

Направих отново крачка назад, огледах се и установих, че наблизо нямаше никой. Отвързах поводите, прехвърлих ги през врата му, след което доста несръчно се качих на седлото. На коня изглежда му хареса да е отвързан и послушно тръгна, когато дръпнах юздите.

Пътят за Тейнитаун беше задръстен от каруци, но успях да премина през тях, без някой да ми обърне особено внимание. Прекосих го, насочих коня на югоизток и той се понесе в лек тръс.

Срещнах малки групи хора, запътили се в неизвестна посока, и трябваше да заобиколя цяла батарея оръдия. Постепенно, обаче, движението оредя и въобще изчезна, а когато най-сетне стигнах пътя за Болтимор, препуснах по него, надалеч от Гетисбърг.

ШЕСТНАЙСЕТА ГЛАВА

На няколко километра от Гетисбърг пътят свърши, нещо, което трябваше да очаквам, защото на мястото, откъдето заедно с Кети бяхме попаднали в тази страна, също нямаше никакъв път, а само една коларска пътека. Пътят за Болтимор, за Тейнитаун и всички останали пътища, навярно дори самият Гетисбърг, не бяха нищо повече от сценични декори за битката и щом човек напуснеше бойното поле, вече нямаше нужда от пътища.

След като пътят свърши, не се опитах повече да избирам посоката, а оставих коня да върви накъдето пожелае. В действителност нямаше никакъв смисъл изобщо да продължавам. Не знаех къде да отида, но все пак пришпорих коня. По някаква причина ми се струваше, че може би е добре да се отдалеча поне на известно разстояние от Гетисбърг.

Докато яздех под звездите в меката лятна нощ, за пръв път от момента, в който бях попаднал в тази страна, имах възможност да поразмишлявам малко на спокойствие. Разиграх отново в съзнанието си всичко случило се, откакто бях напуснал магистралата и подкарал по виещия се път към Пайлът Ноб, и си зададох много въпроси за много неща, които бяха станали след това, но не открих задоволителен отговор на нито един от тях. Когато най-сетне го осъзнах, си дадох сметка, че търся отговори, които да се вмести в човешката ми логика, и разбрах, че това няма да ме доведе до верни изводи. Имайки предвид всичко, което знаех, нямаше причина да вярвам, че събитията, разиграли се около мен, се подчиняват на някаква логика. Стигнах до заключението, че единственото възможно обяснение трябваше да се изгради върху хипотезата на стария ми приятел.

Следователно съществуваше свят и аз се намирах в него, където силата-вещество (какъв ужасен термин!) на въображението се бе превърнала в основния материал, от който може да се създава материя, подобие на материя, или нова форма на материя. Помъчих се известно време да измисля определение, което да покрие особеностите на

ситуацията и в което да намаля до разумни граници използването на „вероятно“ и „ако“, обаче това беше безнадеждна задача. Накрая условно нарекох света, в който се намирах, Страна на Въображението, и спрях дотук. Не беше най-достойното решение на проблема, но навярно по-късно някой щеше да изкове по-правилна дефиниция за това място.

Значи тук беше светът, създаден от всички фантазии, от всички вярвания, от всички приказки и народни предания, от всички творби и традиции на човечеството. В тази страна се разхождаха, дебнеха или спотайваха всички същества и се разиграваха всички събития, които непрестанно работещите мозъци на всички лекомислени древни и съвременни примати са си представяли. Тук (всяка нощ или само на Бъдни вечер) Дядо Коледа се носеше из небесата със своята шейна, теглена от елени. Тук някъде (всяка нощ или само в деня на Все Светии) Ишабод Крейн караше изтощената си кобила да галопира по каменист път в отчаяно усилие да стигне магически мост, преди Конникът без глава да хвърли тиквата, която държи отпред на седлото си. Тук Дениъл Буун крачеше гордо през ливадите на Кентъки, праметнал дългата си пушка през рамо. Тук бродеше Сънчо и лукаво хилещи се същества изпълняваха лудешки танци по планинските върхове. Тук се разиграваше битката при Гетисбърг (отново и отново или само при специални случаи?), но не станалото в действителност сражение, а битка безкръвна, увенчана с ореола на величие и слава, каквато общественото съзнание през по-късни години си я представяше. Навярно и други битки, големи и кървави, изглеждаха велики заради значението си и още по-велики заради традицията. Ватерлоо и Маратон, Шайло и Аустерлиц, и някъде в бъдещето, когато щяха да се превърнат в история, безсмислените, изпълнени с човешка агония боеве през Първата и Втората световни войни, в Корея и Виетнам. След някоя и друга година щяха да се появят, за да станат част от този свят, неща от знаменитото бурно време на двайсетте години — палта от миесици се мечки, джобни бутилки с алкохол и екстравагантни женски тоалети, както и гангстерите с автомати, скрити за удобство в калъфи на цигулки — дори може би вече се бяха появили.

Всичко, което човек може да си представи или си е представял много отдавна — цялата лудост и остроумие, цялата буфонада и

жестокост, цялата лекомисленост и тъга, която хората от различните времена, като се започне от древния пещерен човек и се стигне до съвременния, са творили в съзнанията си — беше събрано на това място.

Беше налудничаво, разбира се, ако се погледнеше рационално, от гледна точка на човешката логика, но ето че беше тук, навсякъде около мен. Яздех през местност каквато не може да се види никъде на Земята — приказен пейзаж, замръзнал под призрачната светлина на звезди, струпани в групи, коренно различни от съзвездията, които човек можеше да наблюдава от Земята. Свят на невъзможното, където разни бабини деветини се смятаха за закони, свят, лишен от каквато и да е логика, защото целият бе плод на въображението, непризнаващо никаква логика.

Конят продължаваше да върви напред, преминавайки към бавен ход на по-стръмните места и в лек уверен тръс, където пътят бе чист и равен. Главата ме понаболяваше малко и когато докоснах раната, по пръстите ми отново полепна кръв, но усетих, че започва да се образува коричка — изглежда тя заздравяваше нормално. Изобщо се чувствах по-добре, отколкото си представях, че бих могъл, и продължавах да язда през замрялото поле под блясъка на звездите.

Очаквах всеки миг да срещна някого от странните жители на тази фантастична страна, но никой от тях не се появи. Най-накрая конят попадна на по-утъпкана пътека и премина изцяло в тръс. Километрите оставаха зад гърба ми и въздухът стана по-студен. От време навреме забелязвах в далечината населени места, които ми бе трудно да разпозная, въпреки че едно от тях доста ми заприлича на добре укрепен форт от типа на онези, който пионерите, тръгнали на запад, строили, когато си пробивали път към новите земи на Кентъки. Понякога на осеяната със звезди тъмнина блясваше далечна светлина, но нямаше как да разбере какво може да е това.

Изведнъж конят се закова на място и само благодарение на късмета си не излетях от седлото над главата му. Досега се бе движил в безгрижен тръс като щастливо люлеещо се конче и спирането му бе съвсем внезапно, без никакво предупреждение. Ушите му се наостриха и ноздрите му се разшириха, като че ли се опитваше да различи нещо в мрака отпред.

После изцвили уплашено и отскочи встрани от пътеката, изправи се на задните си крака и сетне се насочи в обезумял галоп право към гората. Задържах се на гърба му само защото се наведох и се вкопчих в гривата му. И добре че го направих, защото иначе ниските клони сигурно щяха да ми отнесат главата.

Сетивата на коня навярно бяха доста по-изострени от моите, защото чак след като бе напуснал пътеката и втурнал към гората, дочух хлипане, което премина в скимтене, и долових миризмата на мърша. В същото време зад нас се разнесе силно пращане, сякаш някакво огромно, тромаво и ужасно същество бързо си пробиваше път към нас.

Както се бях вкопчил с всички сили в гривата на коня, си позволих да хвърля бегъл поглед назад и с крайчеца на окото си забелязах някакво отровназелено с някаква странна форма същество да се движи по петите ни.

Внезапно и толкова бързо, че го усетих едва след като се случи, конят под мен изчезна. Изчезна така, сякаш никога не го е имало, и аз паднах право надолу полуприседнал, докосвайки земята първо с краката си, после се проснах по гръб. По инерция продължих да се пързаям по задник по горската почва още няколко метра. Така стигнах някакъв стръмен склон и се изтърколих чак до подножието му. Въпреки че бях потресен вътрешно и понатъртен и издраскан външно, но успях да се изправа на крака и да се обърна с лице към отровната зеленина, която си пробиваше път през гората след мен.

Знаех точно какво се бе случило, трябваше да го очаквам и да съм готов за него, но язденето на кон ми се бе сторило нещо толкова просто и обикновено, че изобщо не ми хрумна възможността в някой миг представлението със сцената от Гетисбург да свърши. И ето че сега то бе свършило и там, на онези хребети и заоблени хълмове, оцелелите живи хора и проснатите тела, разпръснати по бойното поле, разбитото оръдие, изстреляните снаряди, бойните знамена и всички други неща, създадени и събрани за битката, просто бяха изчезнали. Представлението бе свършило, а актьорите и декорите бяха прибрани в складовете и тъй като конят, който яздех, беше част от този реквизит, също изчезна.

Оставен бях сам в тази малка долина със стръмни склонове сред гората, и щях да срещна лице в лице отвращаващата ме зеленикавост, която се носеше бясно по следите ми — зелен беше не само цветът ѝ,

но също и ужасният ѝ мирис на загнило, който се носеше пред нея. Скимтенето вече беше по-силно и между нотките му се чуваше хлипане и зловещо цвърчене, от които душата ми се разтрепери. Докато стоях така вцепенен, обърнат да посрещна преследвача, най-накрая разбрах точно какво представляваше той — това бе създанието, измислено от Лъвкрафт, похитителят на света, съществото от митовете за Ктулху, онзи Старец, прогонен от Земята и сега върнал се, обзет от кръвожаден, страхотен глад, който го кара не просто да оглозга плътта от костите, а да парализира с неописуем ужас душата, живота и съзнанието на всеки, когото хване.

И аз изпитах този ужас — почувствах как ми настръхва косата, как ми се свива стомахът и как ме завладя слабост, от която ми прилоша и която ме превърна в нещо по-нисшо от човек. Но ме обзе също гняв и именно този гняв, сигурен съм, запази здравия ми разум. Оня проклет Съдия, помислих си, оня малък измамник, оня мръсен негодник! Той ме мразеше, разбира се — имаше право да ме мрази, защото го бях победил не само веднъж, а два пъти, като накрая му бях обърнал гръб и си бях тръгнал презрително, докато той, кацнал върху колелото на счупеното оръдие, се бе опитал да ме извика обратно. Но правилата си бяха правила, казах си, бях играл според тези правила, както той ги бе обявил, и сега по право трябваше да съм извън всякаква опасност.

Зелената светлина вече бе станала по-ярка — по-мъртвешка, отровназелена, — но все още не можех да различа действителните очертания на нещото, което ме преследваше. Миризмата на костница беше по-силна и заседна на гърлото ми, запуши носа ми и се опитах да повърна, но не успях, а най-лошото от всичко бе тази непоносима воня.

Внезапно съзрях създанието, което се промъкваше към мен през гората — не особено ясно, тъй като черните силуети на дънерите накъсваха формата му и я разделяха на части. Видях обаче достатъчно, че да ме плаши до края на дните ми. Вземете огромна, подута крастава жаба, кръстосайте я с гуцер, добавете малко от змия и ще имате съвсем, ама съвсем бегла представа. По-грозно нещо от това, просто не можеше да се опише.

Задавях се и ми се повдигаше, краката ми се подкосяваха от страх, а когато се обърнах да побягна, почвата се надигна изпод мен и

ме захвърли по лице на земята. Стоварих се върху някаква твърда повърхност, като одрах лицето и ръцете си и почувствах, че в устата ми някакъв зъб се разклати от удара.

Вонята обаче бе изчезнала и беше по-светло, отколкото преди, светлината не беше вече зеленикава, и когато се изправих, видях, че гората също е изчезнала.

Забелязах, че съм паднал върху асфалт, и внезапен страх проряза съзнанието ми. Дали не беше писта на летище? Или свръхбърза магистрала?

Замаян от умора, огледах дългата асфалтова ивица.

Стоях точно по средата на автомагистрала. Но нямаше никаква опасност. Срещу мен не летяха коли. Автомобили, естествено, имаше, но те не се движеха. Просто стояха на място.

СЕДЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

Известно време не осъзнавах какво се е случило. Отначало се бях изплашил при мисълта, че се намирам по средата на високоскоростна магистрала. Веднага разпознах какво беше това — широките асфалтови платна, тревната ивица, която ги разделяше, тежката стоманена ограда, която се виеше от дясната страна във всяка от двете посоки на движение и отделяше платната от останалия свят. После видях спрелите автомобили и това също ме стресна. Една закъсала кола, паркирала встрани, извън асфалта, с вдигнат капак на мотора, не беше необичайна гледка. Но да видиш дузина или повече в същото положение беше нещо съвсем друго. А хора нямаше, никаква следа от хора. Навсякъде виждах само коли, някои от тях с вдигнати капаци. Сякаш изведнъж всички тези автомобили се бяха повредили и внезапно бяха спрели на магистралата. И това не бяха единствено колите в непосредствена близост до мен. Навсякъде по платната в двете посоки, докдето ми стигаше погледът, стояха други неподвижни коли, някои от които представляваха само черни точки в далечината.

Едва тогава, след като възприех и осмислих факта, че колите са закъсали, до съзнанието ми достигна друг очевиден факт — нещо, за което би трябвало да се сетя веднага.

Отново бях на земята на хората! Вече не се намирах в онзи странен свят на Дон Кихот и на Дявола!

Ако не бях толкова шашардисан от колите, навярно щях да съм безкрайно щастлив. Но гледката ме смути толкова, че забравих всичко друго.

Отидох до най-близката кола и я огледах. На предната седалка лежаха пътна карта и куп туристически брошури, а в единия ъгъл на задната бяха натикани термос и пуловер. От пепелника стърчеше лула, докато ключовете явно бяха прибрани.

Надникнах също в някои от другите коли. Тук-там имаше оставен багаж, сякаш хората бяха отишли да потърсят помощ и възнамеряваха да се върнат обратно.

Слънцето вече се бе издигнало над хоризонта и въздухът взе да се постопля.

Надолу по пътя като тънка линия, замъглена от разстоянието, се забелязваше надлез, извил се в дъга над асфалтовите ленти. Навярно там имаше отклонение, което щеше да ми позволи да напусна магистралата. Тръгнах към него и дълго време вървах сред утринната тишина. Над горичката встрани от оградата на магистралата прелитаха птички, но не чуруликаха.

Значи отново си бях у дома, както и Кети, ако можех да вярвам на Дявола. „А къде ли е тя?“ — запитах се. Най-вероятно в Гетисбърг, вкъщи, на безопасно място. Обещах си, че веднага щом намеря телефон, ще звънна и ще проверя къде е.

Отминах редица закъсали коли, без да си правя труда да надникна в тях. Най-важното беше да се измъкна от магистралата и да намеря някой, който да ми каже какво става тук. Стигнах до знак, на който пишеше „70S“, и когато го видях, разбрах къде се намирам — някъде в Мериленд между Фредерик и Вашингтон. Дадох си сметка, че конят е изминал значително разстояние през нощта — в случай че географското разположение на онзи друг свят отговаряше на това в нашия.

На табелата, която указваше изхода от магистралата, беше изписано името на град, за какъвто никога не бях чувал. Поех уморено по водещото навън странично платно и там, където то се вливаше в тесен път, видях бензиностанция. Вратите ѝ обаче бяха заключени — изглеждаше изоставена. Продължих да вървя, докато стигнах до някакъв малък град. Покрай бордюрите стояха коли, но иначе по улиците нямаше никакво движение. Влязох в първото заведение, което се изпречи на пътя ми, малко кафене, построено от бетонни панели, боядисани в болнавожълт цвят.

Край дългата маса в средата на помещението нямаше седнали никакви посетители, но някъде от съседно помещение се дочу тракане на тенджери. В печката гореше огън и се разнасяше миризмата на кафе.

Отпуснах се на един стол и почти веднага се появи възпълна жена.

— Добро утро, сър — рече тя. — Много сте ранобуден.

Взе една чаша, напълни я от кафеварката и я постави пред мен.

— Какво друго ще обичате? — попита тя.

— Шунка с яйца — отговорих, — а ако ми дадете малко дребни, бих могъл да се обадя по телефона, докато ги приготвяте.

— Ще ви дам монети — отвърна жената, — но няма да ви свършат работа. Телефонът не работи.

— Искате да кажете, че е развален. Навярно някъде наблизо...

— Не, не това имам предвид — прекъсна ме тя. — Всички телефони не работят. Не работят вече от два дена, откакто спряха и колите.

— Видях колите...

— Нищо не работи — обяви жената. — Не знам какво ще стане с нас. Без радио, без телевизия. Без коли, без телефони. Какво ще правим, когато се свърши храната? Мога да взема яйца и пилета от някоя от фермите наоколо, но синът ми трябва да отиде до там с колелото си, за да ги вземе. Добре, че свърши учебната година. Какво да сторя обаче, когато ми свърши кафето, захарта, брашното и куп други неща? Няма камиони. И те спряха като леките коли.

— Сигурна ли сте? — попитах. — Имам предвид за всички коли. Сигурна ли сте, че са спрели навсякъде?

— За нищо не съм сигурна — отвърна тя. — Единственото, което знам, е, че от два дни не съм виждала кола да мине оттук.

— Но в това сте сигурна, нали?

— Да, напълно — потвърди жената. — А сега ще отида да ви приготвя закуската.

Това ли беше нещото, запитах се, което Дявола имаше предвид, когато ми каза, че разполагал с някакъв план? Когато го спомена там горе на Гробищния хребет, прозвуча просто като идея, която разработва, докато в действителност планът вече е бил пуснат в действие. Навярно всичко бе започнало веднага, щом колата на Кети бе преминала бариерата и се бе озовала в тъмния свят на човешкото въображение. Другите коли по магистралата просто бяха спрели, колата на Кети, обаче, бе прехвърлена на коларския път на върха на планината. Спомних си, че когато Кети се опита да я подкара, двигателят отказа да запали.

Но как е възможно да се постигне такова нещо? Как е възможно да се направи така, че всички коли да се повредят, да продължат по

инерция до спиране, а след това двигателите им да не са в състояние да запалят?

„С магия — отговорих си, — най-вероятно с магия.“ Въпреки че, още като си го помислих, идеята ми се стори невъзможна.

Определено невъзможна в света, където седях и чаках жената да ми приготви закуска. Но навярно съвсем не толкова невъзможна в света на Дявола, където магията представляваше също такъв основен и общовалиден принцип като законите на физиката или химията в моя свят. Защото магията бе принцип, утвърден многократно в старите приказки, в древния фолклор, във фантастични произведения, каквито се пишеха дори до ден-днешен. Едно време хората са вярвали в нея и в продължение на много, много години, както и днес, мнозина се отнасяха с внимание и съвсем не с пренебрежение към това старо вярване, понеже все още не желаеха да отхвърлят изцяло едновременните поверия и в много случаи продължаваха донякъде да вярват в тях. Колко хора се отклоняват от пътя си, за да не минат под стълба? Колко все още изгръпват, когато видят черна котка да пресича пътя им? Колко носят скрито заешко краче или някой друг талисман, монета или малка глупава значка? Колко хора, когато им се удаде възможност, претърсват тревата, за да намерят четирилистна детелина? Навярно никое от тези неща не се вършеше преднамерено или се представяше само като шега, за да се оправдае неотговарящо на съвременните възгледи поведение. Но тези действия издаваха останал от времето на пещерите, вечен човешки стремеж да се предпази от лош късмет или черна магия, от зло око или с каквото и друго име да го назовете.

Дявола се бе оплакал, че простите безсмислени поговорки на хората създават много проблеми в неговия свят, който трябваше да ги смята за закони и принципи. И ако такива неща като „три пъти носи щастие“ действително важаха в света на Дявола, то със сигурност можеше да се приеме, че магията е действаща сила.

Но дори и да беше действаща сила там, нима бе възможно обхватът ѝ да се разпростре и върху нашия свят, където принципите на физиката трябваше да вземат надмощие над магиите? Въпреки че, като се замислих над това, причините за цялата тази работа с омагьосването се кореняха в човека. Човекът го бе измислил и го бе предоставил на

онзи друг свят, така че ако последният на свой ред го използваше срещу него, човекът просто щеше да си получи заслуженото.

Всичко това изглеждаше безсмислено от гледна точка на логическия контекст на човешкия свят. Обаче колите, спрели по пътищата, неработещите телефони, смълчаните радиоапарати и телевизори му придаваха огромно значение. Колкото и да не вярва човек във възможностите на магията, ето че тук, навсякъде около мен, беше доказателството, че тя наистина съществува.

Бях попаднал на такова положение, което на всяка цена трябваше да си обясня. Ако никакви коли не вървяха, ако никакви влакове не можеха да се движат, ако всички комуникации бяха прекъснати, само след още няколко дни страната щеше да се окаже в бедствено положение. Без транспорт и съобщения икономиката на цялата нация щеше внезапно да рухне. В много от големите градове храната нямаше да стига, като настъпването на този момент се ускоряваше от безразсъден стремеж към запасяване. Хората щяха да са гладни и озверели тълпи щяха да се втурнат да търсят храна навсякъде.

Дори сега, според мен, трябваше да се забелязва началото на паниката. Пред лицето на неизвестността и при липсата на свободния поток на информация ще се появят какви ли не спекулации и слухове. След ден-два, подхранвана от тези слухове, ще настъпи абсолютна и пълна паника.

На нашия свят вероятно бе нанесен удар, от който, ако не се намери верен отговор, той може и да не се оправи. Съвременното общество представлява фин и сложен механизъм, който функционира до голяма степен благодарение на бърз транспорт и мигновени комуникации. Издърпайте изпод краката му тези два основни блока и цялата му крехка структура може да се сгромоляса. За не повече от месец нашата горда обществена формация ще изчезне и човекът отново ще стане варварин, като хищни скитащи банди ще търсят такива места, където да намерят препитание.

Бях открил един отговор на въпроса какво бе станало, но определено няхах представа какво може да се направи в случая. Като поразмислих, разбрах, че дори отговорът, с който разполагах, е безполезен. Никой нямаше да ми повярва и много вероятно бе също да не ми се даде даже възможност, да убедя слушателите в правотата на думите си. При сегашната ситуация положително ще възникнат куп

налудничави обяснения и моето ще е само едно от тях — също толкова налудничаво.

Жената подаде глава от кухнята и рече:

— Не съм ви виждала наоколо. Сигурно не сте тукашен.

Кимнах.

— Сега има много чужденци в града — продължи тя. — Дойдоха от магистралата. Някои от тях идват доста отдалеч, а няма как да се върнат у дома и...

— Железниците трябва да работят.

Тя поклати глава.

— Не съм сигурна. Най-близката гара е на трийсет километра оттук и чух някой да казва, че влаковете също не се движат.

— А къде точно се намирам? — попитах.

Жената ме изгледа подозрително.

— Струва ми се — рече тя, — че много неща не знаете.

Не й отвърнах, тя почака и най-сетне отговори на въпроса ми.

— Вашингтон — добави накрая — е на петдесет километра оттук по пътя.

— Благодаря — кимнах й.

— Доста дълъг и тежък поход, особено в ден като този — каза жената. — Ще е бая жежко чак до вечерта. Да не възнамерявате да изминете пеша целия път до Вашингтон?

— Обмислям тази възможност — отвърнах.

Тя вдигна рамене и се прибра в кухнята.

Вашингтон е на петдесет километра, а на колко ли е Гетисбърг? На сто или повече? Освен това не бях сигурен, че Кети ще е в Гетисбърг.

Запитах се къде ли е — във Вашингтон или в Гетисбърг?

Във Вашингтон имаше хора, които трябваше да научат, които имаха право да научат онова, което щях да им кажа, въпреки че най-вероятно нямаше да ме изслушат. Имаше хора, някои на доста високи постове, които ми бяха приятели, и други, които ми бяха добри познати, но ще се намери ли някой между тях да ме изслуша? Представих си разговора с неколцина и реших, че никой от тях няма да ме вземе на сериозно. Първо, те не можеха да си го позволят; не можеха да се изложат на присмеха, с който щеше да се посрещне фактът, че изобщо са ми повярвали. Бях убеден, че във Вашингтон

няма да постигна нищо друго, освен да си удрям главата в каменни стени.

Давайки си сметка за тези евентуални резултати, всичко ми подсказваше, че трябва да намеря Кети колкото е възможно по-бързо. Ако светът бе изправен пред крах, двамата трябваше да бъдем заедно, когато рухне. Кети беше единственият човек на земята, знаещ всичко онова, което знаех и аз. Тя беше единственият представител на човешката раса, който би разбрал душевните ми терзания — единственото същество, което би ми съчувствало и би пожелало да ми помогне.

Макар да не ставаше дума просто за съчувствие и помощ, а да имаше нещо повече от разбиране. Спомних си топлината и уханието на тялото ѝ в ръцете ми, щастливото ѝ лице, когато погледна нагоре към мен осветено от огъня на вещицата. „След толкова много години — помислих си, — след много други жени в странни и далечни земи, тук най-накрая бях открил Кети.“ Бях се върнал в градчето, където бях прекарал детството си, без да съм уверен, че постъпвам правилно, без да съм сигурен какво ще намеря, и там бях открил Кети.

Жената се появи с чиния с яйца и шунка и аз се заех със закуската.

Докато се хранех, в съзнанието ми се прокрадна една странна и адски натрапчива мисъл и постепенно ме обзе целия. Опитах се да се отърся от нея, защото беше лишена от смисъл. Но колкото повече се опитвах да я отхвърля, толкова повече се вкопчваше в мен — убеждението, че ще намеря Кети не в Гетисбърг, а във Вашингтон, пред оградата, опасваща Белия дом, където ще храни катеричките.

Спомних си, че бяхме говорили за катеричките през онази вечер, когато я бях изпратил до дома ѝ; опитах се да се сетя какво ни беше навело на тази тема и за какво си бяхме приказвали във връзка с нея. Обаче не можех да си спомня друго, освен че бяхме говорили за катеричките, и бях съвсем сигурен, че в приказките ни не бе имало нищо, което да породви сегашното ми странно хрумване. Независимо от всичко продължавах да изпитвам безсмисленото твърдо убеждение, че ще откроя Кети край Белия дом. А после, отгоре на всичко, ме обзе паника. Трябваше да стигна колкото се може по-бързо до Вашингтон, за да не изпусна Кети.

— Господине — прекъсна мислите ми жената зад тезгяха, — как сте си одрали така лицето?

— Паднах — отговорих ѝ.

— Имате страшна рана отстрани на главата — забеляза тя. — Изглежда възпалена. Трябва да отидете на лекар.

— Нямам време — рекох.

— Старият доктор Бейтс живее съвсем наблизо — каза жената. — Едва ли има много пациенти и няма да ви се наложи да чакате. Не е голям хирург, но сигурно ще се справи с разцепената ви глава.

— Не мога — отвърнах. — Трябва да отида колкото се може по-бързо във Вашингтон. Нямам време за губене.

— В кухнята имам шишенце с йод. Мога да ви измия раната и да ѝ сложа малко от него. Навярно ще намеря някоя чиста кърпа за чинии, за да ви превържа. Не бива да ходите така навън, защото може да се замърси и разлюти.

Понаблюдава ме още известно време, докато се хранех, накрая заяви:

— Няма да е голям проблем, господине. Освен това знам как да го направя. Едно време бях медицинска сестра. Нещо трябва да не ми е било наред в главата, за да зарежа такава работа и да държа тая дупка тук.

— Споменахте, че синът ви имал колело — обадох се аз. — Той би ли ми го продал?

— Е, откъде да знам — каза жената. — Раздрънкано е и не струва много, но на него му трябва, за да ми носи яйцата.

— Ще му дам добра цена — предложих.

Тя се поколеба, после отвърна:

— Ще го попитам. Но можем да поговорим за това и в кухнята. Трябва да намеря йода. Не мога да ви пусна да си тръгнете отгук в такова състояние.

ОСЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

Жената предказа, че ще бъде доста горещо, и се оказа права. От настилката се излъчваха топлинни вълни и ме обгръщаха. Небето приличаше на бронзова купа и никакъв полъх на ветреца не раздвижваше нажежения въздух.

Отначало имах известни проблеми с велосипеда, но след няколко километра тялото ми възвърна някои от уменията си, запрограмирани в него от дните на детството ми и започнах да въртя по-уверено педалите. Не беше лесно, но все пак беше за предпочитане пред ходенето.

Казах на жената, че ще платя добра цена за колелото, и тя се хвана за думите ми. Взе ми сто долара — почти всичките пари, които имах. Сто долара за стара браква, привързана с тел да не се разпадне, която струваше най-много десет. Но изборът бе да платя цената или да вървя пеш, а аз бързах. Освен това, ако положението продължеше да е същото, вероятно цената за колелото нямаше да изглежда толкова висока. Само ако бих могъл да задържа коня, щях да имам нещо наистина ценно. Конете и велосипедите можеха да се окажат превозните средства на бъдещето.

Магистралата бе задръстена със закъсали коли и камиони, тук-там се виждаше някой автобус, но нямаше никакви хора. Всеки, който е бил в някой от спрелите автомобили, бе имал достатъчно време да се махне от пътя. Гледката беше потискаща, сякаш всички тези превозни средства са били живи същества, които са убити и оставени да лежат тук; сякаш самата магистрала е била живо същество, изпълнено със звуци и движение, което сега лежеше мъртво.

Продължавах да въртя педалите, като изтривах потта от очите си с ръкава на ризата и съжалявах, че нямам манерка с вода. След известно време влязох в някакъв град.

Имаше доста хора, но липсваше движението на машини по улиците. По тях вместо коли се носеха велосипеди и дори видях неколцина, които използваша ролкови кънки. Какво по-смешно на този

свят от мъж в официален костюм, който носи черно кожено куфарче и се опитва да бъде невъзмутим, докато се движи по улицата на ролкови кънки. Хората наоколо мълчаливо бездействаха, насядали по бордюрите, стъпалата или на тревата в градините си, или си вършеха работата, въпреки че по лицата им бе изписано отчаяние.

Стигнах до малък парк, типичен вашингтонски парк, заемащ квадратното пространство между четири улици, със статуя по средата, пейки под дърветата, стара жена, която храни гълъби, и чешмичка с течеща вода за пиене. Именно тази чешмичка ме привлече. След като бях въртял педалите в продължение на часове под парещото слънце, чувствах езика си като топка памук, изпълваща цялата ми уста.

Не се бавих нито миг. Пийнах вода, починах си малко на една от пейките, после възседнах колелото и потеглих отново.

Когато наближих Белия дом, забелязах, че се бе събрала тълпа, застанала в полукръг, заела целия тротоар и част от авенюто. Всички стояха мълчаливо и гледаха в някого, който стоеше до оградата.

„Кети!“ — помислих си. Точно това бе мястото край оградата, където очаквах да я видя. Но защо я зяпат така? Какво става тук?

Настъпих лудо педалите, докато не стигнах насъбралите се хора и скочих от колелото. Като го оставих да падне на тротоара, аз се врязах в тълпата, като се блъсках и ръгах. Хората започнаха да ме ругаят, някои също ме заблъскаха, други се развикаха сърдито, но аз продължих да си пробивам път, докато накрая се озовах на тротоара пред оградата.

А там не беше Кети — стоеше онзи, който, ако бях малко по-съобразителен, можех да очаквам, че ще е тук — Негово Сатанинско Величие Дявола.

Беше облечен тъй, както го бях видял последния път, а противното му шкембе беше провиснало над мръсната препаска, която му осигуряваше поне минималното благоприличие. Държеше опашката си в дясната си ръка и използваше заострения ѝ връх като клечка, с която човъркаше из дългите си здрави зъби. Беше се облегал безгрижно на оградата, и забил разцепените си копита в напукания бетон на тротоара, гледаше похотливо тълпата по начин, който направо вбесяваше. Когато ме видя обаче, пусна опашката си, приближи се и ме поздрави като братле, което бе очаквал с нетърпение.

— Здравей, герой, добре дошъл у дома! — протръби той, запътил се с гъвкава походка към мен и разтворил широко ръце. — Завърна се от Гетисбърг, значи. Виждам, че са те халосали здравата. Къде ти превързаха така добре главата? Изглеждаш прекрасно.

Ръцете му ме обгърнаха, но аз се дръпнах. Ядосан му бях, защото очаквах да видя Кети.

— Къде е Кети? — попитах го. — Предполагах, че тя е тук.

— О, малката мома — рече той. — Не се безпокой. Тя е в безопасност. В големия бял замък на върха. Точно над къщата на вещицата. Навярно си го забелязал.

— Ти ме излъга — викнах му гневно. — Каза ми, че...

— Е, прав си, излъгах те — отвърна Дявола, като разпери ръце, за да покаже, че това няма никакво значение. — Това е един от най-дребните ми пороци. Какво е една малка лъжа между добри приятели? Кети е в безопасност, докато ми помагаш.

— Да ти помагам ли?! — възкликнах отвратен.

— Навярно искаш хубавите коли да тръгнат — каза той. — Искаш радиото да проговори. Искаш телефоните да зазвънят.

Тълпата взе да става неспокойна. Приблужи се още повече и макар хората да не знаеха какво ставаше тук, всички наостриха уши, когато Дявола спомена за колите и радиото.

Той обаче не им обърна никакво внимание.

— Можеш да станеш герой — заяви той. — Можеш да водиш преговорите. Можеш да направиш големия си удар.

Не исках да бъда герой. Тълпата, усетих инстинктивно, ставаше зловна.

— Ще влезем — продължи Дявола, като посочи с палец през рамо към Белия дом, — и ще си поговорим с тях открито.

— Не можем да влезем — отвърнах. — Няма да ни пуснат вътре просто ей така.

— Сигурно имаш журналистическа карта и пропуск за Белия дом?

— Да, разбира се. Но това не означава, че мога да вляза по всяко време, когато пожелаая. Особено с придружител като теб.

— Искаш да кажеш, че няма да те пуснат ли?

— Не е толкова лесно, както си мислиш.

— Слушай — рече той почти умопително, — трябва да говориш с тях. Владееш техния жаргон и познаваш протокола. Сам не мога да направя нищо. Те няма да ме изслушат.

Поклатих глава.

Двама души от охраната бяха излезли през портала и се приближаваха по тротоара.

Дяволът видя, че гледам през рамото му.

— Неприятности ли? — попита той.

— Така мисля — отговорих. — Пазачът навярно се е обадил в полицията — не, не се е обадил, нали телефоните не работят. Нищо чудно да са изпратили някого да предупреди ченгетата, че тук могат да настанат размирици.

Той се приближи още повече до мен и процеди с крайчеца на устата си:

— Не желая неприятности с полицията.

После извъртя назад глава и погледна към пазачите. Те се приближаваха към нас. Дявола ме хвана за ръката и рече:

— Хайде, да тръгваме.

Разнесе се гръм, светът изчезна и на негово място се появи мрак, зареваха бурни ветрове. После се озовахме в обширно помещение с дълга маса по средата, около която седяха множество мъже. Човекът начело на масата беше самият Президент.

Струйки дим се издигаха от прогорено петно на килима около мястото, където стоях с Дявола, и въздухът бе изпълнен с миризмата на сярра и на изгоряло влакно. Някой блъскаше отчаяно по двете врати, които водеха в стаята.

— Моля те, обясни им — пошушна ми Дявола, — че никой друг не може да влезе. Опасявам се, че вратите са блокирани.

Един мъж с много звезди на пагоните си скочи на крака. Вбесеният му рев огласи стаята:

— Какво означава това?!

— Генерале — обърна се към него Дявола, — моля ви да си седнете на мястото и да бъдете едновременно добър офицер и възпитан джентълмен. Никой няма да пострада.

Той размаха многозначително опашката си, за да подчертае казаното.

Огледах набързо стаята, за да проверя дали е вярно първото ми впечатление, и се убедих, че то се потвърждава. Бяхме прекъснали съвещание на кабинета — навярно нещо повече от съвещание на кабинета, защото присъстваха и други, като директорът на ФБР, шефът на ЦРУ, неколцина висши военни и ред намръщени мъже, които не познавах. Покрай стената в редица от столове сковано седяха група сериозно изглеждащи и очевидно учени хора.

„Гледай ти — рекох си, — май успяхме!“

— Хортън — държавният секретар кротко се обърна към мен, без да се смути (той никога не се смуцаваше), — какво правиш тук? Доколкото разбрах, взел си отпуска и си заминал.

— Вярно е — потвърдих. — Обаче отпуската ми като че ли не продължи дълго.

— Чул си за Фил, предполагам.

— Да, научих за случилото се.

Генералът отново скочи на крака — за разлика от секретаря, беше доста възбуден.

— Ще ми обясни ли държавният секретар — изрева той, — какво става тук?

Блъскането по вратите продължаваше и дори се засилваше. Изглежда момчетата от тайните служби използваша столове и маси, опитвайки се да разбият вратите.

— Всичко това е твърде необичайно — каза спокойно Президентът, — но след като тези господа са тук, подозирам, че има някаква причина за идването им. Предполагам, че трябва да ги изслушаме, а после да продължим работата си.

Беше невероятно смешно и абсурдно, разбира се, и имах ужасното усещане, че изобщо не съм напуснал Страната на Въображението, че все още съм там и цялата тази работа с Президента и кабинета и останалите присъстващи е просто една недоизпипана пародия, която има място само в книжка с комикси.

— Струва ми се — обърна се Президента към мен, — че вие трябва да сте Хортън Смит, въпреки че не бих ви познал така облечен.

— Бях тръгнал за риба, господин Президент — обясних. — Нямах време да се преоблека.

— О, не се притеснявайте — рече Президента. — Не сме се събрали тук на официална церемония. Не познавам, обаче, приятеля

ви.

— Не съм сигурен, че ми е приятел. Той твърди, че е Дявола.
Президентът кимна с разбиране.

— Така си и помислих, въпреки че ми се стори доста невероятно.
Ако той е Дявола, какво прави тук?

— Дойдох — обади се Дявола, — да обсъдим една сделка.

Министърът на търговията се оживи.

— Ако е за този проблем с колите... — започна живо той.

— Но това е лудост! — прекъсна го министърът на здравеопазването, образованието и социалните грижи. — Седя си тук, виждам какво става и си казвам, че подобно нещо е невъзможно. Дори да съществуваше такъв тип като Дявола... — Той се обърна с молба към мен: — Мистър Смит, знаете, че това противоречи на протокола.

— Наистина го знам — отвърнах.

— Съгласен съм — поде отново министърът на търговията, — че цялата тази история съвсем не се вписва в правилника, но се намираме в необикновена ситуация. Ако мистър Смит и сероносният му приятел разполагат с някаква информация, трябва внимателно да ги изслушаме. Вече изслушахме толкова други хора, включително учените ни приятели — той посочи с ръка мъжете, насядали до стената, — но не чухме нищо съществено. Отгоре на всичко много от тях ни заявиха, че това, което е станало, е невъзможно. Научната общност ни съобщи, че случилото се противоречи на всякакви закони на физиката и че учените са направили объркани. А инженерите ни казаха...

— Ами Дявола! — ревна мъжът с генералски звезди върху пагоните.

— Ако наистина е Дявола — подхвърли саркастично министърът на вътрешните работи.

— Приятели мои — каза уморено Президента, — на времето имаше президент, велик президент в епоха на войни, който, упрекнат, че прави сделка с нечестив чужденец, отвърнал, че за да построи мост над буйна река, би сключил сделка и с Дявола. И ето че сега пред вас има друг президент, който не би се поколебал да се спазари с Дявола, ако той му покаже изход от трудното ни положение.

Президента погледна към мен и ме попита:

— Мистър Смит, можете ли да ни обясните точно какво, по дяволите, става тук?

— Господин Президент — запротестира министърът на здравеопазването, образованието и социалните грижи, — толкова е нелепо да си губим така времето. Ако пресата надуши нещичко за това, което става сега в тази стая...

Държавният секретар изсумтя.

— И какво от това? Как ще изнесат информацията? Предполагам, че и техните телефони не работят. Във всеки случай мистър Смит е представител на пресата, така че каквото и да направим, ако той реши да говори, няма да можем да го скрием.

— Това е губене на време — заяви генералът.

— Цяла сутрин си губихме времето — изтъкна министърът на търговията.

— Ще ви загубя още малко — предупредих аз. — Мога да ви обясня всичко, но сигурно няма да ми повярвате.

— Мистър Смит — рече Президента, — не бих искал да ви моля...

— Сър, не е нужно да ме молите — сопнах му се аз.

— Тогава няма ли най-сетне да вземете с вашия приятел столове, да седнете край масата и да ни разкажете онова, за което сте дошли.

Отидох да взема един от предложените ми столовете, Дявола се помъкна с мен, като махаше възбудено с опашката си. Блъскането по вратите бе престанало.

Докато вървах, чувствах как погледите на мъжете край масата сякаш пробиваха дупки в гърба ми. Господи, помислих си, къде само съм попаднал — в една стая с Президента и кабинета му, с началници от Пентагона, група изтъкнати учени и разни други съветници. И най-лошото в цялата работа беше, че още преди да съм свършил, те ще ме разкъсат на мънички парченца. Допреди малко се питах как да открия някой човек на висок пост или близко до властта, който ще е достатъчно търпелив да ме изслуша. А ето че сега, когато бях стигнал върха, с високопоставени личности готови да ме изслушат — не един-единствен човек, а пълна стая — бях изплашен до смърт. Министърът на здравеопазването, образованието и социалните грижи още сега бе изразил открито несъгласието си, както и генералът, докато останалите седяха бездушно на местата си, но не се съмнявах, че преди да съм свършил, и други ще се присъединят към тези двама.

Придърпах стола до масата.

— Просто ни разкажете каквото знаете — предложи Президента. — Гледал съм ви неведнъж по телевизията и знам, че можете да ни опишете събитията сбито и несъмнено увлекателно.

Запитах се откъде да започна, как възможно най-кратко да им разкажа всичко, което се бе случило през последните няколко дни. После внезапно се досетих за единствения начин, по който можех да го сторя — като си представя, че съм пред микрофон и камера, основното нещо, което бях правил в продължение на години. Само че нямаше да е никак лесно. В студиото щях да имам достатъчно време да подбера в ума си точно какво да кажа, щях да имам ръкопис, който да ми помогне на трудните места. Тук, обаче, няхах нищо, бях сам-самичък и това не ми харесваше особено, но нямаше как да се измъкна и не ми оставаше нищо друго, освен да се опитам да се справя по най-добрия възможен начин.

Погледите на всички бяха вперени в мен и знаех, че мнозина от присъстващите ми бяха сърдити, че съм готов да поставя под въпрос интелигентността им, а други очевидно се забавляваха прекрасно, като много добре знаеха, че такова нещо като Дявола не съществува, и чакаха развръзката. Освен това си мисля, че някои от тях бяха изплашени, но едва ли имаше значение, тъй като бяха изплашени още преди да се появим с Дявола в стаята.

— Някои от нещата, които ще ви разкажа — започнах аз, — може да проверите. — Погледнах към държавния секретар. — Например смъртта на Фил. — Видях, че той се изненада, но не му дадох възможност да ме прекъсне. — Обаче по-голямата част от тях не могат да бъдат проверени. Ще ви кажа истината или ще ви представя фактите, които смятам, че са най-близо до истината, доколкото ми е възможно. Колкото до това дали ще ми повярвате отчасти или изцяло, оставям го на вас...

След като веднъж бях започнал, вече ми беше лесно да продължа. Представях си, че се намирам не на съвещание на кабинета, а в студио, и че когато свърша с предаването, просто ще стана и ще си отида.

Всички седяха и ме слушаха спокойно, въпреки че на няколко пъти мнозина от тях нервно се разшаваха, сякаш се готвеха да ме прекъснат. Президента обаче вдигна ръка и като им даде знак да мълчат, ми позволи да говоря без да спирам. Не съм поглеждал

часовника си, но предполагам, че разказът ми трая не повече от петнайсетина минути. Представих обобщено събитията; пропуснах повечето подробности с изключение на най-важните.

Когато свърших, известно време никой не продума, и седнал на мястото си, аз огледах хората около масата.

Най-накрая директорът на ФБР се размърда.

— Доста интересно — промълви той.

— Наистина — обади се кисело генералът.

— Доколкото разбрах — обади се министърът на търговията, — този ваш приятел протестира срещу факта, че сме въвели твърде много различни елементи в неговата митична страна и така сме осуетили всички опити да наложат що-годе свястно управление.

— Не управление — побързах да кажа, слисан, че човек може да си мисли с такива понятия за мястото, което току-що бях описал. — Култура. Навярно може да го наречете начин на живот. Или цел, защото изглежда, че в тази страна няма никаква цел. Там всичко става по някакъв весел или налудничав начин. Няма посока на развитие. Надявам се разбирате, че след като съм бил там само няколко часа, не мога...

Министърът на финансите изглежда ужасено този на търговията.

— Да не искаш да кажеш — извика той, — че вярваш на тези... тези небивалици... тези...

— Не знам какво да мисля — отговори министърът на търговията. — Пред нас стои свидетел, на когото може да се вярва, и съм убеден, че той не би изопачил истината.

— Възможно е да са го заблудили! — подскочи министърът на финансите. — Да са го упоили!

— Или това е някакъв номер, който иска да ни изиграе пресата — заяви министърът на здравеопазването, образованието и социалните грижи.

— Господа — намеси се държавният секретар, — ще ми разрешите ли да обърна внимание на едно твърдение, което особено ме порази. Според лекарската експертиза, Филип Фрийман е починал, от инфаркт. Разнасяха се някакви много странни слухове, че е бил пронизан от стрела в сърцето — от стрела, която някакъв тип, облечен като средновековен воин, пуснал с лъка си. Никой, разбира се, не

повярва на това. Беше твърде невероятно. Също както и цялата история, която чухме, и ако...

— Нима вярвате на тази история? — попита министърът на здравеопазването, образованието и социалните грижи.

— Трудно е да се повярва — отвърна държавният секретар, — но не смятам, че трябва веднага да я отречем цялата, да я отхвърлим с лека ръка, без да ѝ обърнем никакво внимание. Най-малкото трябва да я обсъдим.

— Навярно трябва да попитаме — рече генералът — нашите гости, изтъкнати учени, какво мислят за всичко това.

Той се завъртя на стола си и кимна към хората, седнали на редицата столове край стената.

Един от тях бавно стана от мястото си. Беше дребен и възслаб възрастен мъж с побеляла коса, който по странен начин изглеждаше изпълнен с достойнство. Говореше внимателно, като придружаваше думите с леки движения на ръцете си с изпъкнали сини вени.

— Може би няма да изразя мнението на всичките си колеги — започна той, — и ако е така, предполагам, че те ще ме поправят. От моя гледна точка, като взема всичко под внимание, мога да кажа, че ситуация, подобна на описаната, противоречи на всички известни научни догми. Бих казал, че е невъзможна.

Седна също така внимателно, както бе станал, като протегна надолу ръце да се хване здраво за дръжките на стола, преди да се отпусне на седалката му.

Тишина изпълни стаята. Един-двама учени поклатиха глава в знак на съгласие, но никой от останалите не помръдна.

Дявола се обърна към мен.

— Тези глупаци не вярват нито дума от това! — възкликна той.

В стаята беше така тихо, а той го каза доста високо, така че всички го чуха. И въпреки че всеки от тях имаше предостатъчно причини да не вярва, че като се има предвид естеството на политиката, по едно или друго време всички те са били представяни като глупаци от някой наблюдател, това навярно бе първият път, когато им го казваха право в лицето.

Поклатих в отговор глава, едновременно да го упрекна за непристойния език и да потвърдя, че не му вярвах. Знаех, че няма

начин да му повярват. Всеки, който повярваше, щеше да бъде изхвърлен с присмех от държавния си пост.

Дявола скочи на крака и удари с тежкия си космат юмрук по масата. От ушите му изскочиха тънки струйки дим.

— Вие ни създадохте — закрепця им той. — Вие, с малките си мръсни и зловни мозъчета, с красивите си объркани мисли, с непохватните си несигурни, измъчени, уплашени умове, вие създадохте нас и света, в който ни захвърлихте. Направихте го несъзнателно и за това не ви обвиняваме, макар да е странно защо хора с такива забележителни познания по физика и химия не са открили досега онези невъзможни неща, за които вашите учени твърдят, че не могат да се случат. Но сега, след като го знаете, сега, след като сте били принудени да го научите, морално сте задължени да измислите някакъв начин, така че да се подобри окаяното положение, в което сте ни поставили. Вие можете...

Президента също скочи на крака и по примера на Дявола също удари с юмрук по масата — въпреки че не постигна никакъв ефект, защото от ушите му не излезе дим.

— Господин Дявол — викна той, — искам да ми отговорите на някои въпроси. Казахте, че сте спрели колите, радиото и...

— Точно така, спрях ги! — ревна на свой ред Дявола. — Спрях ги в цял свят, но това е само предупреждение, просто да дам пример какво може да се случи. И го направих съвсем културно. Колите спряха бавно и леко и абсолютно никой не пострада. Позволих на самолетите да се приземят, преди двигателите им да престанат да работят. Оставих заводите да функционират, така че хората да се трудят и да получават наднищи, както и все още да се произвеждат стоки...

— Но без транспорт ще загинем — обади се министърът на селското стопанство, който досега бе мълчал. — Ако нямаме възможност да извозим храните, хората ще измрат от глад. Ако не могат да се пренасят стоки, търговията ще замре.

— Вижте армиите ни — добави генералът. — Останали са без самолети, без бронирани машини, без никаква свръзка...

— Още нищо не сте видели — засъска Дявола. — Следващия път няма да функционират колелата. Нито едно колело няма да се върти. Нито в заводите, нито на велосипедите или ролковите кънки, нито...

— Моля ви, господин Дявол — закрещя Президента, — няма ли да снишите малко гласа си? Моля всички да понижат малко тона. Няма да постигнем нищо, като си викаме така силно. Трябва да сме разумни. Зададох вече един въпрос и имам още един. Признахте, че вие сте сторили всичко това. А сега ни кажете как сте го направили?

— Ами аз... — заекна Дявола, — ами просто го направих, това е. Пожелах да стане и то стана. Много неща върша по този начин. Нали разбирате, вие ми приписахте всичко това, вие го измислихте и ме накарахте да действам така. Един дявол може да направи абсолютно всичко, стига то да е лошо. Доста се съмнявам, че ще имам подобен успех, ако върша добрини.

— Магията, господа — рекох аз. — Тя е единственото обяснение за всичко това. И не обвинявайте Дявола, ние сами сме я измислили.

Възрастният господин, който бе говорил от името на учените, се изправи на крака и вдигна стиснатите си юмруци над главата.

— Магия! — изписка той. — Невъзможно е да съществува! Няма природен закон...

Навярно щеше да каже още нещо, но се задави и остана така за момент, мъчейки се да си възвърне дъха и гласа. Накрая се отказа и седна.

— Може би сте прав — отвърна Дявола. — Навярно няма никакъв научен закон. Но какво ни засяга науката? Колелата ще са следващото нещо, което ще спра, после електричеството и след това най-вероятно огъня, въпреки че не съм мислил чак толкова напред. И когато свърша с това, когато се върнете във феодалните замъци, в началото на доброто старо средновековие, в Епохата на мрака, и отново започнете да мислите с уважение за...

— Ако обичате, сър — прекъсна го Президента, — имам друг въпрос, стига да сте свършили със заплахите.

— Многоуважаеми господине — каза Дявола, като се опита да бъде учтив, — аз не отправям заплахи. Само ви казвам какво може да се случи и какво ще се случи, ако...

— Но защо? — запита Президента. — От какво точно се оплаквате?

— Да се оплаквам ли?! — изрева Дявола побеснял и забравил всякаква вежливост. — Питате ме от какво се оплаквам? Хортън Смит, който бе ранен в битката при Гетисбърг, който се би с голи ръце срещу

Дон Кихот, който преследваше коварна вещица през страшни гори, той ви представи оплакванията ми.

В знак на желанието си да се покаже разумен, той сниши гласа си от рев до обикновено крещене и продължи:

— Едно време страната ни бе населявана от храбри същества, някои от които бяха наистина добри, а други — действително зли. Не се шегувам, приятели мои, като ви казвам, че бях и че съм един от злите. Но най-малкото имахме цел и се спогаждахме — добрите и лошите, дяволите и феите — за да можем да живеем. А сега какво ни е останало? Ще ви кажа кои живеят сред нас. Всички безмозъчни персонажи от комикси и анимационни филми като Мики Маус, кучето Плуто, патокът Доналд, разни смърфове, барбарони...

Президента му махна с ръка да млъкне.

— Мисля, че ви разбрахме — рече той.

— Те са ужасно безхарактерни — каза Дявола. — Няма нито вкус, нито стил. Те са блудкави и безмозъчни същества. Между тях няма нито един, който наистина да е зъл, нито такъв, който наистина да е добър — от добротата им ми се повдига. Съвсем искрено ви питам как може да се изгради сваятна цивилизация с народ като този?

— И не само на вас ви се повдига — намеси се министърът на здравеопазването, образованието и социалните грижи. — Ужасен съм, че седим тук и слушаме цялата тази идиотщина.

— Само още нещо — обади се Президента. — Опитвам се да схвана цялата тази работа. Ако може да обясните...

— Предполагам — рече Дявола, — че сега се питате какво може да се направи в случая.

— Точно така — потвърди Президента.

— Може да сложите край на всички тези глупости. Може да спрете всички глупаци като Мики Маус и смърфовете. Може да се върнете към истинската фантазия. Може да си мислите за разни зли създания и за други, които са добри, и да повярвате в тях...

Министърът на селското стопанство подскочи.

— Никога през живота си — развика се той — не съм чувал такова мерзко предложение. Той иска да ни наложи мисловен контрол. Исква от нас да диктуваме развлекателните ценности и да ограничим художественото и литературно творчество. И дори да се съгласим с това, как може да го направим? Законите и разпоредбите няма да са

достатъчни. Ще трябва да започнем подмолна кампания, много секретна операция, която предполагам, че едва ли ще можем да запазим в тайна повече от три дни. Дори да успеем, ще са необходими милиарди долари и непрестанни усилия в продължение на години от най-добрите специалисти на Медисън Авеню, а не мисля, че и тогава това би могло да се наложи. Не се намираме в ранното Средновековие, а както схванах, този господин особено цени откровеното мислене през тази Епоха на мрака. Не можем да накараме народа си, нито другите народи по света, да започнат отново да вярват в дяволи и духове, нито пък в ангели. Затова предлагам да сложим край на тази дискусия.

— Приятелят ми — заяви министърът на финансите — взима всичко твърде на сериозно. Самият аз не мога, както предполагам не могат и много от присъстващите тук, да разглеждам случилото се, за нещо, което изобщо има някакъв смисъл. Да се придава оттенък на възможност на тази подигравателна ситуация, като се обсъжда дори на най-хипотетична основа, според мен означава позорно да деградираме и да не се придържаме към достойната висота на нормалната процедура.

— Чуйте го само! — обади се Дявола. — Чуйте го!

— Достатъчно се наслушахме на безсрамните ви приказки — обърна се към него директорът на ФБР. — Съвсем не е в най-добрите традиции на Съединените щати съвет на най-висшите държавници да се обижда с такива лишени от смисъл и злобни словоизлияния от устата на нещо или някого, който изобщо не може да си служи правилно с факти.

— Така значи, а! — разбесня се Дяволът. — Не може да си служи правилно с факти, казвате. Ще ви покажа аз на вас, мухльовци такива, къде зимуват раците. Ще спра колелата и електричеството и когато се видим отново, навярно ще имаме по-добра основа, върху която да се спазарим.

След тези думи той се пресегна и ме хвана за лакътя.

— Хайде да си вървим! — изрече твърдо той.

Не се съмнявах, че си тръгнахме сред ярка светлина, гръм, лоша миризма и пушек. Във всеки случай светът отново изчезна и се озовахме сред мрак и вой на ветрове, а когато просветна, видях, че се намираме пак на тротоара пред оградата на Белия дом.

— Е, предполагам, че добре им го казах право в очите, момко — обяви тържествено Дявола. — Смъкнах горделивите кожи от гърбовете на тези измамници. Видя ли лицата им, когато ги нарекох мухльовци?

— Да, добре се справи — отвърнах отвратен. — Не си по-културен от някоя свиня.

Той потри ръце.

— А сега — рече — да се захвана с колелата.

— Зарежи тази работа — предупредих го. — Ще съсипеш напълно нашия свят, но помислил ли си, какво ще стане с твоя скъпоценен свят...

Дявола обаче не ме слушаше. Гледаше през рамото ми надолу по улицата и на лицето му се изписа странно изражение. Тълпата беше изчезнала, но сега в парка на отсрещната страна на улицата имаше доста хора, които викаха възбудено.

Обърнах се да погледна.

В далечината, може би на половин квартал разстояние, срещу нас по улицата се носеше с огромна скорост Дон Кихот, яхнал тичащия си чувал с кокали, който играеше ролята на кон. Забралото на шлема му беше спуснато, а щитът — вдигнат. Насоченото право напред копие блестеше на слънцето. Зад него Санчо Панса яростно шибаше магарето си, което подскачаше със спънати крака и гледаше като уплашен заек. Размахвайки камшик с една ръка, Санчо Панса държеше другата си изпъната встрани, стискайки в нея ведро. В него имаше някаква течност, която заплашително се плискаше, докато магарето се опитваше с всички сили да настигне втурналия се в бясна атака кон. А след двамата гордо крачеше бял еднорог, който сякаш грееше в бяло на ярката слънчева светлина и тънкият му рог приличаше на сребърно копие. Движеше се леко, грациозно, целият излъчващ изящество, а върху него, седнала странично, яздеше Кети Адамс.

Дявола протегна ръка към мен, но аз я отблъснах и на свой ред го хванах. Стиснах го яко през кръста и едновременно с това протегнах крак назад, като го напъхах между две жезла на оградата. Изобщо не си давах сметка какво правя; не го бях замислил предварително и не съм сигурен, че в мига на извършването осъзнавах какво точно върша, нито защо. Но очевидно някаква подсъзнателна мисъл ми подсказа как може да стане. Ако успеех да отклоня само за секунда още вниманието на Дявола, така че да не се пренесе на някое друго място, Дон Кихот

щеше да стигне до нас и ако добре се бе прицелил, щеше да го набучи на копието си. Освен това нещо ми подсказваше, че трябва здраво да се „закотвя“ на мястото си, ако искам да успея, и още, че желязото въздейства странно на Дявола. Ето каква, предполагам, бе причината да вмъкна крака си между пръчките на оградата.

Дявола адски се въртеше, за да се измъкне, но аз го държах здраво, заключил ръцете си на гърба му. Козината му вонеше и по лицето ми, което бях опрял в гърдите му, взе да се стича мазната му пот. Той се бореше, проклинаше ужасно и ме удряше с юмруци, но с крайчеца на околото си виждах, че бляскавият връх на копието сочеше право към нас. Тропотът на копитата по асфалта се приближи съвсем, после върхът се заби с тъп звук в тялото, което държах, и Дявола падна възник. Аз го пуснах и се строполих на тротоара, като кракът ми остана заклещен в оградата.

Извърнах се и видях, че копието се е забило в рамото на Дявола и го бе приковало към оградата. Той се гърчеше и стенеше. Размахваше ръце, а от ъглите на устата му се стичаше пяна.

Дон Кихот вдигна ръка и се опита да отвори забралото на шлема си. То обаче бе заяло. Рицарят го задърпа така силно, че изтръгна от главата си целия шлем, който се изплъзна от пръстите му и падна с дрънчене на тротоара.

— Негоднико — извика Дон Кихот, — призовавам те да дадеш най-страшната клетва, че отсега нататък ще престанеш да се бъркаш в света на хората.

— Върви по дяволите! — зарева Дявола. — Нищо не обещавам на такива наивни доброжелатели, които прекарват времето си единствено в търсене на причини за кръстоносни походи и непрестанно се бъркат в чужди работи. А от всички тях ти, Кихот, си най-лошият. Можеш да надушиш добро дело от милион светлинни години и веднага се втурваш да го извършиш. А аз няма да търпя това. Разбра ли, няма да го търпя!

Санчо Панса бе слязъл от магарето си и тичаше към нас с ведрото, в което, сега забелязах, имаше черпак. Спря пред Дявола и плисна върху него малко от течността. Тя закипя и засъска, докато Дявола се гърчеше в агония.

— Вода! — викна радостно Санчо Панса. — Осветена от добрия свети Патрик, тя е най-силното средство.

Изля още един черпак върху Дявола, който се загърчи още повече и запищя.

— Закълни се! — извика Дон Кихот.

— Обещавам! — изрева Дявола. — Обещавам и се заклевам!

— Закълни се също — рече мрачно Дон Кихот, — че всички злини, които си причинил тук, ще свършат, и то незабавно.

— Няма — ревна Дяволът. — Няма да се откажа от всичко, което съм направил!

Санчо Панса захвърли черпака на тротоара и хвана ведрото с две ръце, готов да излее цялото му съдържание върху Дявола.

— Задръж! — викна му Дявола. — Стига с тая проклета вода! Обещавам и се заклевам да сторя всичко, което пожелаете.

— В такъв случай — заяви изискано Дон Кихот — ние сме изпълнили мисията си тук.

Не видях как си тръгнаха. Изпариха се без да оставят ни най-малката следа. Просто изведнъж изчезнаха. Нямаше ни Дявол, ни Дон Кихот, ни Санчо Панса, ни еднорог. Но Кети тичаше към мен и си помислих колко е странно, че тича така добре с навехнатия си глезен. Опитах да измъкна крака си от оградата, за да я посрещна, но той се бе заклешил така здраво между железата, че не можех да го освободя.

Кети коленичи край мен.

— У дома сме! — възкликна тя. — Хортън, ние сме си у дома!

Наведе се да ме целуне, а от другата страна на улицата тълпата ни поздрави шумно и цинично.

— Кракът ми е заклещен — казах.

— Е, издърпай го — рече ми тя, като се усмихна през сълзи от щастие.

Опитах отново да го измъкна, но напразно. Болеше ме, когато го дърпах. Кети се изправи и се приближи до оградата, за да ми помогне, ала не успя.

— Мисля, че глезенът ти се е подул — каза тя, седна на тротоара и се разсмя. — И на двамата ни има нещо на глезените. Първо на моя, а сега на твоя.

— Твоят глезен изглежда добре — забелязах.

— В замъка използваша магии — обясни Кети. — Имаше един чудесен стар вълшебник с дълга бяла брада, който носеше странна островърха шапка и наметало, целите покрити със звезди. Това беше

най-красивото място, което някога съм виждала. Всички бяха толкова мили и любезни. Бих могла да остана там цял живот, ако ти беше с мен. Ами еднорогът — той беше най-хубавото, най-сладкото създание. Видя ли го?

— Видях го — отвърнах.

— Хортън, кои са тези хора, които се приближават през поляната?

Бях толкова погълнат от факта, че се е върнала, и така не можех да откъсна очи от нея, че не виждах нищо друго. Когато извърнах поглед, забелязах приближаващите се. Начело беше Президента, който тичаше към оградата, а зад него се точеха останалите, които бяха присъствали в залата.

Президента стигна пръв до оградата и спря. Изгледа ме недружелюбно и попита:

— Хортън, какво става тук?

— Заклеших си крака — отвърнах.

— По дяволите кракът ти — каза Президента. — Не това имам предвид. Мога да се закълна, че видях рицар и еднорог.

Другите се скупчиха край оградата.

Откъм портала се чу викът на един от охраната:

— Хей! Вижте! По улицата се движи кола.

И тя наистина се движеше.

— Какво ще стане с крака му? — запита възмутено Кети. — Не можем да го освободим, а глезенът му е отеكل. Страхувам се да не е навехнат.

— Най-добре е да извика лекар — предложи държавният секретар. — Щом колите се движат, значи и телефоните са проработили. Как си, Хортън?

— Добре съм — отговорих.

— Кажете да донесат също и трион — обади се Президента. — За Бога, трябва да освободим крака му.

Така че останах на тротоара да чакам лекаря и триона, а до мен седеше Кети.

Без да обръщат внимание на тълпата от вътрешната страна на оградата, няколко от катеричките на Белия дом излязоха на тротоара да проверят какво става. Стояха съвсем спокойно, протегнали предните си лапички пред гърдите, молейки някой да им даде нещо.

А колите, все повече на брой, минаваха покрай нас.

Източник: <http://sfbg.us>

Издание:

РОЖБИ НА РАЗУМА. 1995. Изд. Камя, София; Изд. Орфия, София. Биб. Кристална библиотека Фантастика, No.4. Роман. Превод: [от англ.] Емануел ИКОНОМОВ, Сийка ПЕТРОВА [Out of Their Minds, Clifford SIMAK]. Печат: Полипринт, Враца. Формат: 20 см. Страници: 255. Цена: 95.00 лв. ISBN: 954-8340-12-7 (Камя).

Съдържа и разказа „Силата на въображението“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.